

410.

200493

CUVENTARI BESERICESCI

(ACOMODATE PENTRU ORI CE TEMPUR)

SCRISE SI ROZITE

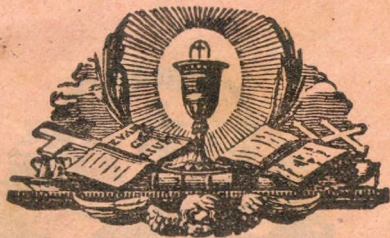
DE

J. P. Papiu

Preotu gr. cat. la penitentiariulu regiu transilvanu.

TOMUL I
BCU Cluj Central University Library Cluj

Diumetate din venitululu curatu e destinatu pentru
fundulu Academiei romane de drepturi.

G H E R L ' A

CU LITERELE TIPOGRAFIEI DIECESANE

MDCCLXXII.

7872.

12

CUVENTARI

BESERICESCI

(ACOMODATE PENTRU ORI CE TEMPU)

SCRISE SI ROSTITE

de

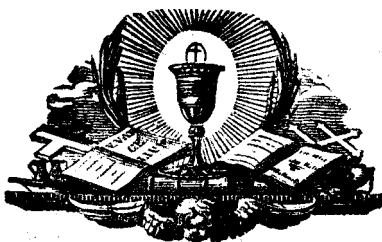
J. P. PAPIU

Preotu gr. cat. la penitentiariulu regia transilvanu.

TOMULU I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

➡ Diumetate din venitulul curatu e destinatu pentru
fundulu Academiei romane de drepturi.

G H E R L ' A

CU LITERELE TIPOGRAFIEI DIECESANE

M D C C C L X X I I .

APROBARE.

CUVENTARILE BESERICESCI date la lumina publica prin On. J. P. P a p i u spiritualulu casei corectorie din Gher!a, nemicu contienendu, ce ar' fi in contra Religiunei si moralitatei, bá acele fiendu unu medilocu potinte pentru inaintarea s. Religiuni si a moravuriloru bune, din partea acestui Vicariatu se aprobeza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Gher!a 10/10 1872.

Joanu Anderko m. p.

Vic. Capit.

*Nu spre osend'a voastra graescu, cã v'am dîsu
mai 'nainte cã in animele noastre sunteti
(II. la Corint. VII. 3.)*

*Poruncesce acestea si invetia! (I. la Tim.
IV. 11.)*

*Ori voru ascultã, ori nu, spunc-le loru cu-
ventele mele! (Ezech. II. 5.)*

Precuventare.

Audîndu mai adese-ori amentindu lips'a prea sentita pentru manuale de cuventari besericesci, bá chiaru si indemnatu fiindu de unii cunoscuti ai miei a intrelasá alte ocupatiuni si a edá si unu atare manualu, — de si ocupatiunile strinsu oficiose prea pucinu tempu poteau se-mi conceda si pre acesta, — totusi mi-am propusu a urmá indemnului si baremi in parte ne insemnata a concurge la usiorarea acestei lipse — punendu in aintea Veneratului cleru romanu cateva cuventari besericesci, ce le am afflata de necesarie si acomodate pentru tempulu si in impregiurarile vecului nostru.

Dorirea mea, ce e dreptu, erá — dupa cumu am fostu promisu si in invitarea de prenumeratiune — cá numerulu cuventariloru se fia mai mare, de câtu cumu e, inase implerirea acestei dorintie a fostu conditionata dela numerulu buniloru prenumeranti; caei voindu dupa dis'a marelui Apostolu (II. Pav. la Corint. VIII. 21.) „a ne ingrigi de cele bune numai in aintea Domnului ei si in aintea omeniloru, — vá se dica: a adauge ceva la ajutoriulu predicarei cuventului lui Domnedieu si a si concurge cu obolulu ne insemnatu — conferindu diumatate din venitul curatu, (despro care voiu ratiuciná la tempulu 'seu) pentru fundulu academiei rom. de drepturi, dupa ce numerulu prenumerantiloru abia fu in stare a acoperi spesele tipariului, me veduiu constrinsu a nu me estende mai departe. — Dar' pre langa tote acestea mi-sustienu dreptulu de a sperá, cá deca acestu tomusioru — abia din XVI. cuventari besericesci vá fi câtu de pucinu cuprinsu de Ven. Cleru romanu, pre de acumu intru unu anu potendu servi cu Tomulu II. ori din lucrarile mele proprie, ori din cuventarile Venerandului si demaului de pi'a amentire a amatului meu parente, ce remanendu pana acumu inedite, am de cugetu a le corectá si a le pune sub tipariu, prin modulu acesta voiu supleni pucinatatea si neajunsulu tomului presente,

carele mi-cauta se recunosc, că neci e destulu de compendiosu neci e lucratu dupa sistema oratorica.

In dispunerea materiei am urmatu astu feliu, cătu Veneratulul Cleru rom. se le pota folosi fora de a fi legatu de textulu evangheliei obvenitorie, lasandu in liber'a dispusetiune a pastoriloru sufletesci asi alege obiectulu cuventarei, care si candu vá aflá de lipsa, dupa indigentiele fiiloru sufletesci, pentru aceea le am si datu titulu de „Cuventari besericesci acomodate pentru ori ce tempu.“

Că nu am observatu strinsu sistem'a oratoriei, caus'a a fostu de un'a parte scurtímea tempului, in care le am compusu, era de alt'a aceea impregiurare, ca poporulu nostru celu de rondu, pre acarai sema le am compusu acestea, nu pretende atari lucrari, ci se indestulesce cu intielesulu planu si simplu alu cuventarei.

In cătu pentru stilu si alegerea cuventelor m'am abatu cu totulu dela satisfacerea pretendiva a dileloru nostre de a folosi cuvente stilistice si expresiuni inalte, tienendu strinsu la principiulu „*potius reprehendant nos gramatici, quam non intelligant populi*“ si de sublim'a dísa a santului Pavelu (I. la Cor. XIV. 19) „*că in beserica (mai) voescu cincí cuvente cu intielesu a grai, cá si pre altii se-i invetiu, de cătu diece mii de cuvente intru alta limba*“ (26) *că tote spre zidire se fia,* — *caci nu pre noi ne propoveduimu, că pre Isusu Christosu Domnulu*“ (II. Cor. IV. 5), carele, pre cătu se pote de simplu vorbia gloteloru adunate, pentru că *cuventulu lui Domnedieu . . . este puternicu* (Salm. XXIX. 3) si fora expresiuni florilate.

In urma nu potiu trece cu vederea că se nu-mi esprimu adunca multiamita demniloru miei prenumeranti in genere si, in specie buniloru si zelosiloru colectanti, cari, precumu cu alte ocațiuni, asia si acuma m'au onoratu cu ostenelele sale in adunaraa prenumeratiuniloru la neinsemnatele mele întreprinderi.

Gherl'a 2. Octomvrie 1872.

Auctorulu,

Cuprinsulu.

	Pag.
I. Despre urmarile si stricatiunea pecatului	1
II. Despre resplat'a faptelor bune si a vîrtutei	10
III. Despre vrăgie, descantece si boscone	18
IV. Despre starea cu cuvenintia in beserica si despre rogatiune	31
V. Despre marimea pecatului sudalmei. Partea I.	45
VI. Despre stricatiunea ce urmeza din marimea pecatului sudalmei Partea II. Contenuare	53
VII. Despre onorarea parentilor de catre fii	62
VIII. Despre cresterea pruncilor intru invetiatura si fric'a lui Domnedieu	74
IX. Despre laconi'a si poft'a de avere	87
X. Despre pisma	95
XI. Despre iertarea celor ce ne gresiescu	106
XII. Despre indurarea crestinesca. Partea I.	120
XIII. Despre indurarea crestinesca. Contenuare. Partea II. .	131
XIV. Despre furtu (lucru strainu)	140
XV. Despre betia, urmarile si stricatiunea ei	152
XVI. Despre insocirile rele	164

I.

Despre urmarile si stricatiunea pecatului.

Domnedieu este tardîu la mania, dar' tare la putere si nu lasa pecatulu nepiedepsitu. Naumu I. 3.

Minunata e ingrigirea cea parintiesca a marelui Domnedieu, candu si din cele rele inca face cá se urmeze bune! Pentru ace'a dîce unu santu parinte (s. Aug.), cá nu ar' lasá Domnedieu se se intemple neci unu reu, deca nu ar' fí destulu de puternicu a scote ceva bene din reulu acela. Lasa Domnedieu pre unii se se ingamfe in sumetia si mandria, inse nu pentru altu ceva, de cátu cá se piedepsesca pre altii prin celi ingamfati si sumeti; — versa nu arareori nevoi si lipse preste popore, cá se latiesca intre omeni neravurile bune; — lasa se cadia cáte odata in pecate chiaru si omeni de celi buni, cá prin caderea loru se-i face si mai buni, dupa ce s'au radicatu. Inse, deca e dreptu ce'a ce se dîce, cá precumu nu e in lume neci unu bene, in care se nu fía si ceva reu, asia nu e neci o amaratiune, in care se nu se afle si ceva dulcetia ori folosu, de ace'a si noi in ori ce rele si suferintie, ce ne potu ajunge aici pre pamentu, suntemu in stare, deca vomu cercá cu de adinsulu, a afli si ceva bene, ceva de folosu pentru súfletulu nostru. Omulu cu mente sanetosa, in totu loculu, unde pote, cerca dupa folosu, si ce folosu? Folosulu acel'a, care-lu pote castigá. Ce e dreptu, de multe

ori nu putem câştigá neci unu folosu trupului, inse putem folosi multu sufletului nostru din relele, ce ne impresora pre pamentu; caci mai totu de un'a in rele si necasuri de patimesce de o parte trupulu nostru, se intaresce de alta parte sufletulu nostru, pentru ca pre langa tota amaratiunea cea trupesca se bucura sufletulu nostru. — Omulu fericitu arare ori e cuprinsu de grigia, pre candu celu ne fericitu e cu grigia ne intrerupta, si cerca de tote partile, nu cum-va ar' poté afla si ceva mangaiare in midiloculu amaratiuniloru, ce-lu apasa, pentru ca ffrea, unde nu pote mangaiá trupulu, intinde usiorintia sufletului.

Deci, de câte ori vinu rele asupra vostra, nu desnedesduti in ainte de a vedé capetulu; cercati, dá de cumva in midiloculu acelor'a veti afla ceva folosu, caci si in suferintia inea e in stare omulu se-si castige comora scumpa. Si ce comora cugetati voi? Nu comora, pre care furii o sapa si o fura, au moliele o rodu, ci comora, cu care nu ajunge o lume intrega, — comor'a mantuirei sufletului. Fostau multi in lume, bá suntu si acuma, cari s'au trasu cu totulu de o parte dela sgomotulu lumii acesteia, — s'au ascunsu in sinulu singuratatei, — s'au lipsitu cu totulu de placerile lumesci, cá prin postu si prin suferinti'a amaratiuniloru, infrenandusi trupulu, se-lu supuna sufletului. Dreptu ace'a — mai repetiescu odata, de câte ori vinu rele asupra vostra, cercati si veti afla folosu in dinsele. Dar' cá se poteti face acesta, spre doue lucruri trebe se ve nesuiti cu de adinsulu; se cunoscti :

a) uritiunea cea stricatirosa a pecatului, si b) resplat'a cea mare a fapteloru bune. Se cunoscti uritiunea pecatului, pentru cá se uriti pecatulu, se cunoscti resplat'a fapteloru bune, pentru cá se ve nesuiti spre bene. Despre cea de antaiu voi se ve vorbescu

acuma, era despre a dou'a in predic'a mai de aproape, cá asia cunoscundu adevèrulu, si indreptati pre càrãrile vèrtutii, se potemu laudá pre Domnedieu celu atotu puternicu pentru grigi'a parintiesca, care a aretat'o catra noi si in necasuri si suferintie.

Lips'a preceperii si a cunoscintiei, de multe ori face cá se iubimu reulu, si se fugimu de bene in ruptulu capului. Vreu dara se ve aretu si se ve facu cunoscuta uritiunea si reutatea pecatului, pentru cà nu aflu midilocu mai tare de câtu acesta, prin care se ve potiu indemná, cá se ve luati diu'a buna de la pecatu, se ve desfaceti cu totulu de acestu sierpe veninosu fora de mesura. Fiendu inse, cà omulu stà din trupu si din súfletu, voiu si eu se impartiescu relele, ce vinu din pecatu in doue parti; in rele ce strica trupului, si in rele ce strica súfletului. — Deci Isuse Christose, carele ai radiecatu pecatulu lumii, inaltia si animèle nostre la cele inalte, cá se cunoscemu adevèrulu si se urmamu dreptatea ferindu-ne de pecatu!

1.

Facându Domnedieu pre omu, dupa cumu spune scriptur'a, l'a pusu in paradisu, adeca in gradin'a desfetarei; — de aci se vede cà buna vointi'a lui Domnedieu a vrutu, cá omulu se ffa fericitu. Ar' ff si fostu omulu fericitu, deca pismasiulu fericirei omnesci, adeca pecatulu nu s'ar' ff incuibatu in dinsulu, caci indata ce a datu omulu man'a cu pecatulu, si-a pierdutu fericirea, si si-a trasu asuprasi totu ce este reu si amaru pre pamentu. Pre cumu dara pecatulu a fostu inceputulu reului si alu nefericirei, asia si latîrea releloru si a amaratiuniloru, ce ne apasa, suntu resplat'a peccatorulu si a foradelegiloru nostre, pentru cà dupa dîs'a scripturei (Tob. XII. 10.): celi ce facu

pecate si violența, suntu pismasii sufletului, ai vietiei si ai fericirei loru. — Deca ne apasa sarcin'a seraciei, caus'a acestei sarcine amare e peccatulu, caci deca nu ar' pune piedece acest'a, cumu ar' poté roguve se-si traga bunatatile cele pamentesci dela noi Domnedieu, celu care ne-a gatitu noue bunatati sufletesci, cu multu mai mari de câtu este de pre pamentu? Au nu suntu cuventele lui cele mangaitorie, prin cari dîce catra noi : cercati mai antaiu imperat'a lui Domnedieu, si cele pamentesci tote se voru adauge voue?

A peccatuf atât'a insemna, câtu a alungá bene-cuventarea lui Domnedieu dela casa, ast'a o dovedesce si scriptur'a candu dîce : Jubesce blastemulu si vá veni asupra-i, nu voiesce benecuventarea, si se vá departá dela dinsulu. (Salm. CVIII. 18.) Asia e intru adeveru : nu voiesce benecuventarea celu ce voiesce peccatulu; caci dela cene vine benecuventarea? Cene e celu ce pazesce secerisulu aniloru plenu de bunatate pentru noi? Nu e acest'a Domnedieu? Nu man'a lui cea deschisa imple de bunatati tote fapturele sale? Si érase, ce uresce Domnedieu mai tare de câtu peccatulu? Ce vomu dîce dar' candu lipsesce darulu si bunatatile dela noi? Ce altu ceva, de câtu cu scriptur'a? : Violența nostra le-a abatutu acestea, si peccatele nostre au opritu benele dela noi (Jerem. V. 5.) Seraci ne amu facutu, pentru cà amu peccatuitu in aintea Domnului.

Seau de vinu bole asupra nostra, au nu peccatulu e celu ce le aduce acestea? Au nu necumpetulu in mancari si beuturi e inceputulu loru, candu insasi si scriptur'a dîce? : In mancarile cele multe e bola. Din necumpetare multi au moritu, er' celu-ce se cuntenesce pre sene si-lungesce viati'a (Sir. XXXVII. 33. 34.) Oh dar' nu numai necumpetulu aduce rele asupr'a nostra, ci totu feliulu de peccate aducu rele asupra

capului nostru, pentru ace'a dîce întieptulu Sirachu (XXXVIII. 15.) Celu ce pecatuesce in contra facatorului seu vá cadé pre man'a doctorului. — Ascultamu de doctoru si ne supunemu lui in bolele nostre, pentru cá se ne restaureze viati'a, cu cátu mai vîrtosu avemu de a ne intorce la Domnedieu in bolele nostre, si se ceremu dela dinsulu viatia si sanetate, caci elu e doctorulu celu mai bunu alu nostru, elu e in stare se intaresca nepotentiele nostre? Pentru aceea dîce scriptur'a : Fiule roga-te lui Domnedieu in bol'a ta, si te vá vindecá, intorce-te dela pecate, spala-ti manele tale, si curatiesce-ti anim'a de pecate (Sirachu XXXVIII. 9. 10.) Si mantuitorulu dîce eatra slabanogu, dupa ce l'a vindecatu (Ioan. V. 14) : Éta te ai facutu sanetosu, grigesce se nu mai pecatuesci, cá se nu-tí-se intemple ceva mai reu!

De vinu batai si resboie asupra nostra, ce pote fí alta caus'a acestora de cátu pecatulu? Cátu de rele suntu bataile si resboiele in lume, nu e nece unulu dintre noi, care se nu le cunosca; candu o parte a omenimei porta sarcinele loru versandu-si sangele, pre atunci ce'alalta parte se conturba pre alte cáli in leniscea sa. De cáte ori nu se prefacu tote campurile cele semenate in cáli batucite de ostile pismasiului, ce nevalesce asupra? Se ardu sate si se pustiescu orasie, se revolta tieri intregi si se turbura popore, coronele domnitoriloru se restorna fora crutiare, dreptatea, adeverulu, averile si bunurile omeniloru, bá pana si viati'a loru e data de prada in manele dusmaniloru. Si ore ce e pricin'a la tote aceste rele? Dîcu unii, cà ar' fí poft'a de domnia a stepanitoriloru, inse si aci scriptur'a caus'a releloru o dîce a fí pecatulu, asemenandu pre domnitori cu sbiciurile cele de isbenda ale lui Domnedieu, cu cari ne lovesce celu Atotupoternicu pentru pecatele nostre.

Domni'a trece dela unu poporu la altulu, asia dîce scriptur'a, trece pentru foradelegile si vicleniele loru. Cu unu cuventu cá se me precepteti : tote relele, câte vinu asupra nostra, nu suntu altu ceva, de câtu piedepse pentru pecatele si foradelegile nostre.

Din cele dîse pana acì ati potutu precepe fiiloru, cà suferintiele acelea, la cari avemu de a trage ori si candu in viati'a, nu-su alta, de câtu piedepsia pecatelor nostre. Pecatele nostre au fostu acelea, cari au trasu asupra-ne venirea loru. Cunosceti acumu dara cà nu e bene a se lapedá omulu de Domnedieu si a se face robu pecatului. Oh si deca asia platescu pecatele si acesta e resplat'a loru, — mai avevomu voia si de acì inainte a serví acestoru resplator rei, adeca pecatelor? Abuna sema ca lucrulu, ale carui urmari suntu atâtu de rele, precumu suntu suferintiele si amaratiunile, lucrulu acel'a, se me credeti, nu pote se fîa bunu. — Chiaru si pecatele cele mai dulci si mai usiore, inca nu aducu alta, de câtu amaratiune omului, dar' apoi pecatele cele mari, — — câtu de amare trebuescu se fîa urmarile loru? Domne! nu se pote spune. Deci cugetati bene la acestea, veniti-ve in ori iubitoru ffi, si de astadi in ainte lapedati-ve cu totul de tote pecatele, deca nu ati facut'o acesta pana acuma; seau celu pucinu nesuiti-ve intru acolo, cá in tota dîu'a se lapedati de pre voi câte unu vestimentu de alu pecatelor! Faceti-o acesta cu atâtu mai cu de adinsulu, cà pecatulu nu strica numai trupului, dar' cu deschilinire ruineza si pierde súfletulu!

2.

Súfletulu e daruitu dela Domnedieu cu darurile cele mai scumpe si mai pretîose, cu deschilinire preceperea e ceea, ce-lu infrumusetieza mai pre susu,

si pecatulu, — acestu reu fora mesura — desbraca pre súfletu de tote bunatatile, sí-lu face mai de diosu de câtu pre o vita necuventatoria. — Cugetati numai! Câtu de frumosu este súfletulu, daruitu cu precepere si cu intieptiune! Elu prin preceperea s'a e in stare se deschilinesca benele de reu, folosulu de stricatiune, lucrurile cele de facia le scie intogmí dupa placu, cele venitorie le vede in ainte, si pre acésta insusíre a súfletului se radíma totu temeliulu fericirei omenesci; — pecatulu ne despoia de acesta fericire; omulu dedatu spre pecate are precepere fora de intieptiune, seau, — cá se me precepteti si mai bene, — preceperea impreunata cu pecatulu, nu e alta, de câtu o nespusa nebunía, caci tota intieptiunea lumci acesteia e nebunía in aintea Domnului. — Intru adeveru, pre câtu e de mare pecatulu, pre atátu e sí nebunía omului candu face pecatulu. Judecati-ve pre voi insi-ve si veti vedé, cá nebunía a fostu a face lucruri de acelea, cari dupa ce le-ati facutu, nu ati aflatu in ele de câtu parere de reu si frica. — Spuneti-mi nu ar' ff nebunu unulu cá acel'a, care si-ar' aprinde cas'a sa, seau se ar' spendiurá din voi'a sa, si ore ce face omulu, candu face pecatulu? Are precepere fora de intieptiune, sí-si aprinde cas'a súfletului seu.

Pecatulu despoia pre omu nu numai de intieptiune, ci si de libertate. Libertatea, voi'a libera e atarc insusíre a súfletului, care nu-i o pote rapí neme in lume afora de pecatu. Câte mii de martiri seau de mucenici au fostu despoiati de trupu si de viatia, inse libertatea súfletului nu li-o a potutu rapí neme! Sciu abuna sema, — díce s. Pavelu (Rom. VII. 38) cá neci mortea, neci viati'a, neci angerii, neci stepaniele, neci poterile, neci cele de facia, neci cele venitorie, neci alta faptura nu ne vá despartí pre noi de iubirea catra Domnulu. Ast'a e libertatea sufletului

iubitiloru ffi! Dar' pana candu tiene dins'a? Pana candu nu amu datu man'a cu pecatulu. In data ce s'a facutu omulu robu pecatului, nu e mai multu domnu preste sene, cì pecatulu si urmarile lui domnescu preste dinsulu. Ascultati numai ce dîce acelu apostolu mare, despre omulu, pre care pecatulu l'a despoiatu de libertatea sùfletului : (Rom. VII. 23, 25) Vedu alta lege in medularile mele, luptandu-se in contr'a legeri mentiei mele, si facandume pre mene robu pecatului, care e intru medularile mele, cà nu facu benele, pre carele-lu voiescu, cì reulu, pre carele nu-lu voiescu. Astufeliu e rob'ia sufletesca a omului, carele cade sub pecatu! Pre câtu suntu de multe patimele rele in omu, pre atâta-su de multe si lantiurile rob'iei, cu cari e legatu omulu prin pecate. Lantiuri de acestea lega pre omu candu se pleca la pecate, si acelea lantiuri tienu legatu totu de un'a sùfletulu, de nu cumva-si propune cu darulu lui Domnedieu se le rumpa de pre sùfletu. Temeti-ve, roguve, — temeti-ve de lantiurile acestea, cà-su cu multu mai rele, de câtu cele ce suna cu ingrozire pre trupulu celoru robiti. Candu ceneva e legatu cu lantiurile pecatului, ffa catu de liberu trupesce, totusi remane robu nefericitu alu pecatului, si din contra, ffa ceneva cufundatu in legaturi cu totu trupulu din capu pana in petiore, deca nu-i e robitu sùfletulu prin pecate e liberu si fericitu.

Dar' apoi necautandu la acestea, câtu de mare e reulu, ce rapesce sùfletulu de viati'a vecinica, vá se dîca de fericirea vietiei vecinice? Cá sùfletulu se ffa nemoritoriu, acesta e daruita lui nu numai dela fire, cì si din darulu lui Domnedieu. Asia este! E nemoritoriu sùfletulu dela fire, nu e inse nemoritoriu facia cu darulu lui Domnedieu, facia cu fericirea vietiei vecinice, caci de acesta fericire se pote despoiá.

Súffletulu însuffietiesce trupulu, ér' pre súffletu-lu însuffietiesce darulu lui Domnedieu, si asia dara, precumu more trupulu candu se desparte de súffletu, asia pieresúffletulu candu se departa dela dinsulu darulu lui Domnedieu; acesta i-se intempla súffletului de atâtea ori, de câte ori se cufunda in pecate, pentru că 'in súffletulu incarcatu cu pecate nu are locu darulu lui Domnedieu. Omulu, alu carui súffletu e cufundatu in pecate, numai cu numele traiesce, inse súffletulu lui e cufundatu in adâncu'u peritiunci.

Mai suntu iubitoru fii, — mai suntu inca si alte rele ale peccatului, afora de acestea : fric'a, fiorulu, rusînea, amaratiunile din laintru, neleniscea conscientiei, caderea in desnedesduire, tote acestea suntu cá nesce spini ghimposi, ce strapungu anim'a peccatosului pre ora si pre minutu, inse celu mai mare reu e : cá despoia pre omu de fericirea victiei vecinice, si apoi ce folosuClareComulu, de ar' adobendí lumea tota, deca-si pierde súffletulu?

Éta iubitoru fii, ve am aretatu relele, ce vinu din peccatu, vi le am aretatu inse numai pre scurtu, caci ale descríe si ale zugraví asia precumu suntu ele intru adeveru, nu se pote, precumu e cu nepotentia a plange destulu pentru daun'a si stricatiunea, ce ni-o casiuna peccatulu! Si ce se ve mai adaugu acuma? deca nu asi fí intre voi, deca nu vi le asi spune aceste asia de apriatu, precumu le audîrati, pote cá peccatulu vostru nu ar' fí asia de mare, pote cá v'ati poté desvinovatî in câtu-va cu nescienti'a si cu nepreceptera vostra, inse asia nu ve veti poté usioru desvinovatî.

Eu sciu bene, cá multi dintre voi, neci dupa ce voru fí audîtu acestea, nu suntu destulu de tari, cá se pota stá in contra peccatului, inse se sciti cá

e destulu de tare Domnedieu, care vá ajutá pre voi a ve ferí pre venitoriu dela pecate, indata ce veti avé vointia deplena a le incungiurá. Davidu, Petru si Magdalen'a inca au gresítu, celu restignitu pre cruce cu Christosu inca a fostu peccatosu, inse deca seau rentorsu cu infrangerca animei catra Domnulu, li s'au iertatu pecatele loru. Nu intru atât'a strica omului cà a peccatuitu, cà mai multu candu nu voiesce a se re'ntorce dela pecate. Deci lapedati-ve de pecate, cu cari suntu impreunate atâtea rele! Ve temeti acum de omeni, in ale caroru mane poteti cadé, oh dar' e cu multu mai infricosiatu lucru a cadé in manele Domnedieului celui v'íu! Ve temeti de omeni, cari au putere numai preste trupu, temeti-ve mai bine de Domnedieu, care are putere a aruncá si trupulu si súfletulu in ghehena! — Temeti-ve de Domnedieu, dar' nu ve luati sperarea dela dinsulu, pentru cà elu e cel'a, carele pentru peccatosi a venitu pre pamentu, elu e cel'a ce se bucura de peccatosulu, carele se in-torce la dinsulu cu anima umilita, caci anim'a infranta si umilita Domnedieu nu o vá urgisí. Aminu.

II.

Despre resplat'a fapteloru bune si a vèrtutei.

Fericitu e omulu, carele se temo de Domnulu, carele ambla in càtilo lui. Salmulu CXXVIII. 1.

Deca cu vorbirea mea de mai 'nainte asi fí potutu face, cá se uriti peccatulu, m'asi tiené fericitu, si cu multu mai fericiti pre voi, caci atunci asi poté sperá cumca v'ati plecatu spre bene, si veti si inaintá pre asta cale a fapteloru bune. Precumu nemicu in natura nu pote fí desiertu seau golu cu totulu, asia stà treb'a si cu súfletulu; indata ce se desbraca de pecate, se

imbraca cu darulu lui Domnedieu, si din contra: in-cuibanduse in dinsulu pecatulu se departa darulu lui Domnedieu. — Pecatulu si vîrtutea, acestea doue schimbându-se domnescu preste lumea intrega; nu e neci unu omu in lume, carele dupa ce a ajunsu la precepere se nu servesca la un'a din este doue. La un'a dîcu, caci a serví la amendoue de odata e cu nepotentia dupa dîs'a mantuitoriului la Mateiu: (VI. 24) neme nu pote serví la doi domni. Ori la care din doi vá serví omulu, acest'a o face pentru folosu si pentru resplata. Dîcu unii cumca pote serví ceneva si fora de resplata si fora de folosu, inse in fapta nu e asia. Dreptu ace'a voiu se ve aretu si io resplat'a si folosulu vîrtutei si a fapteloru bune, cá asia lapedandu-ve de a mai serví pecatului, nu numai se ve faceti servitori vîrtutei si fapteloru bune, cî cá se si remaneti pre venitoriu fierbinti credintiosi ai acestor'a. Voiu se ve aretu acum:

a) resplatarea fapteloru bune, b) feliulu acestei resplatare; éra pre voi ve rogu, cá celoru, ce le veti audí dela mene, se le dati locu nu numai in urechile, cî si in anemele vostre! Era tu Spirite Sante implantale acestea in anemele nostre!

1.

Folosulu si poft'a de cástigu, e ace'a rota iubitoru fii, care tota lumea o pune in misicare, si celi, cari servescu peccatoru inca acestea le cerca. Ei cugeta cá prin peccate se voru face omeni mari, avuti si puternici, seau voru cástiga alte placeri lumesci prin peccate. Si ore nu se insiela? Bá cu totii, dupa ce au facutu peccatulu, ducu insielatiunea cu saculu in spate, — suntu siliti a striga cu intieleptulu Solomonu: Desiertatiunea desiertatiuniloru, tote suntu desiertatiune! Inse nu se insiela acelia, cari servescu

fapteloru bune, nu -- caci resplat'a loru e mare, nu numai in ceriu e si aci in viati'a acest'a. Resplata au ei aicia pre pamentu :

a) In leniscea cunoscientiei súfletului. Leniscea acesta e unu bunu asia de mare, câtu cá dins'a neci nu poti aflá altulu asemena pre pamentu. Ea se nasce in anim'a nostra, deca implenimu detoriele, ce ne suntu puse in ainte, candu adeca afora de unele pecate mici, de cari nu pote fi scutitu neci unu moritoriu, ne ferimu de cele mari si grele. Precumu se nasce lumin'a dela sore, asia se nasce si leniscea conscientiei súfletului din faptele cele bune, precumu urmeza umbr'a lucrulu acel'a, carele face umbra; afora de pecatu nu este nemicu in lume, ce se ne pota rapí leniscea conscientiei. Celu ce e leniscitu in conscientia, e totu de un'a veselu intru anim'a sa, de unde de sene urmeza, cà pentru faptele cele bune neci cà amu avé de a asteptá si alta resplata afora de leniscea conscientiei, — nu, — caci destula resplata e acesta, cu care neci unu bunu din lume nu se pote asemená. In anim'a omului leniscitu la conscientia súfletului seu, nu pote intrá neci superare, neci frica, neci fiorn; tote stau departe de dinsulu. De l'ar' píri lumea intrega, fora de fri a se scie aperá, cà conscientia nu-lu apasa, si acesta-lu ajuta mai multu de câtu sute de marturii. Omulu cu conscientia curata, e cá unu zîdu de arama, si zîlulu acestu tare nu s'ar' resipí neci atunci, candu s'ar' restorná pamentulu.

Altucumu conscientia súfletului, acestu bene mare nu-lu cunosece neme, de câtu celu, care-lu are in súfletulu seu. Cu tote acestea precumu in bole se cunosece pretiulu sanetatii, asia si omulu peatosu pote cunosece bunatatea conscientiei leniscite din neodign'a

súfletului seu. — Câm de a rondulu piedeps'a celoru rei e : cà anim'a loru pururea tremura de frica, si súfletulu loru pre tota minut'a se lupta cu temerea, omulu celu reu chiaru si atunci se teme candu nu-i are neme grigi'a lui, o misicare de ventu linu, seau unu súnctu de frundia câtu de slabu, e de ajunsu cá se-lu faca a crede, cumca pismasiulu e la spate si pune man'a pre elu. — Dereptu ace'a precumu celu ce face bene in fapt'a cea buna-si afla resplat'a sa, asia si facatoriulu de rele in fapt'a cea rea-si afla piedeps'a sa, pentru cà reulu si pecatulu insusi in sene e piedeps'a cea mai mare.

Pre unii omeni i scapa dela piedeps'a trupesca noroculu, inse dela piedeps'a pecatului, care e fric'a si temerea, nu-i pote scapá neme. Piedepsitu e totu celu ce ascepta piedeps'a asupra sa, — dîce filosofulu Seneca — piedeps'a o ascepta totu celu ce se teme, si cene-se teme, de câtu celu ce a facutu rele? Indata ce se vorbesce undeva de pecate, cugeta peccatosulu cà alu lui pecatu-lu aducu inainte. Se implenesce asia dara dîs'a apostolului Pavelu : (Rom. II. 9) cà nu pote fî fora de grigia celu ce au facutu reu in lume. Deci toti celi imbracati cu fric'a pecatului, cugetati câtu de fericiti potu fî, celi cu conscientia curata in súfletulu seu !

b) A dou'a resplata a fapteloru bune e indestulirea animei. De si fericire deplina nu pote fî decâtu in ce'alalta viatia, totusi pote aflá anim'a omenesca si aci pre pamentu ceva indestulire, si acesta indestulire i-o castiga animei omenesca faptele cele bune, si anume stingu mai antaiu din anim'a omului post'a cea prea mare dupa bunurile lumesci, restringandu pornirile animei si aretandu cà natur'a se pote indestulí si mai cu pucinu, mai departe impreuna pre omu cu Domnedieu, carele e isvorulu la tota indestulirea. Spuneti

celui dreptu că bine vá fi lui — dîce Isai'a profetulu (III. 10.) Si cumu se nu-i ffa dreptulu bine, candu Domnedieu este cu dinsulu, si prin urmare tote-i suntu spre benele lui, pana si bol'a si seraci'a? F'orte gresiesce cutare omu, candu aflandu-se in necasu, se caiesce dîcandu : Nu am pre neme afora de Domnedieu! Au nu scie unulu cá acel'a, că celu ce are pre Domnedieu tote le are? fora de Domnedieu tota averea lumei acesteia nu ajunge nemicu; si deca ar' avé ceneva tota lumea, de nu are pre Domnedieu nemica are, nu se indestulesce neci odata. Cumu s'ar' si poté ceneva indestulí fora Domnedieu, candu o pofta ne incetatu lucră in contr'a celei alalte, si o patima fora intrerumpere rescola pre ce'alalta? Nesatiulu omora cumpetulu, bentur'a impucineza averea, lenea aduce molesîre. Deci precumu omulu in bola de apa ori câta ar' bé totu inseteza, asia si celu cu poftesce multe, cu câtu se lasa dupa ele, cu atâta poftesce mai multe.

c) A trei'a resplata a fapteloru bune e libertatea omenesca. Multe vorbescu omenii despre libertate, dar' că intru adeveru ce e libertatea, pucini o potu cunosce. Celu ce cugeta că a fi liberu atâta insemna, câtu a-si impleni poftesce cele rele, gresiesce forte tare, caci astufeliu de libertate nu se unesce cu ffrea omenesca. A fi omu liberu si a nu fi supusu robiei de câtu legiloru, e lucru frumosu, ce e dreptu, inse si acestu lucru e nestatornicu, precumu suntu tote darurile norocului; si pre langa astufeliu de libertate prea usioru se pote face omulu robu pecatului. Numai acelia suntu liberi de plenu, cari nu se facu cu voi'a robi pecatului. Ce folosu are ceneva, candu nu robesce sub poterea altora, deca o multîme de pecate-lu tienu pre ascunsu in lantiurile loru. Liberu e asia dara dreptulu si celu fora violenía, celu intieptu si celu nevinovatu, liberu e celu cu fric'a lui Dom:

nedieu, si pre câtu-i lipsescu cuiva acestea, pre atâta-i lipsesce si libertatea.

d) A patr'a respłata a fapteloru bune e onorea seau cinstea adevărata. Onorea seau cinstea cu totu dreptulu se pune intre bunurile cele de frunte din lume. Onorea e scumpa, dar' pucini o pretiuiescu atâta câtu ajunge. Unii rapescu si arme si folosescu tote midilocale cá se-si pota aperi onorea si omeni'a. Jubirea de onore seau de cinste se afla in totu omulu, acesta se vede si de acolo, cá toti-si ascundu faptele loru cele rele, cá se nu-si pierda onorea si omeni'a. Neme nu face reu pentru cá se nu fía onoratu. Onorea se nasce din vîrtute, prin urmare numai acelia o potu avé si pestrá, cari nesuescu dupa vîrtute. Dreptu cá lumea pre multi i tiene intre omenii celi de omeni'a si onorati, pentru cá parentii ori stramosii loru au fostu omeni alesi, au fostu omenii de frunte; de aci nu urmeza neci de cumu cá suntu omeni de omeni'a si de cinste, ci urmeza cá ar' trebui se fía omeni de omeni'a si de cinste. Pentru cá mentea sanetosa numai acele fapte bune si vrednicii le recunosce in omu, cari si le-a câstigatu omulu insusi, si Domnedieu numai acelea le respłatesce, prin cari omulu se face vrednicu de respłata. Domnedieu numai benele-lu pretiuiesce, éra pecatu-lu uresce. Se luamu asemenare dela poporulu judeescu! Ori si cumu se laudau Judeii, cá suntu din sementi'a lui Avramu, totu-si numai pentru acest'a nu s'au facutu placuti si drepti in aintea lui Christosu, bá inca-i si dogenesce Mantuitoriulu pentru ast'a sumeti'a a loru, dîcandu-le cá nu suntu numai robi pecatului, ci-su fii diavolului.

Dar' pentru ce me mai incercu a ve areta câte un'a tote respłatirile fapteloru bune? Pre scurtu : celi ce se deprindu in vîrtute si facu fapte bune, suntu fericiti. — Fericiti, — caci de si nu este fericire adev-

rata pre pamentu celu pucinu aceea fericire, care se pote aflá pre pamentu, o gusta celi facatori de bene. Ast'a au invetiát'o si filosofii celi pagani si o intaresce si scriptur'a. Lumea crede, cà fericitu e celu ce are avere, inse scriptur'a dîce : fericitu e omulu, carele se teme de Domnulu. Fericiti suntu celi ce ducu viatia nepetata si au anima curata! bá Mantuitoriulu Christosu dîce cà si acelia, pre cari lumea-i tiene nefericiti, suntu fericiti deca au facutu bene in viatia.

Éta ve am aretatu resplat'a fapteloru bune, ascultati acumu pucinu si la feliulu resplatirei, dar' cá se nu ve ustenescu mentea, numai doue feliuri de resplata voiu aduce in ainte :

2.

a) Cá mancarile, cu cari traimu se fía cu gustu bune si placute, nu e destulu a aduná numai bucatele, din cari se facu mancarile, cî se mai poftescu inca multe pana ce din bucatele adunate se facu mancarì gustuose asia se intempla si cu alte lucruri in viatia. Asia, pentru cá resplat'a fapteloru bune se fía impreunata cu placere, se poftesce leniscea din laintru si bucur'ia sufletesca. Si ore prin ce-si pote câstigá súfletulu bucur'ia sa? Nu prin alta nemieu, de câtu prin viati'a nepetata si prin nevinovatia; cà precamu frigurile si alte bole trupesci slabescu trupulu si posomorescu faci'a omului, asia bolnavescu pecatele súfletulu sí-lu facu nepotentiosu. E gresíta parerea omeniloru, deca tienu cà vestimentulu pentru ace'a ar' fí facutu, cá se incaldiesca trupulu; fía vestimentulu ori-sî de ce feliu, totu rece e elu in sene, si nu dà neci odata caldura trupului, cî numai câtu opresce pre langa trupu caldur'a aceea, care ese din dinsulu. Togma asia gresiescu si acelia, cari cugeta cà averea, casele frumose seau multîmea

de servitori facu viatia fericita. Nu iubitoru ffi, nu estea suntu, celea ce facu viatia fericita, ci viati'a fericita o face sufletulu nevinovatu, celu nepetatu cu pecate, si precumu fierea ori pelinulu amarescê gur'a omului, asia pecatulu amaresce súfletulu. Deca este asia dara ceva bunatate ori fericire in lume, ast'a nu vine, neci pote veni din altu locu, de câtu numai din faptele bune, din nevinovat'i'a súfletulu curatu. Precumu lumin'a dilei nu pote veni din altu locu, de câtu dela sore, asia si fericirea vietiei nu pote veni de câtu din faptele bune. De s'ar' inaltia ceneva mai pre susu de tota marirea lumei trecatorie, de cumuva prin stricarea altor'a a ajunsu la marire, nu pote fi fericitu, cà conscienti'a súfletului vetemata fiendu, lu-mustra neincetatu sí-lu amanintia cu cadere. De s'ar' scaldá ceneva in valurile toturoru placeriloru, deca e incuibatu pecatulu in súfletulu lui, i turbura fericirea. Asia dara unu feliu de resplata a fapteloru bune e : cà bunatatile resplatirei suntu impreunate cu placeri neturburate.

A dou'a bunatate, ce aflamu in placerile resplatirei pentru fapte bune stà intru ace'a, cà sarcinile si greutatile vietiei ne suntu cu multu mai usiore. Se nu cugetati cà dora celi avuti si celi in domnia inalta suntu scutiti de amaratiuni in viati'a acest'a! Se fía scutitu ceneva, nu se pote; dar' a aflá ceva leacu de usiorintia, asta se pote, si leaculu acest'a e nevinovat'i'a súfletului si viati'a nepetata. Acestea suntu scutulu, care apera de tote relele din lumea acest'a. Precumu e de ajunsu pecatulu, cá se turbure si cea mai mare fericire, astufeliu nevinovat'i'a súfletului e de ajunsu, cá si in nefericirea cea mai mare, se ne faca fericiti. — De te apasa sarcin'a seraciei, nevinovat'i'a ti-o usioreza, de esti bolnavu, te mangaia, de esti asupritu de altii, ea te apera, de

mori, ea singura e in stare se te inaltie la ceriu. — Nu e neci unu necasu asia de mare in lume, in care se nu-ti pota ajutá nevinovat'á. Pre omulu stricatu la stomachu indesiertu-lu vei ambiá cu ori ce man-cari scumpe, se ingretiosieza de ele, er' de cumva e sanetosu i-place si pana uscata, i-cade bene chiaru si cea amara; asia si omulu alu carui súfletu e in-carcatu cu pecate, neci odata nu e indestulitu, cà s'a departatu dela dinsulu leniscea conscientiei súfletului; din contra omulu cu súfletu nepetatu se bu-cura totu de un'a, ori in ce stare se fía. Decumuva se afla in fericire, i-cresce placerea fericirei, decum-va e in lipsa súfere mai usioru greutatile ei.

V'am aretatu ffiloru si benele si reulu! — Ore mai stáveti in cumpene a ve lapedá de reu si a primí benele. Eu asia credu cà e cu nepotentia, cà se nu voiti si voi a fí fericiti! Deci indreptative spre fapte bune, cà acestea voru face fericiti; ferití-ve de rele, cari, precumu vedeti, facu pre omu nefericitu; si deca astufeliu veti face, veti dobendí súfletulu vostru, dar' nu numai-lu veti dobendí, ci-lu veti avé totu de un'a si in viati'a veciloru. Aminu.

III.

Despre vragie, descantece si boscone.

Nemene se nu ve insiele pre voi cu cuvente desierte, cà dereptu acestea vine man'a lui Dominedieu preste omenii necredentiosi. Efes. V. 5.

Despre Ercule renumitul erou din lumea vechia se spune, cà candu a ajunsu la precepere, cà se

pota deschiliní benele de reu, si se-si alege o cale in viatia, stá multu pre cugete sî-si batea capulu, cà ore pre ce cale se apuce, cá s'o nimeresca bene? — Pre candu asia erá cufundatu in cugete, eta cà la intelnirea a loru doue càli i-se areta de odata doue muieri forte deschilinite : un'a din ele, care se vedea si mai frumoasa pre de in afora, erá vesela si imbracata in vestimente alese; ceea alalta se pareá a fí cufundata in cugete si cá m tacuta, nu erá neci de totu frumoasa, neci in vestimente de totu alese, dar' erá curata si o nevinovatía limpede straluciá pre fruntea ei. Elu priviá la dinsele apropianduse in pasi lenisciti.

In data ce se intelnira, femeí'a cea de antaiu se duse catra elu se intorse giuru in pregiuru, incepù a-i vorbí si a-i aretá o anima vesela, pre candu cea de a dou'a cu o cuvenintia nespusa se portá facia cu tenerulu pusuj in uimire. Si ore cene au fostu aceste doue femeí? T'ogma aceea ce cautá dinsulu. Cea de antaiu frumoasa, vesela si imbracata pomposu erá pecatulu, erá desmerdatiunea, ceea lalta mai pucinu placuta pre de in afora erá vêrtutea. Amen-doue acestea i-se aretara cá se-lu ambía a apucá in viatia pre un'a din cararile loru; si incepura amen-doue a-si face detori'a sa : Pecatulu incepù fora de sfiela a se pune pre langa teneru, si alu indemná dîcandu : Urmezame pre mene Ercule, deca vrei se traiesci in placeri si in desfetari, si deca vrei se fii fericitu aicia pre pamentu. Eta de me vei urmá nu vei avé neci unu necasu, neci superare, vei traí fora grigi, fora trada, si tote-ti voru fí tîe pre placu.

Pre candu astufeliu voiá se-lu traga in calea sa cu cuvente amagitorie si cu fagaduintie desierte, pre atunci cealalta, adeca vêrtutea stá si ea langa dinsulu sî-i dîcea : nu asia iubite Ercule! Deca vrei

se fii fericitu, se aibi nume mare, se fii onoratu, urmezame pre mene! Dreptu cà calea mea nu e batucita, nu e usiora, cá si calea pecatului si a foradelegei. De me vei urmá pre mene, vei avé, ce e dreptu, greutati si necasuri in viatia, inse pre câtu voru fi acestea mai grele si mai amare, pre atât'a vá fi mai dulce fericirea dupa ce le vei invinge, caci la capetulu calei mele astepta resplata si fericire, éra la a pecatului astepta ingrozire, necasu si nefericire, impreunata cu parere de reu pentru urmarea celoru desierte. Ce se faca acumu tenerulu audîndu atâtea ambiari de amendoue partile? Pre care cale se apuce?

Se pune de nou pre cugete si mai adunci cá mai nainte, si ce i-a fostu sfersîtu? Cumu s'a hotaritu? Voiu spune, cì me indreptu mai antaiu catra voi: Ce ati dîce candu ati audî cà tenerulu Ercule s'a dusu pre calea pecatului, unde la capetu avea se-lu astepte amaratiune si intristare? Asia credu cà de cugetati si voi intieptiesce, cu toti ati dîce cà reu a facutu, cà a fostu fora de mente; éra candu ati audî cà a apucatu pre calea vîrtutei, l'ati laudá cu totii, si v'ati bucurá de unu coragiu si taría de súfletu atátu de mare. Da! pentru ca e si vrednicu omulu, carele urmeza vîrtutea, se fía laudatu si onoratu! Ercule a si apucatu pre calea cea din urma, a vîrtutei, si mergandu pre dins'a pana in capetu, s'a si facutu mare, onoratu si laudatu de toti, numele lui a remasu ne uitatu pentru faptele, ce le-a facutu pre calea vîrtutei, si pana astadi e pomenitu dupa atâtea mii de ani.

Eu prin Ercule am vrutu se intipuescu pre unulu fíacarele din noi crestinii, caci precumu lui i-s'au aretatu amendoue calile si a pecatului si a vîrtutei, precumu lui i-s'au ambiatu doi caleuzi, cari voiau se-lu conduca in viatia, asia unuia fiesce caruia

din noi i-su deschise doue porti, doue căli : un'a e larga si usiora, pre care urmandu pecatului ne ducemu la osenda, alta e cale lunga cu porta stromta, prin care condusi de vîrtute, de fapte bune, — de si mai cu greu, mai cu necasu, — dar' ajungemu in urma la fericire si resplata, numai câtu vai de noi, nefericitii, cã de-sî suntemu crestini, si ar' trebuî se fîa mai multa tarîa de sîfletu in noi, totusi suntemu mai neprecepti de câtu Hercule, suntemu mai aplicati a ascultã de nintiu'n'a pecatului, si a ne alege aci calea cea scurta cu porta larga, pre care urmandu pecatului adese ori si inainte de sfîrsitul acestei căli pamentesci, nu avemu de asteptatu de câtu piedepsa si osenda amara, plangere si scrîsnire de denti cu parere de reu pentru desiertatiunile, ce le amu urmatu. — Nebun'a inse si nepreceperea, seau mai bene dîsu nepasarea cu atãtu e mai mare la noi, cu câtu e mai vrednicu de lauda Hercule, care numai din cuvintele vîrtutei crediendu, a urmatu pre calea ei, era noue si in tempulu de astadi, si cu deschilire dela Christosu in coce ne 'ncetatu ni se spune si ni se adeveresce, cã urmandu pre calea vîrtutei vomu fî fericiti. Pre câtu e de mare nepasarea nostra si indoirea credentiei in cele ce ni se spunu despre vîrtute, pre atãtu vã fî si piedeps'a mai grea si mai amara. Ci vedu cã me intendu prea departe cu asemenarile in introducerea vorbirei mele de astadi, dreptu ace'a le voi intrerumpe si me vo'u apropiã mai in graba de lucru, — mai in graba dîcu, — caci insemnatu este lucru, despre care voi vorbî, si multi suntu pote si intre voi, pre cari-i voi atinge cu cuventele mele. Deci voi se ve vorbescu astadi, despre celi ce ambla pre la descantatori si vragitori si cerca dupa boscone, precumu si despre acelia, cari insisi se facu descantatori vragitori si

bosconari. Dati dara se ne apropiamu de dînsii si se le aretamu ce mare pecatu au facutu si facu; se ne apropiamu se-i dogenimu, nu pentru că se-i facemu de rusîne, cî pentru că se-i intorcemu dela pecatu; se ne apropiamu de dînsii, se le aretamu ce piedepsa mare vâ se-i astepte, se-i infricamu nu pentru că se cada in desnedesduire, cî pentru că se se cutremure de frica, si intorcanduse se se pocaesca. Voiu asia dara se ve dovedescu marimea acestui pecatu aretanduve apoi piedepsele cele crancene, cari-astepta pre unii că acestia, ce pana candu a-si face ve rogu pre toti, se fiti cu luare amente.

1.

Multi suntu in lume, cari nu se indestulescu cu facerea altoru pecate, cî calca chiaru si antaia — cea mai mare dintre poruncile lui Domnedieu, caci bene se ve insemnati : calcarea ori carei porunci e pecatu, si singura calcarea uneia este de ajunsu că se osendesca pre pecatosu pentru totu de un'a, inse totusi si rîndulu, in care-su puse poruncile inca-si are insemnarea sa, caci calcarea poruncii antaie e mai grea de câtu a altei porunci din sîrulu celoru diece. — In cartea esirei (XX. 4.) respicatu dîce celu atotu poternicu : Eu sum Domnulu Domnedieulu teu tipu se nu-ti faci se te inchini lui, acî prin tipu nu se intielege numai tipulu cioplitu de mana de omu, cî ori ce faptura din lume, prin urmare ori cui se vâ inchinâ omulu afora de Domnedieu, se inchina fap-turei si nu lui Domnedieu, se abate dela Domnedicu si se intorce la zidire — dreptu aceea se inchina ti-pului si pecatuesce in contra poruncii antaie, unulu că acel'a fuge de adeveru si alerga dupa mintiuna, nu crede in celu Atotu poternicu, cî crede in slabi-

tiunea fapturilor nepotentiose. Domne câtu de nefericitu e unu atare omu! Mai bene i-ar' fí fostu lui se nu se fía nascutu. Cugetati numai voi însive si judecati apoi!

Cadiendu ceneva într'o apa afunda, de unde fora de ajutoriu i-ar' fí cu nepotentia se esa, ore nu l'ati judecá de nebunu pre acel'a, candu, vediendu de o parte a apei pre unu omu puternicu, cà-i intende man'a cá se-lu scota afora dela morte, celu din apa nu i-ar' cere ajutoriulu, neci s'ar' abate catra dinsulu, cì ar' dá totu catra midilocu, catra vultori primesdiose, ar' nesuí totu catra partea contraria, unde este numai unu bolnavu, ologu, orbu si fora de mani, care nu-i pote dá neci unu ajutoriu, seau dora nu-e chiaru neme si totusi acolo trage. Credu cà cu totii ati cugetá: vrednicu a fostu se se innece, pentrú cà nu a primitu ajutoriulu ambiatu, a fugitu de elu, si a alergatu in partea contraria, unde nu a potutu se-lu ajute neme. Asia e totu celu ce se lapeda de credinti'a in Domnedieu, si ori in bene ori in necasu alerga dupa mintiuni, dupa descantece, dupa vrigituri si dupa boscone. Celi ce ambla dupa unele cá acestea pecatuescu in contra poruncii antaie, cà nu credu in Domnedieu, ci-si faca sîesi tipuri pre descantatori, pre vrigitori si pre bosconari, si acestor'a se inchina. Vedeti! Pote cà pana acum'a ati luat calcarca acestei porunci de o gresiela mica, si éta cà e unulu din cele mai grele pecate! Pentru aceea si ss. parenti cu totii intarescu, cà calcarca poruncii antaie e capulu tuturoru pecatelor.

Pentru nemicu nu se pote mania Domnedieu mai tare, de câtu pentru pecatulu acest'a facutu in contra poruncii antaie, si forte cu dreptu deca se mania intru atát'a, caci eta! Domnedieu se descopere si acumu omeniloru atátu prin fapturile sale, câtu

si prin invetiatur'a besericei; cu deschilinire s'a descoperitu Domnedieu prin gur'a fiului seu, carele venindu din ceriu pre pamentu a descoperitu omeniloru pre tatalu, asia precumu este, si descoperirile sale le-a intaritu prin minuni, prin poterea s'a cea Domnedieesca, prin mortea si in urma prin invierea sa din morti. Domnedieu-si areta omeniloru multimea indurariloru si a bunatatii sale, iubirea sa de parente catra toti, si numai celu nebulu pote cutezá a dîce intru anim'a sa ca nu este Domnedieu; bá si mai multu face prea induratulu Domnedieu, caci bunatatile lui neme nu le pote spune! — De gresiesce omulu si se abate dela densulu prin pecate, era-lu chiama cu blandetie de parente iubitoriu, i deschide braciele si primindulu cu iubire i resplatesce cu bene, si totusi omulu necredintiosu de sî le scie acestea tote, de sî vede si se impartesiesce din bunatatile lui, de si scie că ori in necasu ori in bene, numai dela Domnedieu pote asteptá ajutoriu cu deplena incredere, omulu, dîcu, fora de mente, indata ce-i toca prin capu, indata ce aude mentiunile satanei, se lapeda cu totul de Domnedieu, intorcanduse la zidirea nepotentiosa si la cele desierte. Mai este ore nebulia asemenea acesteia? Nu! nu este alt'a mai mare pre lume. — Si ore cene urmeza acesta nebulia? Toti căti ambla dupa vragituri, dupa descantece si dupa boscone, toti acestia 'si facu sîesi domnediei pre vragitori, descantatori si bosconari, pre acestia-i onoreza, acestor'a se increedu mai multu de cătu lui Domnedieu; ei nu credu in Domnedieu cî in descantatori si pre acestia-i tienu mai drepti decātu pre Domnedieu, ei nu nedesduescu nemica dela Domnedieu ei dela vragitori si descantatori mai multu decātu dela celu Atotu puternicu; ei nu iubescu pre Domnedieu, ei mai multu pre vragitori, descantatori si pre bosconari decātu

pre Domnedieu celu prea bunu si induratu. Si rîndulu firei asia ne areta, cã acel'a, cui credemu mai tare, dela care nedesduimu mai multe, pre care-lu inbimu mai multu e mai onoratu de câtu altii in aintea noastra; cu unu cuventu : celi ce punu mai multa sema pre vragitori, descantatori si bosconari, pre acestia i onoreza mai multa de câtu pre Domnedieu, si loru li-se inchina. Eta pentru ce se mania Domnedieu. Apoi celi, cari nu se indestulescu cu acesta fora de lege, de a-si face sîe-si Domnediei straini, cã ei insisi se facu vragitori, descanta si bosconescu, aceli'a marescu si patreza pecatulu si mai tare, caci pre candu celi de antaiu urmeza pre nebunulu, si asculta de sfaturile cele dracesci, acestia urmeza chiaru pre satan'a, bá pote-su si mai rei, caci precumu satan'a a voitu se-si inaltia tronulu seu preste cerju si preste Domnedieu, asia acestia se facu insisi domnediei, aretanduse a scî cele venitorie si ascunse, a implení lucruri ce nu stau in potenti'a loru, nepotentiosi si slabanogi fiendu, vreu se se arete cã suntu atotupoternici, prin lucruri mintiunose si diavolesci vreu se se faca insisi Domnediei.

Din cele audîte pana aci, asia credu, ati potutu cunosce, câtu de tare pecatuescu vragitorii, descantatorii si bosconarii, precumu si celi, cari credu in dinsii, dar' ascultati totusi se ve intarescu cu cuventele scripturei adeverulu celoru dîse, cá cu atâtu se credeti mai tare si credenti'a se ve mantuesca!

2.

Despre doue feliuri de peccatosi amu vorbitu pana aci, si adeca despre aceli'a, cari lapedanduse de Domnedieu, alerga la descantatori, vragitori si bosconitori, punendusi credenti'a si nedesdea in dinsii si

facandui sie-si de domnediei; apoi despre acelia, cari insî-si vreu se se inaltie preste. Domnedieu, facanduse vragitori, descantatori si bosconitori; de ace'a si piedepsele amesurate loru dela Domnedieu inca le voiu impartî in doue parti. Ascultati asia dara pre scurtu mai antaiu piedepsele celoru, ce se facu insî-si descantatori si vragitori! Acestia prin pecatulu loru, cumu am dîsu, se scola de a dreptulu in contra lui Domnedieu, caci si scriptur'a apriatu spune (I. Sam. V. 23) cumca pecatulu vragitoriei e rescolare si punere in contra lui Domnedieu, pentru ace'a neci nu-i piedepsece Domnedieu pre unii cá acestia, de câtu cu piedepsele cele mai rusînatorie, seau cu morte crancena.

Ati audîtu, asia credu, despre Nabuchudonosoru, acestu imperatu, pentru cà a cutezatu a dîce cumca nu cunosce altu Domnedieu afora de sene, fû piedepsitu in modulu celu mai rusînatoriu, cá se petreca pascandu erba cu boii in 7 ani de dîle. Éta asia ambla totu celu ce vre se se faca atotupoternicu din vierme nepotentiosu! Credu cà multi dintre voi asia tienu, cumca mortea e cea mai crancena piedepsa pentru ori ce pecatosu; togm'a cu acesta a piedepsitu Domnedieu si poruncesce inca in legea vechia cá se se pierda vragitorii si descantatorii, caci in II. carte a lui Moisi (XXII. 18) dîce : „pre fermecatoria se nu-olasi se traiesca.“ éra in III. carte (XX. 27) maresce inca si mai tare piedeps'a dîcandu : „si barbatulu seau femeia, care are dachu descantatoriu seau vragitoriu, acel'a cu morte se se omore, cu pietrii se-lu ucideti, sangele loru asupra loru. Mortea e dara piedeps'a celoru vragitori si descantatori, de unde de sene se intielege, cà pre câtu de greu se piedepsea pecatulu acest'a aici pre pamentu, pre atâtu mai grea vá ffosend'a si piedeps'a in ce'a lalta lume, caci deca dupa cumu dîce s. Pavelu (la Efes. V. 5.; Corint. VI. 9.;

Galat. V. 20) : celi cari servescu idoliloru, ambla dupa vragituri si descantece, nu au mosia intru imperati'a lui Christosu si alui Domnedieu, cu atâtu mai pucinu potu se aiba locu acolo vragitorii si descantatorii. Descanteculu este socotela satanica dîce s. Chrisostomu (cuv. 15) si mestesiugire diavolesca, care acopere insielatiunea, si in miere adapa cu veninu, prin care se necinstesce crucea, si bosconele suntu in mare cinste; Christosu se scote afora, si se baga in laintru bab'a beta si vîrfitoria, tain'a se calca si insielatiunea diavolului dantiuesce. Deci deca aceste suntu lucruri diavolesci si satanice, cumu ar' pte ceneva se se mantue amblandu pre cãlile satanei? Voiu se ve însîru acum'a si piedepsele celoru ce ambla si credu in lucruri de acestea :

S. Pavelu (la Colas. III. 5—6) dupa ce numera bosconele, vragiturile si descantecele dîce : „pentru a cesteia vine man'ia lui Domnedieu preste omeni“ si la Efes. (V. 5.) adaude „neme se nu ve insiele pre voi cu cuvinte desierte, cã pentru acesteia vine man'ia lui Domnedieu spre omenii ne credentiosi“ si cene suntu omenii necredentiosi? Acelia, cari nu credu in Domnedieu, ci in vragie si in descantece. Asia dara sîrulu piedepseloru preste atari omeni se incepe cu versarea man'ei lui Domnedieu, de unde firesce urmeza apoi alte rele nenumerate caci de si pecatele acesteia pote vi-se paru a fî mici, se me credeti, cã casiuneza mari reutati pre cumu dîce s. Joanu cu rostulu de auru.

Atâtu e de mare pecatulu acesta, cãtu si pre Judei, candu i-a scosu Domnedieu din Egiptu si i-a dusu prin Moisi la tier'a fagaduintii, i ingrigesce in ainte cã se se feresca, nu cumuva facandu pecatulu se-si atraga asuprasi man'ia si se vina supusi altoru nêmuri, caci dîce Domnedieu catra dinsii : „si pre poporele acelea, cari se afla acumu in tier'a unde

mergeti voi, pentru că sunt aplicate la descantece le voiu supune voue (V. Mois. XVIII. 9—14); asia dara piedepsiesce Domnedieu pre celi ce cerca vragirile si descantecele cu aceea, că-i supune pismasilor lor. Asemenea a facutu si cu poporul lui Israilu, candu s'au aplecatu la cele desierte si la idoli, i-a datu pre ei Domnedieu in man'a filisteiloru (Jud. X. 6—8.) Neci pre Solomonu nu l'a crutiatu de piedepsa pentru acestu pecatu, de si mai 'nainte erá placutu inaintea feciei Domnului, caci dupa cumu spune scriptur'a (I. Reg. XI. 2—17) candu s'a abatutu spre lucruri de aceste si spre a servi idoliloru, a scolatu asupra lui multime de pismasi, si ce i-a mai facutu bene dupa ace'a, a facutu numai pentru tatalu lui Solomonu, pentru Davidu servulu Domnului.

Dar' nu numai aceste piedepse le amesura Domnedieu asupra celoru ce ambla dupa vragie si boscone si se abatu dela credintia, ci si alte multe suntu piedepsele lor: pre multi-i lipsesce Domnedieu si de tote placerile cele lumesci, de avere, de casa, de tiera si-i isgonesce intre straini. Asia pre Israeliti pentru asemenea pecatu, i-a isgonitu din tiera, i-a dusu in Asiria (I. Reg. XI.) pentru aceea adauge totu scriptur'a (III. Mois. XIX. 5—6), că pre asemeni-i pierde Domnedieu din poporul seu sí-si intorce faci'a dela ei, caci insusi Domnedieu graesce dîcundu: si totu súfletulu (XIX. 6.), carele se duce la descantatori si vragitori in contra acelu súfletu, voiu pune facia mea, si-lu voiu pierde din poporul seu.

Pentru marimea si uritiunea acestui pecatu man'a lui Domnedieu intru atât'a se aprinde, câtu si dupa ce-si vine peccatosulu in ori si erasi se intorce si se pocaesce, de si Domnedieu e asia de bunu si induratu, numai forte cu greu se aplica cá se-lu ierte. Esemplu avemu in cartea judecatoriloru (X. 13—16), unde

imputandu Domnedieu Israelitoru dîce : Sidonenii, Amalechitii si Maanitii, v'au impilatu pre voi, si voi ati strigatu catra mene si v'am mantuitu din manele loru, voi inse m'ati parasitu, si ati servitu altoru domnediei, de ace'a nu voiu mai multu ave mantui pre voi, mergeti si strigati catra domnedieii, cari vi i-ati alesu voue ei se ve mantuesca pre voi in tempulu stremtoarei vostre.“ In cartea II. a regiloru (XXI. 9—18) dîce Domnulu catra poporulu Judeiloru, cà-lu vá lapedá de totulu dela faci'a sa, pentru cà sub Manase si sub Amonu, fiulu aceleuia s'au plecatu spre domnediei straini. Vedeti câtu de mare e man'á celui atotu puternicu catra celi ce se abatu dela dinsulu si se intorcu la domnediei straini.

Dar' ce se mai audîti! Chiaru neci aceia nu re-manu nepiedepsiti, cari vediendu pre altii, cà facu pecatulu acesta, nu-i impiedeca au nu-i si piedepsescu, deca le stà in potere. Pre Saulu candu erá rege lu-tramete Domnedieu cá se pierda pre Amalechiti pentru astu feliu de pecate, caci precumu v'am spusu si cu resboie piedepsesce Domnedieu pre astu feliu de peccatosi, — s'a si dusu Saulu, ce e dreptu, inse nesuinti'a lui a fostu mai multu se stringa jafuri de câtu se implenesca porunc'a Domnului, si pentru cà nu a plenu asia pre cumu i-s'a spusu, l'a si lapedatu Domnedieu din imperatiá, caci in cartea lui Samuele (X. 24.) asia-lu mustra pre Saulu dîcandu : „Pentru cà tu ai lapedatu cuventulu lui Domnedieu asemenea si elu te-a lapedatu din imperatiá.“ Pre cumu piedepsesce pre celi ce nu impiedeca pecatulu acesta, astu feliu resplatesce celoru ce-lu impiedeca, i resplatesce dar' i si lauda cá pre celi mai placuti ai sei. Asia in II. carte a regiloru (XXIV. 24—25) se spune, cà Iosia a nemicitu inchinatiunea idoliloru, si adauge apoi dîcundu cu lauda despre elu : cum ca

neci unu rege nu a fostu cá elu, cãre se se fia in torsu la Domnedieu din tota anim'a sa. — Vedeti in ce stã vrednici'a omului la Domnedieu! In abaterea altora dela pecate. Pentru aceea adauge si scriptur'a in altu locu dîcundu : „cã celu ce face, adeca bene, si celu ce invetia, mare se vá chiamá întru imperatî'a lui Domnedieu, cã a intorsu dela pecate, si a mantuitu sùfletu de morte.

Dupa ce veti fî audîtu acestea, ar' poté se se afle careva si se cugete : -- e usioru a vorbí — ci e greu a suferí necasulu. De si e pecatu a amblá dupa boscone si descantece, candu esti in stare fericita, totu nu pote fî asia mare candu esti necasitu, caci omulu cu necasu tote le cerca, tote le probeza. — Bene! — se punemu, cã ti-a furatu banii seau vit'a din campu si alergi la baba, cá se-ti arunce cu bobii, se-ti vragiesca cu ciurulu, si nu seii, cã de si te duci totu nu-o affí, caci deunde scie bab'a vîrfitoria pre unde a intratu furulu? seau de-si se intempla cá se-ti spuna vre-o data, o face diavolulu prin gur'a babei, cá se-i affí, si de nou se-ti-i fure, cá asia se te pota duce de nou la pecatu si la ispita. Ti-vine bol'a asupra, te duci se-ti caute de ceasu reu, se-ti descante de intruele, si nu-ti aduci amente, cã Domnedieu e Domnu preste viatia si preste morte; seau de se intempla se te insanetosiezi, a facutu acesta dora descantecele si bosconele? nece de cumu! Caci cumu voru pote vorbele gole si vîrfitorie se scota bol'a din ose, deca nece medicin'a, leacurile ce le bei inca nu suntu in stare a face acesta fora ajutoriu de susu, mai bene e a suferí bol'a si mortea insasi, decãtu a te induplicá la descantece, la vragituri si la boscone; caci deca vei suferí ori si cãte fora de a pecatuf in aintea Domnului, te vei numerá între mu-

ceniei pentru suferintiele tale, si morindu in suferintie, vei luá coron'a nemorii delá tatalu, care le este in ceriuri. Aminu.

IV.

Despre starea cu cuvenintia in beserica si despre rogatiune.

Cugetatamu o Domnedieule asupra indurarei tale in laintru beserecei tale (Salm. XLVIII. 10.) Rogative cá se nu cadeti in ispita. Ne incetatu ve rogati. (Mat. XXVI. 41.)

Mi se pare cá lumea incepe a se intorce pre dosu, lucrurile mergu cu inapoi'a inainte; se inghite camil'a si se strecorea cintiariulu; ce e mândru cá sorele se pare a ff prostu si uritu, si totu ce este de róndu si comunu se inaltia pana la ceriu, se mesura cu cotulu unde ar' fi a se mesurá cu palm'a, si se inchina cu paharulu, unde ar ff ase multiamí cu cup'a. Omenii se nesuescu a preface lumin'a in nopte, si noptea cea intunecosa a-o stramutá in mediulu dílei celu luminosu; iadulu vre se se radice catra ceriu, si ceriulu se-lu intunece cu ingrozirile sale. Oh dar' nu se pote, nu se pote! De s'ar pune lumea in capu cursulu firei nu se schimba, cá este nestramutatú, de-si se vede la parere asia ceva scimbare, nu pote ff de cátu insielatiune de ochi, care orbesce pre celi intunecati la mente. Nu se pote! cá intunereculu nu vá invinge neci odata pre lumina; mintiun'a nu vá cuprinde neci o data locul adevverului. Si ce se vedi pre langa tota tarí'a acestui adevveru? Lumea nu vre se intielega, nu vre se precepta, nu vre se cunosca, stà mortísiu langa ale sale, acumu mai multu cá totu de una; cufundata in valurile sale — si uita de ziditoriu si se abate la zidire, fuge de adevveru si alerga dupa mintiuna. —

Se fia astadi fiulu lui Domnedieu cu trupulu pre pamentu, near' dogeni mai asupra de câtu pre celi de pre tempulu seu, cu totu dreptulu ne ar' poté imputá mai aspru de câtu celoru de pre atunci. Si pentru ce? Au nu suntemu noi crestini si ne numimu cu numele lui? Au nu suntemu mai buni de câtu aceli, pre cari-i dogeniá Mantuitoriulu pentru faciarí'a loru? Cene mai viseza si astadi de faciarí'a? Éta evlaví'a in tote partile-si pleca capulu pana la pamentu; cas'a lui Domnedieu de tote partile este plena; dreptatea si pacea se saruta si adeverulu resare din pamentu. Candu astu feliu mergu lucrurile in lume, cumu si mai pote ceneva, fia chiaru si pre catedra, a inputá lumei lucruri, ce nu convinu cu tempulu, nu cu starea lumei de astadi, nu cu starea cea luminata a omeniloru? se pote se ffa si de aceli omeni, cari astufeliu se cugete intru anim'a sa. Si intre voi evlavniciloru ascultatori inca potu fi de aceli omeni, pre cari se-i prinda mirare, cà asia amu inceputu a vorbi. Togma pentru ace'a mi am propusu a vorbí astadi despre unu lucru, prin care se ve aretu, cà lumea este intorsa si unele lucruri incpu a merge pre dosu; vreu se ve aretu cà o parte a omenimei intorcu lumea cu 'napoia inainte, si ast'a o facu din reutate seu din nepasare, éra partea cea mare o face din nescientia, le dîcu acestea, pentru cà gresiel'a si peccatulu, unde se face, acolo seu domnesce reutatea animei si recel'a, seu norulu si negur'a nescientici. Dar' fía din ce parte vá ff, eu vreu se ve vorbescu despre unu lucru, carele nu merge asia, precumu ar' trebú se merge, vreu se ve aretu, cà Domnedieu nu se onoreza asia, precumu ar' trebú se se onoreze. — Voiu se ve vorbescu asia dara despre o parte a onorei, ce se cuvine lui Domnedieu, — dîcu numai despre o parte, pentru cà Domnediu fiendu Domnulu a tote, in multe forme i-se

cuvine lui onore si marire. Acesta detorintia si-o si implenescu fapturile tote, fiesce care dupa puterea sa, si tote-lu lauda dupa tar' a puterii lui : Asia ceriurile inalte spunu marirea lui, tar' a vestesce facerea maniloru lui ; lun'a, sorele si stelele-lu lauda predinsulu prin frumusetiele sale, lauda-lu si-lu onoreza muntii, vâlile si tote pereutiile, florile, pomii si frundiele prin feliurimea sa lauda poterile lui Domnedieu ; pamentulu si marea se pleca si se ascundu dela faci'a marirei lui, paserile si tote vietuitoriele nu inceta pre totu minutulu a dá marire laudei lui ; pescii, chitulu si tote têtëitoriele, fiacare dupa feliulu seu, concurgu spre laud'a ziditoriului ; — cetele cele angeresci cu corurile ceresci, de sî-si acoperu feciele sale de inaintea feciei lui, dara neincetatu-lu adora sî-i canta lui cantare intreitu santa, bá ce e si mai multu, — chiaru si prin aceea, cà diavolii suntu osenditi pentru totu de un'a la piedepsa vecinica, inca se maresce atotupotenti'a lui Domnedieu, si numai omulu, — faptur'a dreptei lui, care a primitu mai multu bene de câtu tote cele alalte fapture dela Domnedieu, acest'a se nu-lu onoreze, acest'a se nu-lu adore, acest'a se nu-i se inchine lui?! Oh bunule Domne pentru ce ai facutu pre omu? pentru ce te ai coboritu din ceriu pre pamentu? — nu pentru angeri, nu pentru alte fapturi, cì pentru omu, si totusi acest'a se-si pota uitá de tène? Acesta singuru se-ti ffa mai nemultiamitoriu, pentru care ai facutu mai multu bene in lume ; pentru care te-ai coboritu pana la iadu si ai deslegatu poterile lui? Numai despre acesta se poti díce cumu diceai despre Israilu odata ; poporulu acesta numai cu buzele me onoreza, era anim'a lui departe este de mene!

Dar' cumu trebue onoratu Domnedieu?

Spiritu este Domnedieu si celi ce se inchina lui trebue se se inchine cu spiritualu si adevverulu (Ioan.

IV. 24.) Èta aci ni se spune, aci ni se areta cumu trebue onoratu Domnedieu, cu spiritulu si cu adeverulu.

Omulu stà din trupu si din sufletu, si trupulu nostru e facutu de Domnedieu si sufletulu e daruitu dela dinsulu, pentru amendoue lui avemu de a-i multiamí, cu amendoue se cuvine se-lu onoram, de unde de sene urmeza, cà onorea, care se cuvine lui Domnedieu e de doue feluri : din laintru si de in afora ; era modurile, prin cari onoram pe Domnedieu suntu mai multe, eu despre doue din acestea impreunate intru un'a miam propusu se ve vorbescu astadi si anume : despre starea cu cuvenintia in beserica si despre rogatiune, despre cari pana ce voiu vorbí, lapedati dela voi cele lumesci si ve indreptati mentea la cele sante!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Candu are careva dintre voi de acere ceva lucru dela unu mai mare alu seu, seau dora vre sei multiamasca pentru anumita benefacere, au nu se cugeta inainte cumu are se se gatesca, cumu se i-se arete inainte si cumu se vorbesca cu dinsulu cá se fía bene primitu? Cu díle mai inainte-si pieptena perulu, si curatiesce vestimentele si-pune tote in rondu pana si cugetele sale cá cuveninti'a lui se fía deplena, si nemicu se nu-lu impiedece spre a poté dá onorea celui, inaintea cui vre se se arete. Asia a facutu si in legea vechia Iacobu candu vrù se se arete fratelui seu Esau, lasandusi tote din colo de rîu, muiere, copii, avere si servitori, a trecutu rîulu mergandu cu tota cuveninti'a inaintea fratelui seu, inaintea unui moritoriu asemenea sîesi; asia a facutu Solomonu, candu a primitu pre regin'a Sabei imbracanduse in tota pomp'a si marirea lui; asemenea au facutu fratii lui Iosifu in

Egiptu, candu s'au aretatu inaintea fratînesu si inaintea curtiei lui Faraonu, asia au facutu si altii ne-numerati si asia face lumea pana astadi de atunci dela inceputu; bá despre celi din resaritu scimu, cà de cate ori se intelnescu cu unulu, pe carele si numai depre vestimente-lu cugeta a ff mai mare, totu de un'a se culca cu faci'a la pamentu. Lumea de astadi a mersu atâtu de departe cu onorea si cu omeni'a in catu cu totu dreptulu dîce dîcal'a, cà te omora cu omeni'a. Ce lucru frumosu, ce semnu in vederatu de iubire fratiesca, deca intru adevèru purcede din anima crestina!

Candu domnitorii tieriloru si ai poporeloru dau scire, cà voru amblá prin tiera si pre între popore, Domne câte pregatiri se mai facu inainte, câte pompe si cheltuele cá se fia primiti cumu se cade! si ore cene potu se fia acestia, cari se astepta si se primescu cu atâta onore? Toti nesce moritori asemenea celor'a, cari i astepta. Dar' nu am nemicu in contra; caci acestia suntu soli tramisi ai celui Preainaltu, de-sî suntu ei moritori, si deca onoreza ceneva pre solu, onoreza pre celu ce l'a tramisu pre elu. Nu am nemicu in contra, cà si scriptur'a dîce: „Onorati pre mai marii vostri si ve plecati loru.“ Tote suntu frumose, tote suntu lucruri cu cuvenintia si bune, tote suntu semnulu iubirei fratiesci; nu am nemica in contra, cî numai una intrebu: deca atâtea ceremonii, atâtea semne de onore, atâtea dovedi de iubire catra domnitorii pamentesci, au nu e lucru cuviosu si dreptu a dá acestea si lui Domnedieu? Deca alergamu cu micu cu mare inainte spre a dá onorea celoru moritori, au nu e cu cuvenintia a alergá cu micu cu mare si a dá onorea celui atotupoternicu, a onorá pre celu mai pre susu de fire? a onorá pre Domnedieu? a ne teme nu numai de acelia, cari au potere preste tru-

pulu nostru, cî mai vertosu de acel'a, care are potere si preste trupulu si preste súfletulu nostru? A ne teme nu numai de acelia, cari vinu imbracati in pomp'a cestoru trecatorie, cî mai vîrtosu de cela, care se imbraca cu norii ceriula cá cu unu vestimentu? Domne, si ore in câtu facemu noi acesta? in câtu ne implenimu acesta detoría? Atâta pregatire, atâta grigia in este trecatorie, si atâta nepasare in cele sante — cene a mai potutu vedé? De ar' dîce ceneva nu ve mai pregatiti, nu ve mai cheltuiti atâta candu aveti de a merge inaintea celoru moritori, asia credu, i-ati dîce cà seau e prostu, seau nu scie la omenía, seau cà e omu din lumea vechia si nu se scie intogmî dupa lumea de acumu. Dati imperatului ce este a imperatului, si lui Domnedieu, ce este alui Domnedieu, dîce Christosu; deci si eu dîcu voue: onorati pre omeni cu onorea ce li se cuvine, dar' nu uitati a onorá pre Domnedieu, cá pre unu Domnedieu! Deca ve plecati in aintea omeniloru; cu câtu e mai cuviosu lucru a ve plecá lui Domnedieu? Deca eu sum Domnedieu — dîce Domnulu — unde este onorea mea, unde este iubirea mea? cà nu totu celu ce dîce mie Domne vá intrá intru imperatí'a lui Domnedieu. Nu e destulu a laudá pre Domnedieu numai cu buzele, si anim'a a fí departe de dinsulu; chiaru si candu ceneva iubescé din anima pre Domnedieu, dîcu cà nu e destulu, pentru cà si trupulu nostru inca e facutu de Domnedieu, si, si cu acest'a se cuvine se-lu onoram, si cu acest'a prin semne de in afora se-i aretam iubirea nostra cea de in laintru. Inse pucini o facu acest'a in lumea de astadi, pucini le impreuna acestea amendouc, si in câtu le facu, pote numai pentru aceea, cá se se arete cà suntu crestini, cá se-si implinesca prin forme desierte, si prin ceremonii vane, cele ce suntu detori din sentiu curatu a le

face. — Unii cá acestia stau apoi inainte cu cuven-tele scripturei : cá cele din laintru , ce suntu ale animei , acelea le cerca Domnedieu . Aveti dreptu cei ce diceti asia , dar eugetati ! au trupulu vostru nu e facutu de acela , de care si súfletulu , au nu si pentru acesta aveti a multiamí creatoriului ! De si díce scriptur'a cá ale animei le cerca Domnedieu , dupa ce pana suntemu in lume cu trupu , si cu acest'a cauta se amblamu — de sene se intielege cá si cu trupulu **se-lu** onoramu , pentru aceea díce apostolulu cá trupaturile nostre suntu beserica santíta lui Domnedieu .

Avramu prin bunavointia de a jerfi pre fiulu seu , si-a aretatu iubirea catra Domnedieu , si , de si prin acest'a ar' fi facutu de ajunsu , totusi purcede si mai departe , ià cele de lipsa din preuna cu pre fiulu seu , caletoresce cale departe , cá acolo se-si se-vêrsiesca iubirea , la loculu unde-i vá aretá lui Domnedieu . Iacobu dupa ce vede prin somnu ceriulu deschisu , se trediesce , ingenunchia si se roga , dar' face si mai multu , cá spre laud'a si aducerea amente a acestei templari radica pietra , o unge cu oleiu , si plantanduo acolo , — numesce loculu acel'a Beth-El , adeca : cas'a lui Domnedieu . — Moisi candu vede rugulu ardiendu in pol'a muntelui , nu intardiá , nu stà pre eugete , cà audiendu viersulu : descaltiate , cá loculu unde stai , este santu , si-arunca incalciamintele sale si se pleca cu faci'a la pamentu . Pentru ce roguve , pentru ce aceste ceremonii de in afora , pentru ce poftesce Domnedieu se se descaltie Moisi celu cvlaviosu la anima , deca nu ar' pofit elu si onorea prin semne de in afora ? Eta cá me vedu departatu dela ce mi-am fostu propusu cá se ve vorbescu , adeca despre starea cu cuvenintia in besereca si despre rogatiune , doue moduri , prin cari se onoreza Domnedieu !

In totu loculu e Domnedieu , prin urmare in totu loculu pote omulu se-lu onoreze pre Domnedieu ,

caci si scriptur'a dîce : in totu loculu dati marire laudei lui. Dar' stepanitorii pamentului candu spunu poruncile sale, candu impartu darurile sale, au facu si ei asemenea? iau pre fiacare din casa in casa, seau prerondase din satu in satu, cá se le faca acestea? Veti dîce cá nu potu fi de facia in totu loculu cá si Domnedieu. Bene! Domnedieu au fostu de facia si in loculu unde a poruncitu lui Avramu cá se jefesca pre Isacu, si totusi dîce : dute la loculu, care-ti voiu aretá tîe. Nu locuesce Domnedieu in case zidite de mani omenesci, si totusi demanda lui Moisi, cá se-i faca lui cortu, unde se locuesca si unde se se adune poporulu la inchinatiunea santului seu nume; totusi demanda lui Davidu si lasa lui Solomonu, cá se-i radice lui casa santa si se indemne pre toti dîcandu : laudati pre Domnulu in Sionu, pentru cá Sionulu si-a alesu sîe-si de locuentia Domnulu. Nu poteti dara dîce cá si acasa onorati pre Domnedieu cá si in beserica. Trebe a alergá la beserica, cá s'a ziditu beseric'a cá unu raiu aicia in asta lume, dîce s. Ireneu; bucuratum'am de celia, cari miau dîsu mie, in cas'a Domnului vomu merge, — canta Davidu.

2.

Éta evlaviosiloru ascultatori, cá cá pre nesem-tîte ne aflamu in beserica, ne aflamu in cas'a lui Domnedieu! Cátu de frumosu e a locuí cá fratii impreuna! Dar' ce vedemu acì? De o parte ardu luminele aprinse, aprindiendu in animele nostre foculu iubirei celei adeverate, catra cela, intru acui casa ne aflamu. Din colo ni se areta crucea inaltiata si radicata cá pre Golgota, ducandu cugetele nostre acolo, unde mantuirea neamului omenescu stá inaltiata pre lemnu; din coce iconele santiloru si ale

dreptiloru celoru placuti lui Domnedieu, sternescu în anim'a nostra sperarea resplatirei pentru faptele cele bune, ne misica spre cucernicia catra acela, care i-a primitu pre ei in sinurile sale, vedemu de alta parte cumu fumulu de temia se inaltia in susu spre bolt'a besericei, aducandune amente că astufeliu se inaltia rogatiunea celoru drepti catra ceriu, dar' apoi la altariu? Preotulu se roga cu cucernicia, aduce jerfa parentelui cerescu; auditi viersulu lui cumu striga dîcandu : se stămu bene, se stămu cu frica, se luamu amente! Ah ce lucruri minunate! Mai vedeti de acestea si in casele vostre? Trebe se ffa aicia unu locu deschilinitu, aci nu e casa de rondu, — e casa de rogatiune, e cas'a lui Domnedieu. Aci se onoreza Domnedieu, aci se dà marire laudei lui. Dar' audítati ce dîce preotulu? se stămu bene, se stămu cu frica! **Asia dara nu e destulu că stămu numai aci, ci se stămu bene, se stămu cu frica.** Ore câti dintre voi au bagatu sema la cuventele acestea ale preotului? Câti au statu bene adeca cu cuvenintia? câti au statu cu frica in cas'a lui Domnedieu pana acum'a? Moisi numai din rugu audîndu viersulu celui Atotupoternicu, se descaltia si se aruncà cu faci'a la pamentu, caci rugulu ardiendu aretá, că Domnedieu e de facia. Avramu vediendu pre celi trei angeri că in forma de caletori se apropia de cortu le ese inainte si li se inchina. Samuele numai la viersulu, care-lu tredise din somnu, se scola din asternutu, ingenunchia si incepe a se rogá. Oh dar' nu numai acestia, nu, multime de santi si drepti facura asemenea, candu sciau că se apropia de locul unde li-se areta Domnedieu. In cortulu facutu de Moisi, si anumitu in sant'a santeloru, si preotului celui mare numai odata in anu i-erá iertatu a intrá, inse si atunci cu câta reverintia, cu câta frica, cu câta cucernicia si cu-

tremuru, pentru că credea a fi de facia Domnedieu? La polele muntelui Sinai candu s'a datu legea, totu poporul a ingenunchiatu si s'a pusu cu faci'a la pamentu de fric'a lui Domnedieu, cel'a ce erá in muntele fumegatoriu, bá ce e si mai multu, rogá pre Moisi dîcandn : vorbesce tu cu Domnulu, că noi nu potemu stá inaintea feciei lui nu cumva se perimu. — Se spune despre Alecsandru celu mare, că ajungandu in Ierusalimu, si esîndu-i in ainte preotulu in vestimente preotiesci, marele imperatu si-a opritu ostirea in locu, si coborinduse de pre calu s'a si culcatu cu faci'a la pamentu; intrebatu dupa aceea că pentru ce a facutu, se fia respunsu, că astufeliu i-s'a aretatu Domnedieu in visu, si a voitu se-lu onoreze pre acela. Da! acesta o faceau si paganii la ceremoniele sale, ingenunchiau, se culcau cu faci'a la pamentu, aretandu cucernicia fora de margini in loculu unde jefiau, in loculu unde se rogau. Ore asia facemu si noi cá crestini? Ore nu ne au intrecutu paganii cu evlavi'a catra Domnedieu?

Venimu la beserica reci si ne ducemu precumu amu venitu, venimu la beserica ingreunati pote cu pecate mai usiore, si ne intorcemu osenditi cá fari-seulu. Nu totu celu ce vine la beserica si-a implenit cu atát'a detorinti'a de crestinu. Cugetati numai voi însive! Cu câtá frica se mai apropia ffa care din voi de celu mai mare alu seu, candu vre se vorbesca cu elu? face tote complimentele, tote inchinatiunile câte le scie, câte le-a invetiatu si câte le precepe. Stà cá parulu implantatu, fora cá se se misice, fora cá se se intorca; si deca astufeliu ne portamu facia cu unu moritoriu, facia cu unu nepotentiosu, au nu postesce cuveninti'a, nu aduce santfeni'a cu sene, cá se fimu cucernici, se fimu umiliti, candu stámu in beserica, in cas'a lui Domnedieu? Esti in beserica —

dice santulu Chrisostomu, — eugeta bene, unde esti, in aiutea cui stai si cu cene vrei se vorbesci? nu cu moritoriu, cã cu insusi Domnedieu. Éta acì aflu si eu evlaviosiloru ascultatori cã lumea se intorce pre dosu, si lucrurile mergu cu 'napoi'a inainte, onoramu cu mare onore pre omeni, si nu damu onorea, care se cuvine lui Domnedieu; ne tememu de celia ce au putere preste trupulu si nu ne infricamu de celi ce are putere si preste sufletulu nostru. Oh ce slabanogu e omulu! multi suntu, cari numai din moda vinu la beserica, pentru cã asia au apucatu; cu trupulu suntu in beserica si mentea le sbora pre departe pre intre valurile cele lumesci, mai bene le-ar' fi unor'a cã acestia a nu esì din cuibulu lenevirei sale, cã, dieu, se intorcu mai osenditi la cas'a sa de câtu fariseulu celu faciarnicu, deca au venitu numai cã se dorma radîmati de cârgia ori de pariete seau numai cã se cuprinda locu in casa lui Domnedieu. Cas'a tatalui meu este casa de rogatiune — dîce Mantuitoriulu. Da! casa santa, casa de rogatiune, nu locu de dormitu, nu locu de povesti, nu locu cã se ne adunamu si se ne preambulamu ochii de pre unulu pre altulu, ori se ne miramu de unu tipu seau de altulu.

Candu ar' merge ceneva din voi in curtea unui domnu mare, s'ar' pune acolo in cârgia, ori s'ar' radîma de pariete, ar' incepe a dormi seau a face vorba mai multa de câtu se cade, au dora s'ar' pune si pre scaunu fora cã se fia ambiatu, au nu l'ar' alungã pre acela afora cã pre unu omu, ce s'a portatu cu necuvenintia, si cu totu dreptulu, cu câtu e ore mai pre diosa cas'a lui Domnedieu, cã aci se fia iertata tota necuveninti'a? Éta pentrece dice dara preotulu se stãmu bene, se stãmu cu frica; cu frica si cu cutremuru, cã foculu celu vecinicu — Domne-

dieu, este pre altariu, si arde pre celi necuviosi. Se spune in legea vechea, cã pre cutari, pentrucã s'au atinsu cu necuvenintia de cele sante, i-a pedepsitu Domnedieu cu morte grabnica. Potereasi se ve aducu multîme de esemple, dar' pentruce, candu cele dîse potu fi de ajunsu, pentru cã se-i aduca amente fia caruia, cã candu stã in beserica stã in cas'a si in aintea lui Domnedieu, stã inaintea feciei celui prea inaltu; fia de ajunsu ceea ce pomenesce scriptur'a despre unu anumitu imperatu alui Israilu, care pentrucã s'a bagatu in beserica cã se temînze, l'a pedepsitu Domnedieu cu lepra. Asia-i trebe totu celui ce-si bate jocu de cele sante! Asia-i trebe totu celui ce scie si vede pre Ddieu, dar' nu-lu onoreza pre cumu se cuvine! Deca e spiritu Ddieu trebe onaratu cu spiritulu si cu adeverulu.

3.

Paganii la ceremoniele sale cantau si chiamau spiritele la jerf'a ce o puneau pre altarie. Strigati mai tare, dîce Elie catra preotii lui Baalu, strigati cã domnedieii vostri, pote cã dormu, pote cã nu-su acasa. Abelu punendu jerf'a pre altariu, ingenunchia, se roga si pre calea rogatiunei lui foculu cobora din ceriu si jerf'a o aprinde, asemenea face Noe, Elie si alti drepti ai lui Domnedieu. Urmatati voi pre acesti'a in viati'a vostra evlaviosiloru ascultatori? Me temu, cã si aci paganii intrecu pre crestini. Multi, cari de si stau cucernici in cas'a lui Domnedieu, stau ca stelpulu de piatra neclatiti, reçi si fora de caldur'a unui zelu santu catra Domnedieu. Pentru ce vinu unii cã acesti'a la beserica? Cas'a tatalui meu e casa de rogatiune dîce Mantuitoriulu. Asia dara nu pentru aceea ne adunamu la beserica cã se stãmu aci paru si amutîti, ci cã se stãmu cu frica, se luamu amente cu pace a aduce sant'a jerfa. Vã dîce ceneva : acolo

e preotulu, acel'a se roga si pentru poporu. — Dá, asia e! se roga preotulu si pentru noi, se roga pentru pacea de susu, pentru pacea a tota lumea, se roga pentru toti, inse se scii crestine, cà nemica-ti vá folosí deca nu te vei rogá si tu, deca nu vei impreuná si tu rogatiunile tale cu ale preotului. Rogatus'au si Moisi cu Aronu pentru poporu, si i-a ascultatu Domnedieu, pentru cà si poporulu si-a radieatu impreuna aním'a la Domnulu. Rogatus'a si Samuele pentru Israilteni, si asemenea fú ascultatu atunci candu si ei placeau lui Domnedieu, cà multu pote rogatiunea dreptului, care se face, pre cumu díce scriptur'a. Elie a inchisu si erasi a deschisu ceriulu cu rogatiunea sa, elu a inmultítu farin'a si oleiulu veduvei, pentrucà si dins'a a strigatu la Domnulu. Dar eta se roga si Patriarchulu Avramu pentru Lotu, pentru Sodom'a, Gomor'a si cele alalte cetati, fú ascultatu, ce e dreptu pentru Lótu, cà acesta erá dreptu in aintea lui Domnedieu, pierde inse Domnulu Sodoma si Gomora, nu cà dora nu ar fí fostu placuta rogatiunea lui Avramu, ci pentru cà acestea nu voiau a se intorce la Domnulu. Asculta Domnedieu rogatiunea dreptului pentru celu peccatosu facuta, o-sí implenesce, inse atunci, candu peccatosi se intorcu dela fora delegile sale si dinsii inca se roga. Nu o implenesce, inse asia usioru atunci, candu cela pentru care se roga dreptulu, nu se intorce la Domnedieu. Ascultati ce díce Domnulu catra Ieremia profetulu celu santítu din pantecele mamei sale! Elu díce: Nu te rogá pentru poporulu acesta, cà nu te voiu ascultá. I spune dar' inaintea, cà nu-lu vá ascultá, nu cà dora rogatiunea lui na ar' fí fostu primita, ci pentru reutatea poporului díce: nu te voiu ascultá. De aci apriatu se vede, cà si noi trebe se lucramu, si noi trebe se ne rogamu, cà asia vá ascultá Domnedieu rogatiunea preotului facuta

pentru noi. — Acest'a e scopulu, pentru care ne adunam, cá se stãmu bene, se stãmu cu frica si cu luare amente se ne impreunam rogatiunea noastra cu a preotului, atunci ne vomu intorce indreptati cá vamesiulu si nu osenditi cá fariseulu. Rogatiunea e chie'a imperatiei ceresci, — dîce unu santu parente, cá se inaltia la ceriu si pre urm'a ei se cobora darulu pre pamentu. Dar' candu si cumu trebe se ne rogamu? Ascultati ce dîce Davidu : Spalavoiu in tote nopțile patulu meu, cu lacremele mele asternutulu mieu voiudá, si éراسي : in miediulu noptii m'am scolatu cá se me marturisescu tîe spre judecatile dreptatiei tale; in demaneti am cugetatu spre tene. Se ne rogamu dara in totu tempulu dîua si noptea, cá totu de un'a avemu lipsa de ajutoriulu lui Domnedieu. Lumea nu inceta in totu minutulu a ne ispití, si cá se scapamu de ispitele ei in totu minutulu trebe se ne rogamu, pentru ace'a dîce Mantuitoriulu rogative cá se nu cadeti in ispita, si in altu locu : ne incetatu ve rogati. Deci scopulu vorbirei mele de astadi a fostu a ve aretá, cá deca onoramu pre omeni, cu atátu mai vertosu se cuvine se onoramu pre Domnedieu. In totu loculu se pote onorá Domnedieu, inse loculu de frunte alu onorei lui Domnedieu este beseric'a; si fiendu cá ast'a e casa celui Preainaltu se cuvine se stãmu in aintea feciei lui pleni de evlavia si de cucernicia confundati in rogatiuni. Lapedati dreptu ace'a de aci inainte omulu celu lenesiu din trupulu vostru, imbracative cu omulu celu trediu si cucernicu, radicati mentea voastra prin rogatiune la ceriu : rogative, cereti si vi se vá dá voue, bateti si vi se vá deschide voue imperatia vietiei vecinice. Aminu.

V.

Despre marimea pecatului sudalmei. Partea I.

(Imi'.)

Ori cene vá suduí pre Domnulu Domnedieulu seu,
acel'asi vá portá piedeps'a pecatului seu.
III. Moís. XXIV. 16.

Voiu se ve vorbescu astadi despre o parte a trupului omenescu, despre ace'a parte, a carei neci bunatatea, neci stricatiunea pana astadi lumea inca nu a fostu in stare a o cunosce de plenu; voiu se ve facu cunoscuta insusîrea unui medulariu din trupulu omenescu, care, pre câta bunatate cuprinde in sene, pre atât'a e si reulu ce-lu aduce asupr'a omenimei; voiu se ve vorbescu despre limba si anume despre partea cea rea a ei, caci dieu atât'a reutate cuprinde asta in sene, in câtu Apostolulu Iacobu nu fora de temeliiu o numesce cuprinsulu toturoru releloru (III. 5—10.) Si ce cugetati, despre care din aceste rele voiu se ve vorbescu? Despre sudalma cucerniciloru ascultatori, care nu numai intre relele ce le aduce limb'a, cî între tote pecatele, fia acelea câtu de mari, câtu de infioratorie, e pecatulu celu mai urítu dupa dîs'a unui s. Parente (Ieron. in Isai c. 18) carele asia judeca despre sudalme dîcandu: Tote pecatele asemenanduse cu sudalm'a, suntu mai mici de câtu acest'a.

Asia dara mantuirea súfletului vostru inca poftesce, cá se ve vorbescu despre stricatiunea cea mare a acestui pecatu, caci precumu e de lipsa a cunosce ferele si burenele cele venioase, cá se ne scimu ferí de stricatiunea, ce o aru poté aduce asupra vietii nostre, togma asie e de lipsa a cunosce si pecatulu, din care nu pote vení de câtu stricatiune, — a-lu cunosce cu atâtu mai vîrtosu, cu câtu e mai mare

stricatiunea pecatului de câtu alte rele, si cu câtu e mai stricatiosa moartea sufletului de câtu a trupului.

Pecatul acesta a sudalmei si a injurarei de Domnedieu, intru atâta vetema mentea sanetosa, intru atâta micusioreza onorea, cu care suntemu detori lui Domnedieu, intru atâta strica celui ce-lu face, intru atâta smentesce si scandaliseza pre celi ce-lu andu, in câtu cu pucine cuvente neci cã e in stare omulu se spuna relele lui, dreptu ace'a de asi vorbî ori si câtu de pre scurtu, totusi baremu de 4 parti-lu voi cercã mai cu de amenuntulu. Se vedemu asia dara mai antaiu ce e pecatulu sudalmei, se cercamu dupa ace'a fiorulu si marimea lui, vomu trece apoi la periculosele seau primesd'osele lui urmari si in urma vomu vedé cu ce se escuza seau se desvinovatiescu, celi ce s'au indatinatu a suduî. Marimea pecatului acestuia me vá face cá se fiu astadi zelosu in predicarea mea, dreptu ace'a pottescu si dela voi ~~X~~cã se nu ve astupati urechile dela cuventele mele, cì se fiti cu luare amente. Ér' tu spirite sante lumineza mentea nostra cá se cunoscemu adeverulu si se ne abatema dela rele!

1.

Ce este pecatulu? Cá se poteti departã dela voi pecatulu acestu infioratoriu, seau celu pucinu se ve nesuti a ve lasã de daten'a lui, mai 'nainte de tote trebe se cunosceți cã ce este pecatulu acest'a a sudalmei, seau ce e sudalm'a in sene? Pecatul sudalmei e vorba ce stã de a dreptulu in contra cu onorea seau cinstea lui Domnedieu, si e indreptata spre a dediosî marirea lui Domnedieu. — Acesta se pote intemplã in mai multe moduri : seau candu ceneva i-insusiesce lui Domnedieu ceva asia, ce nu se unesce cu marirea si cu santi'a lui, seau candu ceneva de-

trage dela fienti'a lui Domnedieu unu lucru, ce-i se cuvine lui, seau candu ceneva lucrari de diosu le insusiesce lui Domnedieu. Cá se me precepeti mai bene, voiú se ve spunu asemenare : Candu ceneva spune mintiuna si chiamá pre Domnedieu de martoríá, ori candu cutari lucruri, ce nu le pote face de câtu Domnedieu, intaresce cá le-ar' poté face si vre o fientia nepotentiosa. — Pecate mari suntu si acestea in sene, inse cu multu mai mari si mai grele suntu celea, prin cari omulu de a dreptulu injura numele lui Domnedieu, alu lui Christosu, si alu santiloru lui. Pentru ace'a cunoscandu si intieptulu Sirachu (XXXVII.) marimea si urítiunea pecatului facutu prin sudalma intreba dícandu : Oh cutezare orba plena de reutate, de unde ai venitu cá se acoperi pamentulu cu reutatea ta? Intru adev eru asia e, cá acopere pamentulu acestu mare si prea latítu pecatu ; ori in catrau te intorci, in locu de a audí lauda despre numele lui Domnedieu, audi numai injuraturi si sudalme ; prunculu si betranulu, barbatulu si tenerulu, cu totii pre intrecute resuna de pre buzele sale sudalmele cele mai crancene, cele mai infioratorie, intru atáta, câtu si a le spune inca se infioreza o anima de crestinu, si numele celui prea santu, care si in lucrurile cele cuventiose numai cu sfiela ar' trebui se se pomenesca-lu spurca cu cuventele loru. Asia e de latítu acestu pecatu uritosu intre moritori, câtu unii neci nu potu se-si incepa vorb'a, de nu voru incepe cu injuraturi si cu sudalme. Si ce cugetati voi despre unii nelericiti cá si acestia? Ascultati se ve spunu parerea mea despre dinsii : In toti acestia a pieritu si s'a stinsu cu totulu si cea din urma schinteia a semtiului de credintia, si cu limb'a loru cea spurcata li s'a sclintitu si mentea, cá dediosescu pre acela cu sudalmele loru, caruia se roga si se inchina ; defaima pre cel'a,

pre care-lu marescu, si mania pre Domnedieu, in a caruia mana stà viati'a si mortea. — Din cele dîse pana aci, s'a potutu vedé, ce e sudalm'a, — se vedemu acumu si marimea reutatei ce jace in dins'a; se vedemu ingrozírea ei! Candu cautu la marimea stricatiunei si a reutatii acestui pecatu, mai cà-mi amutiesce limb'a in gura, pentru cà nu sciu de unde se incepu, si unde se sfêrsiescu, cá se potiu aretá mesur'a cea fora de margini a reutatii lui. Voiu totusi se me incercu si se ve aretu reutatea lui;

2.

a) din majestatea si marirea lui Domnedieu, acelui ce se vetema prin pecatu. Pre cene ai suduitu si pre cene ai injuratu? in contra cui ti-ai radica tu cuventulu si ti-ai inaltiatu ochii tei la inaltíme (Ierem. IV. 19) intreba sant'a scriptura. Astufelhu intrebu si eu pre celu ce suduie si injura numele lui Domnedieu. In contra celui Atotupoternicu tî-s'a intaritu limb'a ta, pentru cà totu cuventulu de sudalma e indreptatu spre defaim'a numelui lui Domnedieu si in contra onorei lui Domnedieu? Ore pote fí ceva mai ingrozitoriu lucru de câtu acesta? Dreptu cà totu pecatulu e indreptatu in contra marirei lui Domnedieu, pentru cà dupa dîs'a apostolului (Rom. II. 23) prin calcarea legi se desonoreza Domnedieu, inse totusi e deschilinire intre pecatulu sudalmei si intre cele alalte, caci cele alalte pecate, de si se vetema Domnedieu prin ele, totusi nu-su indreptate de a dreptulu in contra lui Domnedieu ci mai multu in contra legiloru lui. Asia pentru esemplu, deca ceneva fura, ucide, mintiesce, seau face altu pecatu asemenea, cu acestea de a dreptulu tîntesce a vetemá pre deapropete si drepturile lui, si intru atâta se intoreu in contra lui Domnedieu, in

câtu pecatosulu vetema legea lui Domnedieu prin ele. Precumu lumin'a dela sore ajungandu la luna de aci se intorce la pamentu, asia si peccatulu vetemandu legea pusa de Domnedieu, se intorce in contra lui Domnedieu. Precumu celu ce s'ar' scolá in contr'a imperatului ar' fi mai vinovatu, de câtu candu s'ar' scolá asupra servitoriului seau tramisului aceleuia, astufeliu celu ce sudue de multe ori e mai vinovatu, de câtu celu ce face altu peccatu; si erasi precumu celu ce vetema person'a imperatului, nu pote avé si capetá gratia, astufeliu celu ce sudue pre Domnedieu cu greu pote avé iertare, caci deca omu vetema pre omu, se îndura erasi Domnedieu spre dinsulu, inse deca omulu peccatuesce in contra lui Domnedieu, cene se vá rogá pentru dinsulu, dîce scriptur'a (I. imp. II. 25.) Cene se vá rogá pentru dinsulu? Neme dintre moritori, pentrucà e lege satorita, cá se nu ceteze neme a cere gratia pentru celi ce vetema person'a majestatica a celui mai 'naltu. Cetele ceresci cu multu mai tare onoreza majestatea lui Domnedieu, de câtu se se roge îndurarei lui pentru contrarii lui.

Deca asi dîce, cà celi ce sudue pre Domnedieu suntu asemenea diavolului, duchului celui necuratu, care nu inceta neci odata a-si aruncá blastemulu seu catra ceriu, — nu ar' fi buna asemenarea, pentru cà nu asi poté aretá de ajunsu reutatea celui ce sudue si injura. Diavolulu numai cu cugetulu, cu vointi'a e in contra lui Domnedieu, éra omulu si cu vorb'a inca vetema pre Domnedieu. Pre dreptu se potu aplicá asia dara cuventele scripturei la celi ce sudue — (Ioan. VIII. 44.) Voi sunteți dela tatalu draciloru si voi'a lui voiti a-o duce indeplinire. Voirear' diavolulu si cu cuventulu se se scole in contra lui Domnedieu, inse acesta nu o pote face, dreptu aceea incungiura pre omeni sí-i indemna cá se implenesca

ei, ce'a ce nu pote elu. Vedeti dara, cà mai multa reutate face omulu chiaru si de câtu diavolulu in pecatulu sudalmei. Apoi sudalmele in gur'a diavolului nu suntu numai pecatu, cì totu de odata si piedepsa dela Domnedieu pentru dinsulu, si din acesta parte servesce spre marirea lui Domnedieu, precumu sierbesce spre onorea judecatoriului sudalm'a celui vinovatu, pentrucà l'a judecatu dupa dreptate. La omu din contra sudalm'a e numai pecatu, caci pre omu nu l'a osenditu Domnedieu cá pre diavolu numai spre reutate. Si deca diavolulu e osenditu numai spre reutate, acesta e piedeps'a lui dictata dela Domnedieu, elu o face acesta cá silitu prin osend'a ce a pus'o Domnedieu asupra lui, acest'a osendire sierbesce spre marirea atotupotentiei domnedieesci, pentru cà elu, adeca diavolulu, nu vá ff mantuitu neci odata de acesta osenda; elu-si inaltia reutatea sa asupra Domnedieului ceriului pentru vanele arderiloru sale, dupa cumu dîce scriptur'a (Apocalips. 17) si pentru osend'a lui cea vecinica, inse tu omule, care inca nu ti-ai audîtu sententi'a piedepsei, de care erai vrednicu dela inceputu, tu omule, care mai ai inca sperantia de viati'a vecinica, cumu cutezi a suduf pre Domnedieu acel'a, care scii cà vá de acumu se te judece? Au nu intreci in reutate pre insusi diavolulu, candu sudui pre Domnedieu?

b) Dar' marimea reutatii acestui pecatu se vede si din micimea si pucinatatea omului celui ce sudue. (Luc. V. 21.) Si cene e celu ce sudue? Au nu e misiellu de omu, care cuteza a-si cascá gur'a in contra lui Domnedieu si in cutezarea sa cea orba a versá blastemu din buzele sale, asupra aceluia, la alu carui nume candu-lu audu se pleca ceriulu si pamentulu? Oh si in contra acestuia se cuteze omulu, — unu vierme nepotentiosu a-si radicá capulu seu?

(Iob. XV. 11.) Ce cugeta suduitoriulu intru anim'a sa? Au deca indurarea lui Domnedieu cea fora de margini nu ar' trece preste dreptatea lui, nu ar' poté si numai cu o suflare se-lu prefaca in cenusia si in nemica? Dar' pentru ce se se puna Domnedieu facia cu unu vierme nepotentiosu — cu omulu? Au nu are elu destule armate ceresci, carora le-ar' poté poruncí? Acestea suntu gata a face tote la porunc'a lui. Firea intrega striga : nu voiesci Domne cá se mergemu si se plevimu negin'a? Pamentulu intreba : au nu voiesci Domne cá se-i inghitiescu eu de vii in sinulu meu? foculu si ap'a tote cu unu cuventu stau gata la porunc'a lui. Inse ce am dísu? Nu are lipsa Domnedieu de poderi asia de mari, cá se piedepsesca pre peccatosu. Au nu ati audítu din scriptura, cá prin nesce musce nepotentiose a fostu in stare a piedepsí pre Faraonu celu tare din Egiptu? si cumu mai cuteza totusi omulu nepotentiosu a-si cascá gur'a sa asupra celui atotupoternicu?

Mantuitoriulu Christosu díce in s. evangelia, cá cene vre se se scole cu bataia asupra altuia, se stèe mai antaiu si se-si adune tote poterile sale, si se precugete cá ore potevá invinge avendu 10 mii, pre cel'a, carele are 20 de mii. Si deca atunci, candu unu moritoriu nepotentiosu in contra altui nepotentiosu, are se se cugete atátu de multu, câtu vá trebui acestui nepotentiosu se se cugete atunci, candu cuteza a se radicá in contra celui atotupoternicu? Credu cá nu ar' ff de lipsa cá se ve aretu si mai departe ingrozirea acestui peccatu, pentru cá v'ati potutu convinge din cele audíte, dar' ascultati totusi câtu de infioratoriu pote ff elu, deca cautamu

c) la nemultiamirea celui ce sudue. Oh limba nefericita! Asculta moritoriule, díce unu s. parente (S. Bernardu) Au nu esti crestinu? Nu te-ai nascutu

de nou scapandu din osenda prin Christosu? Nu te ai radicaú éراسي la vrednic'á unde ai fostu înainte de pecatu? si totusi nu vedi cá pecatulu sudalmei, care s'a incuibatu in tene, te face nemultiamitoriu. Candu paganii ce nu sciu de Domnedieu, si celi crescuti in intunereculu nescientiei aru suduf pre Domnedieu, pote cá Domnedieu din indurarea sa cea mare ar' mai poté se le ierte, pentrucá acestia aru ff pismasii lui, inse candu noi crestinii, cari ne amu facutu ffi lui Domnedieu, si neamu alesu pre pamentu; cari suntemu detori ne incetatu a laudá pre Domnedieu, — candu noi, d'ícu suduimu numele celu santu alu lui, ore mai potenevomú aflá ore unde?

Si vitele inca suntú multiamitorie catra benefactoriulu seu (Seneca), bá inca i respplatescu si ele cu bene deca potu, si crestinulu, care tote bunatatile le are dela Domnedieu, se-i respplatesca cu rele si cu sudalme? Candu ar' ff pentru esemplu unu omu, care se strice si se spurce sorele, celu ce incaldiesce si lumineza totu pamentulu, asia credu cá cu totii l'ati tiené de omu nebunu, si pote tota lumea s'ar' scolá asupra, dar' apoi candu ceneva se scola asupra celuia, ce a facutu sorele — asupra lui Domnedieu, cene ar' poté se ierte unuia cá acesta?

Mi-se pare cá amu fostu cá m lungu cu vorbirea mea, inse nu ve mirati roguve, cá neci copaciulu nu cade din o lovitura a securei. Acumu de asta data nu voiu a ve mai ostení mentea; v'am spusu pana aci ce e pecatulu sudalmei si marimea lui, pre or'a venitoria voiu aretá stricatiunea ce urmeza din acestu pecatu uritu. — Cugetati aduncu despre cele audíte, plecative animele vostre spre pocaintia, feritive pre venitoriu dela pecate, cá se fiti vrednici de

mostenirea imperatiei, care a gatit'o Tatalu dela inceputulu lunei. Aminu.

VI.

Despre stricatiunea ce urmeza din marimea peatului sudalmei. Partea II. continuare.

(Imit.)

(Tecstulu scripturei vedi-lu la partea I.)

De se intempla se audîmu vre-o data despre ceva dauna seau paguba intemplata, ne misica ore cumu si ne infioreza, togma si atunci candu nu ni s'a templatou noue; inse deca ni se mai spune si ace'a, cã daun'a acesta s'a templatou in lucrurile nostre, ne cuprinde o intristare si o frica mare, cãtu abia mai scimu de noi insine. In vorbirea de mai nainte v'am vorbitu despre ingrozirea peatului sudalmei; de cumva cele audîte atunci v'au misicatu in cãtuva, me voiu bucurá intru anim'a mea cu atãtu mai tare, cu cãtu s'a sternitu in voi sentiulu de pocaintia. Dar' credu cã mai tare ve veti misicá, deca voiu spune cumca peatulu acest'a nu e numai iugrozitoriu in sene, ci e si impreunatu cu nespuse stricatiuni si primesdie, si in cãtu sunteti si voi intinati cu elu, e impreunatu cu stricatiunea súfletului vostru.

Deca nu ati cunoscutu pana acumu stricatiunile peatului sudalmei, nu cumva se cugetati cã vorbescu despre stricatiune acolo, unde nu este, seau cã dora voescu a marí lucrulu mai multu de cãtu cumu e in sene, cãci nu amu pentru ce se facu asia ceva, nu amu neci unu folosu de acì, apoi si voue v'adu Domnedieu mente si judecata de a precepe, judecati si voi dupa potenti'a voastra, si de cumva nu veti aflá adevuru in dîsele mele, nu credeti neci unu

cuventu; ér' deca cele spuse vi se paru a fi drepte, primitile in anim'a voastra, caci numai spre folosulu si benele vostru vi se spunu. — Stricatiunile ce vinu din pecatulu sudalmei suntu de doue feliori, unele strica in viati'a acesta, alte in cea venitoria.

1.

a) Ingrigirea cea Domnedieesca s'a indatinatu a ascunde de in aintea noastra tote lucrurile acelea, ce ne potu fi spre stricatiune seau súfletului seau trupului. Asia de esemplu : aurulu si argentulu, cari ducu pre omu la orb'a pofta a lacomie, le-a ascunsu afundu in sinulu pamentului; margaritariile si diamantele cele de multu pretiu, le-a cufundatu aduncu in fundulu mariloru; veninulu si otrav'a, le-a asiediatu cá si in nescari apotece ascunse seau in sierpii celi veninosi, seau in nescari erburi din locuri desierte, pre unde nu prea ambla omeni. Vetii cugetá acuma cá ce vreu se dícu cu acestea? Nu alta nemieu evlaviosiloru ascultatori, de cátu cá togma asia a ascunsu Domnedieu in sant'a scriptura pana chiaru si numele acestui pecatu stricatiосу alu sudalmei, cá si candu ar' fi voitu se ne arete, cá si prin singura pomenirea numelui lui inca se spurca limb'a omenesca. Asia muierea lui Iobu, candu voiá a induplicá pre barbatulu seu se injure, se blasteme, se suduia pre Domnedieu, neci nu a cutezatu a díce altu cumu de cátu (II. 9.) dí unu cuventu catra Domnedieu si apoi mori; chiaru si diavolulu numai cu asemenea cuvinte cuteza a pomení sudalm'a. Intieptulu Sirachu díce (XXIII. 15.) Vorbirei de morte i-stà in contra alta vorbire de morte, baremu de nu s'ar' aflá acesta in mostenirea lui Iacobu! Apostolulu Iud'a spune in cartea sa cá certanduse archangerulu Michaelle cu diavolulu pentru trupulu lui Moisi, neci chiaru asupra

acestui nu a cutezatu a dîce cuvente de blastem, ei a dîsu numai : poruncescati tîe Domnulu (Iud. v. 9) Au nu vedeti de aci cã Domnedieu togma asia a ascunsu numele acestui pecatu de inaintea poporului, precumu a ascunsu tote lucrurile ce potu aduce stricatiune sűfletului ori trupului. De cumva nu credeti acestoru dovedi, voi aduce si altele :

Intrandu pecatulu acesta a sudalmei si latînduse, cã nemieu nu se latiesce mai rapede de cãtu reulu pre pamentu, — latînduse dara si intre poporulu lui Israilu, aspru poruncesce Domnedieu, cã celu ce vá suduî numele lui cu morte se mōra (III. Mois. XXIV. 14—15.) bá numesce chiaru si feliulu mortiei, caci dîce catra Moisi : Scote pre celu ce a suduitu afora din oste, cã toti celi ce l'au audîtu se-si puna manele loru pre capulu lui, si se-lu ucida cu pietri pre dinsulu tota adunarea. Si ore pentruce trebuia se-lu ucida tota adunarea? Pentru cã cu atãtu mai tare se se vedea uritiunea acestui mare pecatu. Oh dar' nu numai suduitoriulu se piedepsesce cu morte pentru acestu pecatu, ci chiaru si acela, care indemna pre altulu la sudalma. Ascultati ce dîce profetulu Natanu catra Davidu celu placutu in aintea lui Domnedieu : fiendu, cã tu ai datu indemnu pismasiloru lui Domnedieu, cã se-lu hulesca pre elu, se mōra fiulu, ce ti-s'a nascutu. Éta de-si ierta Domnedieu lui Davidu, pentru cã a datu indemnu altora cã se-lu sudue, totusi nu-i ierta de totu, ci muta piedeps'a dela parente pre fiu. (II. Sam. XII. 12—13.) Ce veti mai cugetá apoi, deca voin aretá, cã si celi ce audu pe altulu suduindu, deca nu-lu impiedeca si nu-lu spunu pre celu ce a suduitu, se facu insisi vinovati pecatului. Scriptur'a dîce (III. Mois. V. 1.) Éra decumuva ceneva vá pecatui, pentru cã a audîtu pe altulu rostindu cuventu de sudalma, unde elu insusi pote ff marturia . . . deca

nu areta, — adeca nu spune — piedeps'a pecatului o porta. Asta a fostu piedeps'a pecatului sudalmei la poporul lui Israelu! Inse nu numai la poporul celu alesu piedeps'a pecatului erá mortea, ci si la alte popore chiaru si in tier'a nostra mai de multisoru s'a fostu adusu lege (Aprob. const. P. III. 1.) cá celu ce sudue se mora cu morte, si inea, cu morte de chinuri. Vedeti! Cunosceti acumu marimea pecatului sudalmei? Ore pentru ce e atátu de stricatiosu pecatulu acesta? Asia credu, cá dupace veti audí stricatiunea lui ve veti misicá si mai tare intru anemele vostre! Pentru aceea e atátu de stricatiosu, cá nu e neci unu pecatu in lume, carele se verse atát'a reu preste popore, preste sate si orasie, cátu versa pecatulu acesta! Prea bene au cunoscutu acesta unii candu au dîsu, cá pentru blastemuri si pentru sudalme vine fomea, cutremulu de pamentu si boatele peste omeni. Ca pre cumu adese ori si omenii aprindu paduri si campuri, pustiescu sate si orasie, numai cá se departe anumitu reu prin dinsele, astfeliu si dreptatea Domnedieasca tramite adese ori rele pre pamentu, numai cá prin ele se inpucineze gurile cele spurcate, ale celoru ce sudue pre Domnedieu, se astupe cu morte gurile vipereloru, ce versa veninulu sudalmei pre pamentu. Nu sciu vediutati vre-o data in viatia, cá celi cari zugravescu, candu voiescu se zugravesca ventulu, zugravescu nesce capuri de omu in flate, asta nu o facu pentru altu ceva, de cátu cá lucrulu nevadiutu — ventulu se-lu faca in cátu va vediutu in aintea omeniloru, seau celu pucinu se-si intipuesca omenii lucrulu celu nevadiutu, adeca ventulu, — si totusi asta e numai intipuire, — nu e inse intipuire ace'a ce varsa omenii celi rei prin blastemulu sudalmei din gur'a loru; relele ce vinu preste noi, si cari pre dreptu se numescu sbiciurile bataiei lui Domnedieu,

suntu acelea ce le varsa din gur'a sa, celi ce suduescu numele lui Domnedieu. Că fostu-a ceneva dintre voi piedepsitu vre-o data si pentru sudalme, anume nu sciu, inse atât'a cutezu totusi a dîce, că neci unu pecatu nu ar' fi mai vrednicu de piedepsa decâtu sudalm'a, că de si legea omenesca nu piedepsesce totu de una pentru sudalma, totusi Domnedieu, care indrepta si conduce lumea cu dreptate si pentru sudalme face se cada unii la piedepsa. Cercative insive conscienti'a sufletului vostru, si veti vedé, că de câte ori ati gresîtu in contra acestei legi! Reulu ce se adange prin pecatulu sudalmei cresce prin aceea, că pre candu cele alalte pecate numai asia se latiescu cá schinteia ce cade pre esca, pecatulu sudalmei e cá si par'a de focu, candu sare in stresîna se aprinde de odata totu satulu. Unu tata, unu stapenu încèpe a suduî fora de crutiare, și eta, că fi, servitorii si toti casenii lui urmeza fora decrutiare, — bă ce se mai vedi? si de acelia inca se afla, cari se prindu pre intrecutea se suduia! Parentii dau pecatulu acesta de mostenire filoru si nepotiloru lor; sudalm'a in sene e pecatu mare, cu câtu mai mare vá fi, deca ceneva se silesce cá se-lu latiesca intre omeni? Dreptu a avutu asia dara s. Ioanu cu gur'a de auru, candu aducandu in ainte pecatulu acesta asia vorbiá despre elu, elu dîcea : se astupamu gurile celoru ce sudue, se le astupamu cá pre nesce isvore, ce isvorescu morte, cá se ineteze relele ce se versa preste orasiu! Vorbindu mai incolo despre sudulma acestu santu parente, dîce catra celi de facia : Deca am inaintea vostra ceva vrednicia, faceti pentru mene atât'a, piedepsiti pre celi ce-i veti audî suduindu prin orasiu; pre cale, pre strada ori in piatia, deca audi pre ceneva suduindu, rapedîte asupra lui si-lu dogenesce, si de cumuva dogian'a nu-i vá fi de ajunsu, nu ti-ar' strică nemica chiaru

si candu l'ai palmuí si i-ai astupá gur'a cu bataia, si candu pentru acesta te-ar trage la judecata si dora la piedepsa, ai poté spune judecatoriului fora de sfiel'a, cà a suduitu pre imperatulu angeriloru, pre Domnedieu (Hom. I. ad pop.) Éta si acestea inca aru poté fi de ajunsu cá se vedeti, cà pecatulu sudalmei e celu mai uritu dintre tote. Dar' deca voiu spune si stricatiunea ce vine din pecatulu acesta in ceea lalta lume? Ascultati!

2.

Togma si candu nu ar' ff de asteptatu nemica in ceea lalta lume, cele audíte pana aci aru poté se opresca pre omu dela pecatulu sudalmei pentru totu de una. Oh dar' suntu cu multu mai mari stricatiunile lui pentru viati'a vecinica! Indurarea lui Domnedieu a facutu ca de si slabitiunea omenesca ne duce la pecate, totusi a aflatu ceva modru cá se ne deslegamu de ele, si togma de suferimu aci pentru pecatele nostre, avemu celu pucinu sperare tare, cà in ce'alalta viatia Domnedieu vá ff induratu spre noi. — Cu totulu altu cumu stà lucrulu cu pecatulu sudalmei — ati auditu, cà s'a dîsu la inceputu, cà celu ce sudue pre Domnedieu, vá portá piedeps'a pecatulu seu (Mois. XXIV. 15.) Asia cele alalte pecate le curatiescu omenii prin pocaintia indelungata, inse acestu pecatu-lu duce peccatosulu si-lu porta cu sene la loculu celu de oseuda, de unde a esítu pecatulu. Se nu cugetati, cà dora marescu lucrulu, seau dora voiu se ve spariu, nu! nece de catu, pentiu cà pre cumu dîce scriptur'a, cà celi ce bene cuventa pre Domnedieu voru mostení pamentulu, togma asia dîce scriptur'a si ace'a, cà celi ce suduescu pre Domnedieu voru perí. (Salm. 26. 22.) Precumu pe strainu-lu cunosce omulu depre limb'a ce-o vorbesce, cà din care

tiera e, asia pre celi ce suduescu i cunoscemu de pre limb'a loru, cà se tienu de imperatî'a osendei vecinice. Oh omeni nefericiti, voi celi ce injurati pre Domnedieu! Eta limb'a voastra ve areta, cà de unde sunteti, si de care imperatîa ve tieneti! Ascultati se ve mai spunu o dîcere a s. Evangeliu! Dîce Christosu: „Adeveru, adeveru dîcu voue, cà totu pecatulu se vâ iertá omeniloru, inse pecatulu in contra spiritului santu nu se vâ iertá neci intru acesta lume, neci in ceea lalta. Asia dara nu se vâ iertá sudalm'a! Pecatele se potu impartî in trei feliori si anume : a) in pecate ce le face omulu din slabitiunea omenesca, b) pecate ce le face omulu din nescientia si c) in pecate ce le face omulu din cutezare orba si din reutate. Acumu ve întrebû, cà ore celu ce sudue pre totu pasiulu, face elu acesta din slabitiune ori din nescientia? nu neci de câtu! nu din slabitiune! nu neci din nescientia, pentrucà scie, cà asuduî atâta insemna câtu a se scolá in contra lui Domnedieu. Scie intru adeveru, cà este si cà cumu e Domnedieu, si totusi se pune in contra acestui adeveru. A se pune in contra adeverului insemna a pecatuî in contra Spiritului santu. Éta dara, cà celu ce sudue pecatuesce in contra Spiritului santu, si togma pentru acesta dîce si scriptur'a, cà deca urmezi limb'a celui ce sudue, te vâ osindî pre tene gur'a ta. (Iob. XV. 5.)

Dupace ati cunoscutu acumu in mare parte stricatiunea si reutatea pecatului, pote cà multi voru fi de acelia, cari aru voi se se escuze, se se desvinovatiesca si se-si infrumsetieze uritiunea acesta. Oh dar' in desiertu, in desiertu, cà nu se pote? Celu pucinu in aintea mea desvinovatîrea nu e primita. Si ore ce cugetati? Cu ce vreu omenii se-si infrumsetieze pecatulu acestu uritu? Unii dîcu : departe se fia, cà dora amu vré se vetemamu prin acestea pre Domne-

dieu, pre santiu lui seau si numai pre de aproapele. Asia! Spunetimi dara voi celi ce suduiti, si depre a caroru limba ne incetatu se versa veninulu sudalmei; spuneti-mi au nu e vetemare cuventulu de sudalma si de batujocura a-lu imbracă pre cele sante? Au voi nu ve sentiti vetemati, candu altulu ve pomenesce pre parentii au pre strabunii vostri cu ne onore si ne cuvenintia?

Altii din contra dîcu : asia ni s'a dedatu limb'a, asia ne amu invetiatu, si acumu nu ne potemu lasá de asta datina prefacuta in natura. Ah asta nu e desvinovatîre, asta nu e escusare, ci se ne credeti, cà ast'a inca maresce reulu si ingreuneza piedeps'a pe-catului in locu de a-o usiorá! Voiu se ve aretu si aci prin asemenare cumcà am dreptu in cele ce le dîcu. Deca furulu ar' dîce, cà nu se pote lasá de furatu, si celu ce aprinde nu se pote rabdá cá se nu puna focu in tresîna, si celu ce ucide nu se pote oprí de la versarea sangelui numai pentru ace'a, cà s'a dedatu acumu cu atari fapte, ore firear vre unu judecatoriu atátu de nepreceptu cá se-lu ierte. Ce? se-lu ierte? Inca i-ar' marí piedeps'a si cu totu dreptulu, caci datin'a maresce reutatea; cu câtu ceneva face mai de multe ori unu pecatu, cu atát'a e mai vinovatu. Asia, mai multu strica omului, cà e betîu, de câtu cà s'a imbetatu. Deci pre cumu la alte pecate, asia si la sudalma, celu ce ar' vré se se desvinovatiesca cu datin'a, se face mai vinovatu.

Suntu apoi altii, cari dîcu, cà nu au ce face, pentrucà asia-su facuti dela fire, suntu iuti la mania. Minunatu lucru! Omulu se fia facutu dela Domnedieu spre a suduí? omulu se fia facutu reu? neci chiaru duchurile cele necurate nu au fostu rele dela inceputu, ci s'au facutu rele prin pecatu. Ce se tiene apoi de mani'a! Dreptu-e cà si judecatorii inca ieau in sema mani'a, deca ceneva o data seau de doue ori gresiesce

din mani'a, inse a pune vin'a pre mania totu deuna, de câte ori sudue ceneva, — la ast'a nu se invoescse neme. Cu ast'a nu-si usioreza neme pecatulu, ci si-lu ingreuneza si mai multu decâtu prin datina. Au nu si mani'a in sene încà e pecatu, si încà unulu din cele 7 pecate de capetenia? Eta dara, cà adauganduse pecatulu la pecatu — mani'a la sudalma maresce reulu pre cumu aprinde si unsori'a foculu de se versa in elu! Deca pre ceneva-lu turbura mani'a, isbendesca-si asupra maniei, si nu asupra lui Domnedieu si a santiloru lui. Deca pre cutare-lu mani'a fratele seu, seau-lu necasiesce vit'a sa, isbendesca-si asupra acestor'a si nu asupra celui Prea'naltu, nu pomenesca pre totu cuventulu de batujocura numele celu santu alu lui. Si diavolii inca tremura la audiulu acelui nume santu, si noi nesce viermuleti nepotentiosi, se nu incetamu a-lu pomeni in sudalme pre totu minutulu! Nu mani'a e ce'a ce duce pre moritoriu la pecatulu sudalmei, ci e nepasarea despre mantuirea sufletului. Cà pre cumu celi ce treceau pre cale huliau pre Christosu celu restignitu pre cruce, si nu toti se opriau cà se-si bata piepturile sale, asia pucini, forte pucini dintre moritori, se oprescu dela sudalme in calea acestei vieti, ei alerga suduindu si hulindu pre Domnedieu pre Christosu si santa crucea lui.

De-sî din cele dîse pana aci veti fi potutu aflá destule indemnuri, cari se ve retiena dela pecatulu sudalmei, totusi nu potiu inchiá fora de a ve face se bagati de sema inca la o impregiurare. Precumu-mi aducu amente de alta data v'am aretatu cà nemicu nu face omulu in lume fora de a trage ceva folosu ori placere din fapt'a sa; éta totusi aci la pecatulu sudalmei e intemplantarea togma din contra. — Din nemicu pote avé omulu mai pucinu folosu, de câtu din sudalma, si togma cu atâta e mai mare dorerea, deca

asemenamu asta impregiurare cu relele ce vinu din
pecatulu sudalmei.

Dreptu ace'a iubitoru ffi spalative gurele vostre
de uritiunea acestui pecatu; aruncati dela voi man'a
dupa cumu dîce apostolulu, aruncati sudalm'a si cu-
ventele urite din gur'a vostra, aruncati-o acesta cu
tota reutatea ei, se locuesca in voi si in anim'a vos-
tra cuventulu lui Domnedieu cu tota intieptiunea,
caci atunci si de veti mania' nu veti pecatu'. Lape-
dati dintre voi sudalm'a, pentru ca mare e stricatiunea
ei, si ingrozitoria va ff piedeps'a resplatirei pentru
ea; urmati in catu poteti daten'a ceteloru angeresci,
cari ne incetatu lauda pre Domnedieu, laudati-lu si
voi si-lu preamariti pre elu, ca se fiti vrednici a ve
numf ffi lui si mosteni in imperatia Tatalui, a fiului
si a santului spiritu. Aminu.

VII.

Despre onorarea parentiloru de catra ffi.

(Imit.)

Onoreza pre tata-to si pre mama-ta, ca se traiesci
multu si bene pre pamentu. (II. Mois. XX. 12.)

Voiu se ve vorbescu astadi despre calcarea unei
porunci, care pre catu e de mare si santa, pre atatu
de groznica e si piedeps'a, care si-o atrage omulu
asuprasi prin calcarea ei. Acest'a e porunc'a a 4-a,
care indetoresce pre ffi a-si onora' pre parentii sei. —
Atare pecatu e calcarea acestei porunci, atatu de
grozavu si de mare, catu nu se pote acoperi — nu
se pote usiora' piedeps'a lui neci cu nescienti'a, neci

cu slăbăciunea, neci cu neobișnă firea omenească. Cândă ceneva se pedepșese pentru acestu păcatu, e cu nepotentială a-lu compătimî asă de tare, pre cătu e de vrednicu de compătimire, și neci nu poti se nu-lu uresci pre unu asemenea nefericitu! — Celi ce devinu pedepșiți pentru păcatulu acesta, pre dreptu potu se dăca și se se plāngă cu scriptur'a : (I. Mois. XXIV. 21) „Cu totu dreptulu suferimu, pentru că amu gresitu,” oh amu gresitu nu numai in contra fratelui, nu in contra rudenei nostre, cî in contra sangelui, din care suntemu plasmuiti; amu păcatuitu in contra parentiloru nostri, cari ne-au datu viația. Pre acesti păcatosi cu totu dreptulu-i potemu dá satanei după dîș'a s. Pavelu (I. Corint. V. 5.) că osendinduse cu trupulu se li se mantuescă sîfletulu; asă e, sîfletulu se se mantuescă, că acest'a e cea ce face pre omu.

Precumu amăntiarea pedepșei, seau mai bene dîșu pedepș'a in sene, retrage pre omu dela rele, asă din contra resplăt'a cu poterea duce spre bene, — pentru ace'a a întogmitu prea întieptulu Domnedieu asă, că implenirea porunciei de a onorá pre parenti se fía împreunată cu resplătiri, éra neimplenirea ei cu pedepse nenumerate. — Deci voiu vorbi despre amendoue, atātu despre resplătiri, cătu și despre pedepse. Ascultati dara voi, celi, pre cari ve pote mai tare misică resplăt'a; ascultati cătu de multe și mari resplătiri a pusu Domnedieu pentru celi ce onoreză pre parenti! Ascultati și voi celi ce tremurati de pedepșă; ascultati și ve înfiorati și mai tare, după ce veti vedé cătu de multe pedepse asteptă pre celi ce nu-si onoreză pre parenti! — Scopulu meu cu amendoue aceste parti nu e altulu, de cătu se facă că celu pucinu de ael înainte se onorati pre parenti. — Voiu începe antai cu resplătirile pentru implenirea acestei porunci.

1.

Nu ne putemu mirá de ajunsu de nemarginit'a aceea indurare a marelui Domnedieu, cà filoru, pentru ca-si onoreza pre parenti li-a ronduitu resplatiri nenumerate. Mai vediutati seau audítati vre-o data, cá ceneva, pentru cà-si platesce dotor'á, se capete resplata? Cugetu cà baremu unii din voi au potutu se fía detori altuia vre-o data in viatia, roguve, capetatati ceva resplata pentru cà v'ati platitu dotor'á Nu prea credu cà ati capetatatu, cà vá trebuitu se platiti inca si interesu, pentru cà vá asteptatu. Asia a si trebuitu se se intemple, pentru cà asia postesce firea lucrului. Dar' ce cugetati ore este mai mare si mai santa dotor'á, de câtu care li se impune filoru prin porunc'a a 4-a — de a-si onorá pre parentii sei? Au dora vá cutezá ceneva dintre voi se intrebe dîcandu : cu ce se mai fimu detori pentru nutrementu, imbracare si crescere? Oh, — se me credeti, atátu de mari si atátu de sante dotorintie suntu acestea, câtu nu numai sant'a scriptura (Prov. XX. 15) cà si unu filosofu paganu dintre celi vechi pune in sîrulu nebuniloru pre celu ce ar' cutezá a se indoí. (Aristot. libr. I. c. 11.) De acì vine, cà atátu inaintea lui Domnedieu si a omeniloru, atátu inaintea crestiniloru câtu si la tote limbele, onorea ce o dotorimu parentiloru se pune in loculu antaiu dupa ceea, cu care suitemu detori lui Domnedieu. Acumú dupa ce neme nu s'a indatinatu a dá resplata pentru platirea dotoriei, au nu amu dîsu bene mai 'nainte, cà nu putemu admirá de ajunsu bunatatea lui Domnedieu, cà a ronduitu filoru resplatire pentru implenirea dotoriei loru facia cu parentii? La platirea acestei dotorie ne obliga si ne indetoresce pre noi nu numai legea scosa din sant'a scriptura, cà si legea cea firesca sedita in natura. Semtiescu-o acesta chiaru si viatiuitoriele — dobitocele,

bá — nu am dîsu bene, cã o sentiescu ci o si implenescu. Scriu anumiti omeni — vrednici de tota credinti'a, cumca puii celi de leu, dupace a slabitu celu betranu, si numai pote se-si cerce mancare, si impartiescu prad'a cu celu betranu. — Pliniu (l. 10. c. 23.) asia a insemnatu in scrisorile sale, cã pre cumu costirgii celi betrani, candu se aprinde cas'a, unde si-au facutu cuibulu, ieau in spate pre puii sei, sî-i stramuta in locu scutitu de focu, togma asia facu si puii cu parentii sei celi slabi, candu se intempla asemenea necasu. Aristotele (libr. 9. hist. animal c. 13.) scrie cã paserea numita Merops, candu se imbetranscu parentii ei, nu numai cã-i nutresce pre acesti'a, ci decumva se bolnavescu, si-pune arip'a sub capulu loru si asia mi-i adfã si mi-i gogolesce.

Acumu roguve judecati voi insîve din acestea, nu e pecatu, seau si mai multu de cãtu pecatu candu a-si poté dîce, — caci numai acela — prin care a venitu pecatulu in lume, e mai reu de cãtu pecatulu, — nu e nespusu de mare pecatu, cã pre omu in implinirea acestei detorintie se-lu intrecã ferele si sboratoriele? Eta acuma me trediescu, cã cautandu la legile firei, mi se pare ma'm abatutu in cãtuva dela scopu! Deci se ne intorcemu la resplatirile, vá se dîca darurile, ce le daruesce Domnedieu filoru, cari-si onoreza sî-si iubescu pre parentii sei!

1.

Darulu celu de antaiu e dara : viati'a lunga aicia pre pamentu. — Acesta viatia lunga — insusi Domnedieu, celu ce nu pote mentî, acel'a-o fagaduesce, pentrucã in cele 10 porunci date pre sem'a nostra, iu loculu antaiu pre tabl'a a II. unde dîce : onoreza pre tata-to si pre mama-ta, — nu tace cá la cele alalte porunci, ci adauge numai de cãtu : cá se traesci multu

* Papiu, Cuvent. bes. T. I.

si bene pre pamentu (II. Moï. XX. 12.) Pentru ace'a dîce si s. Pavelu : Onoreza pre tata-to si pre mama-ta, care e cea de antaiu poruncă in fagaduintia ; seau cu alte cuvinte : porunc'a , careia urmeza darulu si resplat'a : cá se aibi viatia lunga si buna pre pamentu. (Efes. VI. 2.) Asemenea vorbesce si intieptulu Sirachu (III. 7.) Elu dîce adeca : Cene-si onoreza pre tata-so vá avé viatia lunga pre pamentu. Dar' cá se vedeti , — acestoru fagaduintie le-au urmatu si fapte implenite ! In tempûrile cele betrane , a caroru aducere amente a adus'o scriptur'a pana la noi , vestitu erá si este Isacu pentru supunerea si onorea , care o aretase parentelui seu , pentrucà candu a voitu tata-so se-lu jerfesca , de-sî erá in florea teneretiei , si acesta l'ar' fi potu face se se traga dela morte ; si de-si erá in potere câtu s'ar' fi potutu aperá de man'a tatâne-so , care radicasé cutîtu se-lu junghie , totusi vediendu vointia tatane-so , neci gur'a nu si-a cascat'o , ci cá mielulu celu blandu stá leniscitu. — Scriptur'a lauda pre Avramu pentru supunera si ascultarea facia cu Domnedieu , mi-e inse asia'mi vine , cá se laudu mai pre susu pre Isacu , pentrucà , ce e dreptu , Avramu a ascultat de Domnedieu , Isacu a ascultat si de Avramu si i-s'a supusu lui , apoi cu câtu e mai micu cela , de care ascultamu si ne supunemu lui in cele bune , cu atât'a e mai vrednica de lauda supunerea si ascultarea nostra. Neci nu a remasu fora de daru si resplata supunerea si ascultarea lui Isacu , caci a intrecutu cu viati'a cea lunga nu numai pre fratiu sei ci si pre tata-so , ba inca sementi'a neamului lui Avramu prin Isacu s'a facutu atâtu de numerosa si de intinsa. Credinti'a lui Avramu ar' fi fostu resplatita ori prin care fiu s'ar' fi inmultitu sement'a lui , inse trebuia se se resplatesca si supunerea si onorea , care a aretatu-o Isacu lui Avramu tatane-so , pentru

ace'a dîce Domnedieu (la I. Mois. XXI. 12.) in Isacu se va inmultî sementi'a ta. — Vedeti câtu e de sigura, câtu de nemintiunosa resplat'a vietiei lungi pentru ffi, cari-si onoreza pre parentii sei.

Adou'a resplata : suntu ffi buni si darulu preste cas'a loru. Ascultati ce dîce Domnulu la Sirachu (III. 6)! Cene-si onoreza pre tata-so se bucura in ffi sei si in dîu'a rogarei sale vá ff ascultatu. Neci nu e lucru mai firescu de câtu acela, cá parentele bunu se aiba ffi buni, pentru ca pre cumu pomulu bunu aduce pome bune, si de a rondulu fiesce care viatiuitoria nasce asemenea sie-si, asia si in neamulu omenescu din parentele bunu, insusîrile bune se straplanta in ffi buni; numai forte arare ori se 'ntempla cá pom'a si se departe. tare de pomulu, de pre care a caditu. Despre ffi celi buni, cari onoreza pre parentii sei, din evlavia catra Domnedieu dîce Salm. 14 : Muierea ta cá o vitia de vinia roditoria intre parietii casei tale, si ffi tei cá ramurile de oliva in giurulu mesei tale. Eta asia se bene cuventa omulu, care se teme de Domnulu, vede pre ffi ffiiloru sei, bunatatile casei sale si pacea in tote dîlele vietiei sale; si cene nu scie, cá fericirea caseloru aterna dela bene cuventarea parentiloru! Intieleptulu Sirachu dîce (III. 11.) Bene-cuventarea parentului intaresce casele ffiiloru, blaste-mulu tatalui strica temeliele, si pre cene benecuventa parentii? Pre acelia, cari-i-au onoratu pre ei. Pentru aceea adauge si santulu Pavelu (Efes. VI. 2.) Onoreza pre tata-so si pre mama-ta, cá se-ti ffa bene.

A trei'a resplata e : numele bunu si laud'a. Acest'a nu e numai o urmare firesca a darurilor Domnediesci. Ascultati roguve, ascultati si nu uitati neci o data aceste cuvente plene de adeveru dîse de Domnedieu prin gur'a lui Sirachu (III. 21. 13.) Nu te laudá in slabitiunea parentelui teu, cá neonorea lu

nu e spre laud'a ta, caci laud'a fiului stà in onorea parentelui, si rusinea fiului, e parentele ne onoratu. Da de cumuva esemplulu vá fí mai strabatatoriu la anima voastra! — Forte tare onorá Iosefu pre tata-so, caci de-si scia, cà fratii lui-lu urescu sî-lu pismuescu pana la ucidere, si neci nu se potu uitá la dinsulu cu ochi buni — totusi se duse indata la cuventulu tataso la fratii sei in desiertu, pre cumu merge mielulu celu blandu spre gîtulegiulu lupiloru rupti de fome; si de-si cu acestu privilegiu fratii-si versara tota isbend'a asupra lui, totusi se implenì in dinsulu ceea ce se dîce, ca ascultarea e mam'a cea buna a norocului. Dreptu, cà si in Egiptu l'a urmaritu inca pism'a celoru rei, inse togma aci-lu inaltia si norocu la trept'a cea de antaiu dupa imperatulu (Mois. I. 37.) Pre Samuele ascultarea si supunerea catra parentii sei-lu facù cá inca de pruncu se fia profetu, si lui i se ascrie si aceea lauda, cà domni'a si tier'a Iudeiloru cea stremtorata se o fia pusu in rondu bunu (Imp. I. 1.) Oh dar' deca am ajunsu la esemple, nu potiu se trecu cu vederea ace'a templare, care din vechime o aduce pana la noi Pliniu si Valeriu Macsimu! Domnitorii Romei pre o anumita muiere, pentru unu pecatu au judecat'o cá se piera de fome in inchisoria; fet'a acestei muieri — nu sciu cumu se o numescu — fericita ori nefericita, a dobenditu prin rogare, cá se pota intrá la mam'a-sa candu vá avé voia, pentru cá se fia celu pucinu pre a le cui bracie se-si plece obosit'a frunte candu vá morí. Si capetá libertatea bet'a feta, inse fù cercetata totu de una, cá se nu duca cu sene ceva mancãre ori beutura si ce face fet'a, care togma atunci aplicá? — si pleca pieptulu seu la gur'a mamei sale in tote dîlele si o hranesce regulatu cu lapte, impleninduse si aci cuvintele apostolului, care dice (I. Tim. V. 4.) cà fí se servesca imprumutatu parentiloru sei, cà acesta e lucru placutu inaintea

Domnului. Deci menandu-o muierea mai multu tempu fora cá se mora, in urma se sternì mirare in pazitori, si pandindu, au descoperitu lucrulu. Domniloru din Roma intru atât'a le a placutu acesta, câtu nu numai cà lasara libera pre fericit'a muiere pentru fericit'a ei feta, cì derimara si temniti'a din acelu locu, radicandu a colo o beserica consantîta Pietatei adeca evlaviei in aducerea amente de onorea ce trebuescu se o dee ffi parentiloru sei. — Deci pre cumu ffi suntu laud'a parentiloru, asia si onorea ffiiloru catra parenti castiga lauda in urmasi.

A patr'a resplata : iertarea pecatelor si sperare adeca nedesde tare in viati'a veciloru. Intre darurile lui Domnedieu neci unulu nu e mai de mare pretiu de câtu acel'a, cà in moduri multe ne-a deschisu cale la viati'a vecinica si prin asta la fericire vecinica. Éta si in oporea parentiloru unu modru de a ajunge la acestu locu! Asia i-a placutu insusi lui Domnedieu a dîce : fiule hranesce betraneti'a tatalui teu, si nu-lu intristá in viati'a sa, cà darulu datu tatalui teu — nu vá fi uitatu, caci te vei intarí in adeveru, si in tempuri grele nu vei fi uitatu, si cá in tempulu serinu neu'a, asia se voru topí pecatele tale (Sirach 3.) Ce daru mare este acest'a?! Ce se topesce mai curundu de câtu ometulu seau neu'a, candu incaldiesce sorele? Éta asia se voru topí pecatele nostre pentru bunatatea ce am aretat'o parentiloru nostri! E! dar' inca si mantuirea e fagaduita pentru asta benefacere, cà asia dîce Domnedieu mai departe : Fiiloru, ascultati judecat'a parentelui vostru, si asia lucrati cá se ve mantuiti. Ce cugetati si voi? Nu suntu acestea daruri mari? Viatia lunga aicia pre pamentu si dupa aceea viatia vecinica in ce'a lalta lume; daru preste cas'a omului, lauda si onore; — au poftesce ceneva si mai multu pentru ca-si platesce detorí'a? Eu asia

credu cucerniciloru ascultatori, cà a pieritu totu semiulu bunu, mentea i-a saritu de pre scaunu, a adormitu credinti'a, nu-si doresce fericirea pamentesca nu pottesce cea vecinica, unulu cá acel'a, care nu-si onoreza pre parentii sei! — Dar' en se vedemu! dá de cumuvá cela, pre care nu-lu indemna la acesta darulu si resplat'a, — se vá induplicá spre bene de fric'a piedepseloru! Trecu dara la piedepse. Mai aveti pucina rabdare!

2.

Pre doue càli vinu piedepsele asupra acelor'a, cari nu-si onoreza pre parentii sei, si anume :

1. Ei se piedepsescu de omeni. — Legiuitorii celi vechi nu au voitu neci se-si aduca amente de celi ce-si batjocurescu si nu-si onoreza parentii, si forte intieptiesce au facutu despre acesta, nu cumuva prin pomenirea acestui lucru, se se sternesca in ceneva indemnulu de a face asemenea pecatu; seau dora pentru aceea nu au adusu lege despre elu, cà nu au potutu crede ceneva se ffa atâtu de cutezatoriu si reu, cá se faca asemenea pecatu. Solonu intrebatu fiendu pentru ce nu au facutu lege asupra ucidiatoriloru de tata, respunse : pentru cà nu cugetu ca pote face ceneva acestu pecatu. (Cic. pr. Ros.) Seau pote si pentru aceea nu au adusu lege, cà nu au aflatu piedepsa destulu de nimerita. — Inse precumu nu este neci o prostia asia de mare, care se nu o fi desbatutu bá inca si invetiatu filosofii celi vechi, togma asia nu a fostu neci unu pecatu mârsiavu, la care se nu se ffa lasatu cutare omu nefericitu. Templanduse asia dara cá cutare nefericitu, se ne onoreze se bata seau dora se chiaru omora pre tata-so ori pre mama-sa, — au fostu siliti omenii se-lu piedepsesca, inse căm cu ce piedepsa, forte cu anevoia se pote

scí? Plato, celu mai invetiatu pre tempulu seu, asia júdecá : cà deca ar' fí cu potentia, cá omulu se invie mai de multe ori, mai de multe ori ar' trebuí se si mora pentru acestu pecatu. — Romanii — strabunii nostri — au facutu asia, cà pre uciatoriulu de parenti l'au inchisu de viu intr'o bute, l'au aruncatu pre apa, cá asia se ffa departatu atâtu de ceriu câtu si de pamentu si de apa; afara de aceea au pusu in giurulu lui deschilinite fere veninose si musicatorie, cá se-lu roda neincetatu. (Sen. d. Clem. l. I. c. 23.) In Egiptu erá datena prefacuta in lege, cá pre uciatorii de parenti se-i scalde in lesîa si apoi desbracati se-i ingrope de vfi între spini ghimposi. — Din tote acestea se vede, cà in totu loculu intru acolo s'au nesuitu cá se pota affá piedepsele cele mai crancene si mai infioratorie. Necaiurea nu se afla piedepsa mai mica si mai pucina de câtu mortea. In cartile legiei din tier'a nostra in totu loculu e curaita mortea — si inca mortea crancena. Acestea pentru aceea vile pomenescu, cá celi, cari cuteza a radicá man'a, a bate pre parentii sei, se veda si se judece insîsi, de ce piedepsa ar' fí vrednici. — Oh dar' de câtu tote aceste piedepse omenesci e mai mare piedeps'a, care vine

2. dela Domnedieu : cà precumu cu amendoue manele-si versa Domnedieu darulu preste ffi celi buni, — cumu ati audítu mai susu, — togma asia bate Domnedieu pre copfi rei — nu cu unu degetu ci cu man'a sa poternica. — Deca celi ascultatori si buni dobendescu viatia lunga, celi rei pieru si se prefacu in nemica fora de tempu, pentru cà scriptur'a díce : Cene blastema pre tata-so seau pre mama-sa, viati'a aceluia se stinge (Prov. XX. 20); deca pre ffi buni daruesce Domnedieu cu copfi erasi buni, celi rei au se-si astepte erasi rele imprumutate dela copfi sei;

deca preste casele ffiloru buni versa Domnedieu daru, casele celoru rei le sfarima blastemulu parentiloru; deca celi buni capeta nume laudatu si bunu, preste celi rei vine rusînea si ocar'a, pentru cà reu nume are, celu ce paresesce pre tata-so, si e blastematu dela Dumnedieu celu ce scârbesce pre mama-sa — dîce Sirachu (III. 18). Deca celi buni dobendescu mantuire, asupra celoru rei se versa batjocur'a, blastemulu si mortea rusînosã; celuia, care batujocuresce pre tata-so, se-i scota corbii ochii, si se-i mance puii vulturiloru — asia dîce Domnulu. Spre a intarî adeverulu celoru dîse stà deschisa tota sant'a scriptura. Ascultati numai câteva fapte! Semu si Jafetu au dobenditu darulu lui Domnedieu, pentru cà au onoratu pre tata-so, éra pre Chamu la urmatu blastemulu pentru cà a neonoratu pre tata-so. (Mois. I. 9.) Rubenu pentru asemenea pecatu si-a pierdutu dreptulu de antaiu nascutu (ib. 49.) Abimeleculu a vetematu pre tata-so si 70 de rudenie de ale lui s'au omoritu pentru dinsulu. (Iud. 9.) Absolonu s'a scolatu in contra tatane-so si reu a patîtu-o morindu fiendu strapunsu de lance (Reg. II. 18.) Dar' se ve spunu esemple si din altu locu, nu din sant'a scriptura! Svetoriu scrie cà Nero imperatu, dupa ce a omoritu pre mama-sa cea dulce, nu si-a aflatu lenisce si locu neci diu'a, neci noptea, ci in urma smentitu de mente strigá: Oh cumu nu am neci pretinu, care se me apere, neci pismasiu, care se me omora! In urma cu rusîne nepusa s'a ucisu. (Svet. in Ner.) Filosofulu Aristotele scrie o intemplare chiaru din tempulu seu spunendu: cà unu fîu reu prindiendu pre tata-so de peru, l'a traganatu pre trepte in diosu. — Domnedieu nu l'a piedepsitu mintenu pre acestu pruncu reu, ci a amenatu tempulu, pana candu si elu a avutu fîu asemenea desmatiatu; acesta dupa ce a crescutu, asemenea

— apucandu pre tata-so de chica, l'a trasu pana de desuptu. Atunci se deschisera ochii tatalui betranu si slabanogu si strigà cu amaru : fiule nu me trage mai incolo, cà si io numai pana acì am trasu pre tata-mio (7. Arthic. or. c. 6.) Vedeti cà si lucruri, cari se intardîa totusi la Domnedieu nu-su uitate! Santulu Augustinu (lib. 22. de civ. c. 8) scrie cà in Cesari'a pre o mama necasîta si betrana ffi si ficele intru atât'a o scârbira si o turburara, pana ce i-a afurisitu, — i-a blastematu pre toti, dar' neci nu a suflatu ventulu blastemulu ei, cà nu multu dupa aceea au inceputu cu totii a tremurá, si mai ne aflandu neci o usiorintia, in rusînea loru s'au imprasciatu prîn lume — ducandusi blastemulu in spate, precumu porta diavolulu celu intunecatu iadulu in spinarea sa. Acesta templare nu o spune numai cá unu lucru audîtu, ci pre care insusi l'a vediutu santulu parente.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu mi-ar' ajunge tempulu, deca v'asi mai aduce inca si alte exemple si fapte, bá si credu cà voru ff destule cele aduse pana acì, cá se vedeti cà darulu lui Domnedieu nu se trage dela ffi, cari-si onoreza pre parenti, dar' neci piedeps'a pentru ffi celi rei nu o manca lupulu. Aducetive amente ffiiloru si de ace'a ce s'au indatinatu a spune betranii paganiloru despre domnedieii loru, cà acestia adeca ambla cu pietiore de lana, vinu pre incetulu, si ajungu pre neasteptate, pre nesemtîte. Deca dintre voi ore care s'ar' aflá intinatu cu acestu pecatu, si inca nu s'a piedepsitu, nu cugete cà s'a stersu piedeps'a din cartea dreptatei, apoi vai de, cel'a, pre care-lu astepta piedepsa in ce'alalta viatia! — Intorcase fiulu peccatosu la parentii sei, iubesca-i sî-i onoreze pre ei, caci e mai bene a primí darulu si a incungjurá osend'a. Aminu.

VIII.

**Despre crescerea prunciloru intru invetiatura si fric'a
lui Domnedieu.**

Si voi parentiloru cresceti pre fii vostri intru
invetiatura si certarea Domnului. (Pav. la
Efes. VI. 4.)

Din textulu santei scripturi, care vi l'am citatu
acum'a, credu cà veti precepe, seau celu pucinu veti
presupune, cà despre ce lucru voiu se ve vorbescu
astadi. — Lucru micu se pare acest'a dupa judecat'a
unora din lume, inse, de se pote insielá lumea in
judecat'a despre unele lucruri, in nemicu nu se in-
siela si nu gresiesce mai tare, de câtu candu cu ju-
decat'a s'a cea scâlceiata invetiatur'a si crescerea prun-
ciloru in fric'a lui Domnedieu o ià si-o tiene de unu
lucru micu si nebagatu in sema! scienti'a si intielep-
tiunea e scoborita din ceriu pre pamentu, si cu câtu
e mai pre susu ceriulu de câtu pamentulu, — pre
cátu e mai pretiosu súfletulu de câtu trupulu, pre
atât'a e mai pre susu invetiatur'a si crescerea in fric'a
Domnului, pre langa tote cele alalte bunatati si da-
ruri pamentesci. — Pentru aceea cu dreptu se dîce,
cà scienti'a si intieleptiunea impreunate cu fapte bune
e unica avere ce nu ni-o pote rapí neme afora de
Domnedieu. Ba fiendu scienti'a si invetiatur'a unu
daru si o insusîre mai multu sufletesca de câtu tru-
pesca, cu dreptu invetia teologii in scienti'a morale,
cà neci mortea insasi nu ne pote despoiá de acesta
bunatate; nu — — caci morindu omulu si despartîn-
du-i-se súfletulu de trupu, cele alalte tote remanu
aicia pre pamentu, numai scienti'a si invetiatur'a, cá
o insusîre a súfletului, trece cu dinsulu si in ceea

lalta viatia sî-i remane socia credentiosa ca si faptele cele bune. — Scienti'a impreunata cu fapte bune e aceea, ce face pre omu de sevêrsîtu si de plenu, éra cumca fiesce care omu e detoriu a-se silî spre câstigarea acestor'a, destulu de apriatu ne areta porunc'a Mantuitoriului, unde dîce : fiti desevevsîtu precumu si Tatalu vostru, carele este in ceriuri, desevevsîtu este. — O detoria e acesta, care ne obliga pre toti si ne silesce a nesuf spre desevevsîre, ci scopulu vorbirei mele de astadi e cá se me restringu numai la o parte a acestei detorintie, si anume la detor'a parentiloru ce o au de implenitu facia cu fii sei.

1.

Cumca parentii suntu detori a se ingrigi de fericirea ffilôru sei atâtu sufletesca câtu si trupesca, se pote dovedi acesta destulu de invederatu nu numai din legea ffrei, care au pusu legatur'a iubirei atâtu de strinsa intre fii si intre parenti, ci si din cuventele san-tei scripturi, care in nenumerate locuri indemna cu de adinsulu la implenirea acestei detorintie.

Chiaru si cari nu au fostu norocosi a semtî in anim'a sa iubirea parentiesca, inca aru trebuî se conchida la semtiulu acestei iubiri parentiesci, si acesta deca nu din altu locu baremu din fîrea vietuitorieloru necuventatorie. Cautati numai la acele dobitoce, pre cari nu le conduce nemicu altu ceva in viatia, neci invetiatura, neci precepere, neci mente, cî singuru instinctulu seau boldulu loru celu firescu! Cautati numai la ele, cumu-si iubescu si se ingrigescu de puii sei? Cu câta ingrigire-si cerca si fier'a cea selbatica pester'a, in care se-i nasca pre acesti'a si se ingrigesce de densii dupa ce-i vede in viatia? Se baga si nu incungiura neci o primesdia, flamendiescu si

le rabda tote, numai cá se-i nutresca pre ei si se le câstige cele de lipsa. Pana si paseric'a cea mai mica nu are alta grigia in aintea ochiloru, de câtu se-si sburatacesca puii sei? Si deca o facu acesta dobitocele cele necuventatorie, fierele cele selbatice, cu câtu mai pre asupra se pote pofťi acestu semtiu alu iubirei dela omulu, indiestratu cu súfletu, cu precepere si cu intiepletiune!

Apostolulu in epistol'a la Corinteni invetia dícundu cá celi ce nu porta grigia de mantuiea fratiloru, gresiescu in aintea lui Christosu si restorna zidirea lui Domnedieu. Pre omu l'a ziditu Domnedieu nu numai cá lui, cì si altor'a se ffa folositoriu. Legea data Judeiloru poruncesce cá omulu se porte grigia si de dobitocele pismasiloru, ori voru fí retacite ori cadiute, pre cele retacite se le indrepte, éra pre cele cadiute se le radice. Si deca despre dobitoce ne impune legea astufeliu de porunca, cu câtu mai vêtosu ne obliga acesta porunca facia cu deapropele — cu omulu, care e asemenea noue? cresce apoi din firea lucrului obligatiunea acestei legi facia cu ffi, ce suntu mai aproape de parenti si de câtu vecinulu ori deapropele loru. Pentru aceea díce si apostolulu, cá celu ce nu porta grigia de casnicii sei s'a lapedatu de credentia si e mai reu de câtu celi necredintiosi. Si deca mare parte a acestoru detorintie despre trupu le intielege scriptur'a, cu câtu mai mari voru fí detorintiele parentiloru catra ffi despre súfletu, carele e mai pre susu de câtu trupulu? Pre câtu e de mare legatur'a firesca intre ffi si intre parenti, pre atátu e de mare pecatulu parentiloru, deca nu se ingrigescu de benele si fericirea ffiloru sei, si pre câtu voru ff mai pucinu deseversítu ffi, pre atátu vá ff mai grea raspunderea parentiloru inaintea divanului judecatei celui Atotupoternicu, caci crescerea ffiloru e increden-

tiata in grigi'a parentiloru aicia pre pamentu. Veniti dar' acumu, dupa cumu dîce Santulu Chrisostomu (cuv. 43) se scotimu marimea pecatului nostru, si se aretamu cà neportarea de grigia pentru copii, e mai pre susu de tote pecatele si ajunge la insusi vêrvulu reutatei!

Si voi parentiloru, cresceti pre fii vostri intru invetiatura si ceitarea Domnului, — suntu cuventele apostolului, cari le-amu dîsu la inceputu. Doue suntu dupa parerea mea, cele ce facu pre omu desevêrsîtu, si anume: implenirea chiamarei sale cá omu aicia pre pamentu, si, cá o urmare prea firesca din implenirea acestei chiamari: ajungerea la scopulu, pentru care l'a facutu Domnedieu, adeca fericirea vecinica. Acestor'a cá se pota respunde omulu, trebe se se silesca a se face desevêrsîtu intru atâta, in câtu e cu potentia desevêrsîrea, cautandu la slabitiunile omenesci. Asia dara chiamarea omului e cá : se se silesca se ffâ desevêrsîtu. Inse fiendu cà fienti'a omului stà din doue parti : din sùfletu si din trupu, voi se impartiescu si eu cele ce amu de a ale dîce, in doue parti. In un'a voiu vorbí despre desevêrsîrile cele trupesci si in ceea lalta despre cele sufletesci. Deci de si pana ce suntemu in lumea acesta in trupu, cu trupulu cauta se amblamu, totusi, fiendu cà sùfletulu e mai pre susu de câtu trupulu, si viati'a de acì e numai o punte trecatoria la viati'a ceea lalta, unde suntemu chiamati, voi se ve vorbescu antaiu despre aceea parte a desevêrsîrei, care privesce sùfletulu nostru.

Am dîsu, precumu-mi aducu amente in altu locu (pred. I.) cà preceperea fora de intieptiune nu ajunge nemicu, si cà preceperea impreunata cu pecatulu e o mare nebunía, desevêrsîrea omului stà intru aceea,

cà pre câtu se pote se incungiure pecatulu, deci cá pecatulu se lipsesca, preceperea omului trebe se fía impreunata cu intieptiune, asia dara preceperea impreunata cu intieptiune, aceste potu face pre omu deseversîtu; dreptu are asia dara scriptur'a candu dîce ca inceputulu intieptiunei este fric'a Domnului.

2.

A duce si a indreptá pre copfi pre calea deseversîrei e cea mai santa si cea de antaniu detoria a parentiloru, caci deca fericirea copfiloru urmeza din deseversîrea loru, si deca parentiloru le jace la anima fericirea ffiloru, de sene urmeza, cà au de a se ingrigí de deseversîrea loru.

Cumuca parentii suntu detori a-se ingrigí de benele celu sufletescu alu ffiloru sei, voiú se ve aretu atátu cu porunci scose din sant'a scriptura, câtu si cu exemple luate de acolo. O parte a deseversîrei omului stá in cunoscerea porunciloru Domnediesci si in implenirea acestor'a, era cumca parentii suntu detori a invetiá si a spune aceste porunci ffiloru sei apriatu ne areta scriptur'a. Asia in V. carte a lui Moisi (V. 9) dîce Domnulu : invetia in lege pre ffi tei, si in capu VI. v. 6 — dupa ce aduce inainte nenumeratele benefaceri, ce le-a facutu cu poporulu lui Israilu si poruncile sale, adauge dîcandu : si aceste cavente le intiparesce in anim'a ffiloru tei. Moisi profetulu in cuventarea sa din cartea V. c. X. si XI., dupa ce aduce inainte tote benefacerile lui Domnedieu si repetiesce poruncile acestuia, indemnandu pre Israilu se le tiena si se le pazesca — la versu 19 asia vorbesce catra Israilu dîcîndu : Si cu aceste invetiati pre ffi vostri, si vorbesce despre dinsele, candu siedi in casa si candu mergi pre cale, candu te culci si

candu te scoli. Pentru aceea adauga apoi si apostolu invetiandu pre Efeseni : Parentiloru cresceti pre ffi vostri intru fric'a Domnului. — Dar' nu numai cà le poruncesce aceste Domnedieu ci si piedepsesce pre celi ce nu le implenescu. — Templarea lui Eli, care voiu aduce-o inainte, credu cà vá convinge deplenu despre adeveru. — Mare a fostu Eli si vestitu intre ffi lui Israilu indreptandui in restempu de 20 de ani, fora reutate si placutu chiaru si inaintea Domnului, inse fiendu cà nu a indreptatu in de ajunsu pre ffi sei, neci i-a crescutu cu oserdía in fric'a Domnului, bá si de i-a indreptatu, nu a facutu acesta intru atâta, câtu se cadea se o faca — l'a certatu Domnulu atâtu pre elu, câtu si pre ffi sei; i-a certatu pre ffi, — cari fiendu inderevnici, au cadiutu in resboiu, l'a certatu pre elu, caci pentru molesîrea facia cu crescerea ffiloru sei, cadiendu de pre scaunu a moritu. **Ascultati parentiloru si vedeti piedeps'a, care amanintia pre parentii, ce nu-si crescú in fric'a Domnului pre ffi sei!** — Intru atâtu e de mare pecatulu, care-lu facu parentii prin negrigirea de a-si cresce bene pre ffi sei, câtu dupa dîs'a Santului Chrisostomu, de amu impleni tote cele alalte detorii ale nostre, nemica ne vá folosí, caci acestu pecatu singuru e de ajunsu cá se ne pota osendí pentru totu de una in Ghehena. Templarea lui Eli ffa de ajunsu a intarí acestu adeveru, caci éta scriptur'a spune, cà de sî a implenitu tote cele alalte si nu a implenitu si acesta detoría cu de adinsulu, intru atât'a si-a atrasu asuprasi man'á, câtu s'a juratu Domnulu asupra lui Eli sí asupra casei lui, si juramentulu celui a totu puternicu si-a si versatu isbend'a sa. Si cu totu dreptulu se versa piedeps'a maniei lui Domnedieu asupra parentiloru nepasatori de fericirea ffiloru sei, caci deca si de servitorii nostri suntemu datori a ne ingrigí si ai indreptá pe calea

vêrtutei, a benelui si a adeverului, cu câtu mai vêtosusuntemu detori cu acestea facia cu fii nostri. Pruncii suntu unulu din darurile lui Domnedieu, cu care daruesce elu pre parenti, si deca despre tote cele daruite noue, vomu avé se damu sema, cumu le-amu grigitu si cumu le-amu folositu, cu câtu mai alesu vomu avé se damu sema despre fii nostri, cumu i-amu grigitu, si cumu le-amu intemeliatu fericirea loru? Pentru aceea ne pune pre noi Domnedieu ispravnicu preste ale sale cá se portamu grigia de ele. Cu câtu e mai pre susu darulu, cu atâta trebe se ffa mai mare grigi'a, cu atât'a si mai pre susu de tote silintia spre a ne face vrednici de darulu ce l'am luatulu dela Domnulu. — Santulu Chrisostomu pe parentii, cari nu se ingrighesu de fericirea vecinica a ffiloru sei i-dîce, cá suntu mai rei si de câtu parentii ucigatori de copii, caci pre candu acesti'a cá ucigatori ucidu numai trupulu pruncului, pe atunci celi alalti ne ingrighinduse de fericirea vecinica ucidu súfletulu. Precumu pastoriulu sufletescu vá dá sema, deca sufletulu unui credintiosu alu seu se vá osindí din vina, din lenea seau din molesîrea lui, asia si súfletulu pruncului deca se vá pierde din man'a parentiloru-lu-vá cere Domnedieu.

Precumu din neimplenirea ori carei porunci urmeza pecatulu, si dupa acesta piedeps'a, asia din implenirea porunciei urmeza fapt'a buna, a carei urmare e resplata; asia se intempla si acì. — Deca piedepsesce Domnedieu aspru pre parentii celi ce nu se ingrighesu de intemeliarea fericirei prunciloru, si nu-i lasa neosenditi, abuna sema cà nu-si vá trage neci resplat'a dela aceli parenti, ce cu oserdía implenescu acesta detoria santa. O si spune acesta apriatu scriptur'a, caci in V. carte alui Moisi (XI. 21) dupa ce se spune Judeiloru cá se spuna minunile Domnului ffiloru sei

si se-i indemne spre implenirea porunciloru lui, i indemna se le faca acestea „cà dîlele vostre, dîce Moisi, precumu si dîlele fîloru vostri se fîa multe pre pamentu. Êta vedeti resplat'a indoita dela Domnulu, indoita, caci nu numai pre parentii, ce implenescu acesta porunca, cî si pre fîi acestora i daruesce Domnedieu cu dîle multe aicia pre pamentu pentru parentii buni!

Vediurati pre scurtu piedeps'a parentiloru, ce nu se ingrîgescu se intemeieze fericirea vecinica a fîloru sei, audîrati si despre resplat'a celoru ce implinescu porunc'a acesta, inse fiendu cà fericirea vecinica, despre care am vorbitu pana acuma, atêrna multu dela deseversîrea omului in lumea acesta, voi se trecu la alta parte a vorbirei mele, si se ve aretu cà parentii suntu detori a-se ingrîgi si de fericirea asta trecatoria a fîloru sei. Dar' cumu, veti intrebá, cumu vá poté se intemeliesca ceneva fericirea pamentesca a fîloru sei? O intrebare e acesta, la care si voi însîve v'ati poté dá respunsulu celu mai indestulitoriu, cî ascultati totusi cá se ve respundu eu astadi, dá decumva din indemnulu si din cuventele mele, ve veti misicá mai tare spre implenirea acestei detorie atâtu de sante si maretie!

3.

Omenii suntu forte deschiliniti in lumea acesta! Uni-si afla placerea si fericirea in multîmea de averi, si spre acestu mamonu suntu aplccati partea cea mai mare a omenimei; altor'a din contra le place cá se fîa laudati si cinstiti de toti, se fîa domni mari si vediuti inaintea toturoru, altora erasi nu le pasa, neci de lauda, neci de onore, neci de domnia, neci de vedea, bá chiaru neci de averi, numai se traiesca imbuibanduse in pla-

ceri; suntu apoi si altii, cari omeni'a si numele celu bunu lu pretiuescu mai pre susu de tote cele alalte, éra alta parte de omeni fericirea lumei acesteia o afla si o punu in lumina mentiei si in scientia. — Ce cugetati voi, ore cari din' acestia suntu mai aproape de adeveru, si cari se inșiela mai multu?

Veti dîce că mai aproape de adeveru suntu celi de antaiu, cari punendu mai multu pretiu pre averi, de acestea se silescu se adune si in ele se-si intemeleze fericirea ffiloru sei, dar' ve aduceti amente ce dîce scriptur'a : nu ve adunati voue comora, pre cari furii o sapa si o fura si moliele o rodu. Se inșiela dreptu aceea forte tare parentii deca adunandu numai comori de acestea, adeca averi, cu atât'a cugeta că si-au implenitu detorinti'a facia cu ffi sei, deca nu se ingrigescu că astufeliu se indrepte si se cresca pe ffi, cătu cele adunate nu numai se le scía pastrá si tiené, dar' se le si folosescu asia, precumu se cuvine. Caci ce facu parentii cu ffi sei, deca le au adunatu numai averi si alta nemicu? Aceea, că-i facu robi averiloru adunate, seau le dau numai privilegiu că se-si pierda súfletulu prin ele. Apoi ce ar' folosí omului lumea tota, deca-si pierde súfletulu? Deci cá ceneva si prin averi se-si pota ajutá mantuirea súfletului si se-si câstige fericirea vecinica, are de a folosí averile spre scopulu, pentru care suntu date, adeca spre a face daru si indurare, a ajutá pre celi lipsiti. Dreptu aceea, nu dîcu că se nu castigati averi pre sem'a vostra si a ffiloru vostri, dar' câstigatule loru mai antaiu anima milostiva si indurata că se scía folosí averile asia precumu se cuvine, caci câstigandule numai averi si altu nemicu, osenditi pre ffi vostri, in locu de ai fericí. Nu suntu rele averile in sene, caci si acestea suntu darulu lui Domnedieu, cè e reu modulu, care-lu tienu de a rondulu celi cu averi, că se

facu pre sene robi averiloru si prin asta se osendescu. — Apoi cumca averile nu suntu de ajunsu cá se faca pre omu fericitu, credu cá si voi a-ti scí esemple destule spre a intarí acestu adevèru? Câti nu au fostu avuti in lume si o invêtire de rota a norocului a fostu de ajunsu, cá din avuti se-i faca seraci? Averele fora anima indurata, fora nevinovatí'a animei, nu suntu alta de câtu lantiuri ale pecatului, care ne robescu si ne osendescu. Cástigati si averi fíiloru vostri, dar' i cresceti mai antaiu in frica Domnului si in indurare, cá asia voru gustá cu fericire dulceti'a averiloru.

Deca v'am aretatu acuma cumca averile singure nu-su de ajunsu spre fericire, ve-ti cugetá pote cá fericirea stá in fal'a si laud'a lumei acesteia, in vedi'a si in domni'a ei. Cu atâtu mai tare v'ati insielá cugetandu asia ceva, cu câtu laud'a, fal'a, vedi'a si domni'a lumei acesteia e mai nestatornica si de câtu averile, caci deca cu banulu, — cu acestu idolu alu multoru moritori, — dupa cumu-i dical'a le poti face tote, si totusi nu esti in stare a-ti câstigá fericire adevèrata, ce cugetati roguve, au dora cu aceste singure pote fí ceneva fericitu? Nu! neci de cumu nu! Caci fal'a si laud'a lumei acesteia trece, e nestatornica, si nu remane alta de câtu laud'a numelui bunu. — Bá togma si candu aru fericí aceste pre vre unu moritoriu, câtu pote tiené fericirea lui aici pre pamentu? Unu minutu, si noroculu se intorce in nefericire. Amu dîsu cá locul fericirei adevèrate e in ceea lalta viatia, si nu aici pre pamentu, dreptu aceea si candu aru face aceste fericitu pre omu in tota viati'a asta pamentesca, inceta tote cu mormentulu si urmeza nefericire cu parere de reu, pentru cá in imperati'a ceriului nu intra neci aurulu, neci argentulu ori pietrile cele scumpe, nu fal'a, sumeti'a

si laud'a lumei acesteia, cî curatî'a sîfletului si nevinovatî'a animei si umilinti'a, acestea 'lu-ducu pre moritoriu la nemorire, la fericire adevărata.

Nu nesuiti dara a radicá pre ffi vostri numai in culmea vediei, a falei si a laudei lumesci, fora de a fi intariti prin vîrtute, caci slabi fiendu in cele sufletesci cu câtu voru fi mai susu cu atát'a voru cadé mai aduncu si nu se voru poté radicá!

Au veti a díce dora; cà deca cele de pana acî nu fericescu pre moritoriu, vá se fía fericitu trairdu in imbuibari? nu! nu veti díce, caci neci nu credu se fía omu cu mente sanetosa, care se intaresca asia ceva. De sí celu imbuibatu si desfrenatu, in momentulu candu se scalda in undele imbuibarei si a desfrenului viseza a fi ferice, dupa ce a trecut momentulu cu câtu i-a fostu desfrenulu mai mare, cu atâta e dorerea mai amara, cu atâta parerea de reu mai neintreupta pentru nebunîa in cele trecute; si imbuibatii cu totii suntu siliti se strige: desiértatiunea desiértatiuniloru, tote suntu desiértatiune!

Ce dara, me veti intrebá, — cu ce se intemeliamu fericirea pamentesca a ffiiloru nostri? Deca averile le fura furii, si le sapa, le rodu moliele si rugin'a, deca vedi'a si domni'a lumei e nestabile si nu are fundamentu, deca imbuibarile suntu numai desiértatiune, cu ce vomu atunci se ferimiu pre ffi nostri? Omenî'a si numele bunu, impreunate cu curatî'a si nevinovatî'a animei acesteia suntu comorile, cari nu le pote rapí neme; acesteia suntu onorile ce castiga omului vedea si lauda statornica in aîntea lumei, — acesteia suntu placerile neimpreunate cu parere de reu. Dar' pare cà vedu cumca acesteia nu ve indestulescu, nu voiti a crede cumca acesteia potu se face pre ffi vostri fericiti, nu, caci precumu amu dísu pana suntemu pre lume in trupu, cu trupulu cauta

se amblamu. Omeni'a si numele bunu suntu frumose in adeveru, inse precumu se dice, nu aducu nemica folosu, deca lipsescu cele alalte. Bene castigati dar' mai antaiu acestea si apoi impreunati cele alalte, ca' asia gramadite cu totele dora voru face fericiti. Seau deca neci acestea tote voru fi in stare a fericí pre fii vostri aicia pre pamentu, nesuitive a-le castigá ace'a comora pamentesca, care neci noroculu, neci reutatea lumei nu li-o pote rapí. Si ce cugetati, care vá fi comor'a acesta pretiosa? Luminarea mentei si scienti'a, acesta e comor'a pamentesca, ce neme nu ni-o pote rapí. Pentru aceea indemna si santulu Pavelu dícundu : Parentiloru cresceti pre fii vostri intru invetiatura. Scienti'a e comor'a cea mai sigura, dar' nu numai comora e ea e totu de odata si chie'a, prin care se castiga tote cele alalte bunuri pamentesci. Omulu cu scientia le are tote, pentru aceea a dísu unulu din invetiatiu celi betrani : Tote ce le am, le portu cu mene. — Si cu totu dreptulu, caci numai scienti'a e in stare se-i câstige averi, se-i radice vedi'a, marirea si laud'a inaintea lumei, se-i inmultiesca placerile si atunci candu e incungiuratu de amaratiuni, se-i câstige nume mare si se-lu faca nemoritoriu, si se nu-lu paresesca pana la mormentu, bá, precumu am dísu si dupa mormentu, pentru aceea díce scriptur'a — (Prov. XXII. 6) : Invetia pre copilu pre calea, pre care trebue se amble, si candu vá imbetrani nu se vá abate dela acesta! Dreptu ca' precumu totu lucrulu bunu asia si scienti'a nu se pote câstigá fora truda si fora ostenela; inse roguve bene se me intielegeti ca' eu ací prin scientia nu potu intielege cuprinsulu tuturor scientieloru celoru inalte, caci atunci asi poftí ceva dela voi, ce e cu nepotentia, ceea ce nu potu toti se o faca, ca' eu ací prin invetiatura intielegu aceea parte din scientia, carea e in

stare fiacare, si prin urmare e si detoriu se-si-o câstige, adeca fia care se invetie atât'a câtu pote si câtu e de lipsa, si atunci cu totii voru face destulu chiamarei sale, asia a intielesu si S. Pavelu, candu a poruncitu parentiloru dîcundu : cresceti pre ffi vostri intru invetiatura, din care de sene urmeza apoi si fric'a Domnului.

Cumca parentii suntu detori a-si cresce pre ffi sei intru invetiatura, apriatu ati potutu vedé din locurile santei scripturi ce vi le-am citatu mai nainte din cartile lui Moisi. Domnedieu nu numai cà poruncesce acesta parintiloru, el si-amanintia cu piedepsa pre toti celi nepasatori catra scientia, caci apriatu dîce scriptur'a (Otea IV. 6. Ier. IV. 22) Pierdese-vá poporul, carele a lapedatu scienti'a. Asia se intempla asta intru adeveru, caci vedemu cu totii, cumca poporele, cari se nesuescu spre scientia si invetiatura cá-peta la avere, se inaltia la domnia, si-câstiga nume mare, si suntu deplenu fericite, éra cele nepasatorie, cele cari urescu scol'a si invetiatur'a remanu in orbia, seracescu, vinu sub domni'a celoru lumnate si suntu de batjocur'a lumei, si spre rusînea numelui seu. Silitive dar' parentiloru a câstigá mai antaiu invetiatura ffiloru vostri si cele alalte se voru adauge loru.

Oh Domne si totusi câtu de pucini dintre noi se nesuescu a-o face acest'a? Suntemu mai rei de câtu barbarii, pe cumu dîce s. Chrisostomu, caci portamu grigia de semenaturile si de vitele nostre, conducemu pazitori buni si omeni tredi, spre a grigí de aceste éra de crescerea ffiloru nostri ne ingrigimu mai pucinu de câtu de tote altele. Bá si mai multe, reutatea nostra in acestu lucru e cu multu mai mare, de câtu se se pota asemená cu ceea a paganiloru, caci pre

candu aceea platiau sume insemnate pentru invetiatur'a fiiloru sei, noi ingropamu talantulu in rugin'a nepasarei, si nu numai că nu ne silimu însine a invetiá si a desteptá pre ffi nostri, dar' neci pre altii nu lasamu se-i lumineze si se-i destepte, fia care dintre noi se ingrigesce deschilinitu cá se aiba servitoriu bunu, si cu toti la olalta nu ne ingrigimu intru atâta cá se conducemu invetiatoriu bunu pre sem'a prunciloru nostri, pretiuimu mai multu vit'a de câtu súfletulu pruncului, iubimu mai tare banulu de câtu fericirea lui! Unde ne vomu aflá pentru atâta nepasare? Cumu vomu poté respunde pentru atâta orbia si reutate? Scienti'a e ceea ce infrumosetieza pre omu si-lu inaltia mai susu pre treptele acestei vietii, si pre celu mai uritiosu lu face placutu; scienti'a cá si alte vârtuti lu apropia mai tare de Domnedieu, si scriptur'a pre celi ce se silesçu a invetiá pre altii dîce, că mari se voru chiamá intru imperati'a ceriuriloru, mare vá fi si resplat'a parentiloru, cari se nesuescu a luminá si a invetiá pre pruncii sei, caci deca omenii zugravindu tipurile imperatiloru, dobendescu mare resplata, câta vomu dobendí noi, cari prin scientia infrumosetiamu pre pruncu, care e dupa tipulu lui Domnedieu, dreptu aceea parentiloru cresceti pre ffi vostri intru invetiatura si intru fric'a Domnului! Aminu.

IX.

Bespre lacomi'a si poft'a de avere.

Aminu dîcu voue, că cu anevoia vá intrá avutulu intru imperati'a lui Domnedieu. (Mat. XIX. 16—26.)

Infricosatu e adeverulu cuventelorü róstite de Mantuitoriuulu Christosu, candu dîce in s. Évangelia, că mai usioru este camilei a intrá prin urechiele

acului, de câtu avutului a intrá intru imperatí'a lui Domnedieu. — Fiorulu ce cuprinde pre totu omulu benecugetatoriu, pre cumu a cuprinsu insusi si pre santii apostoli la audiulu cuventeloru lui Christosu, e cu atátu mai mare si mai cutriaratoriu, — cu câtu vedemu, cà mai multi omeni din lume urmeza pre tenerulu, ce se apropia de Christosu si-lu ispitesce dîcandu : invetiatoriule bune, ce voiú face cá se mostenescu viatí'a de veci? — Ori in catrau te intorci in lume nu vedi alta in lucrarile omenesci, de câtu poft'a de avere si de bogatí'a, poft'a de a aduná comorile lumii intregi! — Domne câte scârbe si necasuri, câte ucideri si omoruri, câte juramente strembe si judecati nedrepte — si — tote, pentru ce se facu? Nu pentru alta de câtu pentru poft'a de avere, de a aduná comori. Chiaru si legile firei stau se se restore prin nesuintiele cele fora de margini ale omeniloru, numai cá se se inavutiesca. Éta dara cà togma acesta cugetare e ce'a ce maresce fiorulu si cutriera anim'a omului benesemtítoriu! Toti acesti'a, cari facu lucruri de asemenea, suntu legati cu sűfletulu, cu anima, cu totu prin poft'a de avere intru atát'a, câtu neci amanintiarea cuventeloru celoru Domnedieesci ale lui Christosu, nu e in stare se-i deslege din catusiele poftei de avere. Si ore despre toti acestia suna cuventele lui Christosu, cà mai usioru vá intrá camil'a prin urechiale acului, de câtu avutulu in imperatí'a lui Domnedieu? Despre toti firesce, câtu suntu alipiti cu trupu si cu sűfletu de bunurile lumii acesteia, cá si tenerulu din evangelia. Despre toti, câtu punu mai mare pretiu pre bunurile este lumesci si trecatorie, de câtu pre cele vecinice si venitorie; seau câtu numai pentru aceea le aduna, cá in imbuibarea loru se petreca fora de a se mai ingrigí si de sűfletu, pre cumu se pare cà a vrutu se faca si tenerulu avutu

din sant'a evangelia. Acesta dupa ce si-a fostu adunatu multîme de averi, audîndu despre Christosu că face bene cu toti, căti-lu roga pre dinsulu, cugetá intru sene că nu-i mai lipsesce alta, de cătu o viatia indelungata aicia pre pamentu, pentru că se aiba tempu de ajunsu de a se imbuibá in cele adunate. Ce nebunía? Cere dela Chistosu viatia vecinica, intreba dupa dins'a, că si cumu o-ar' poté aicia dobendí; — ar' dorí se dobendesca dela Christosu — ceea ce nu se pote dá moritoriloru aicia pre pamentu, in asta cale a vietiei plena de ticalosía! Nebune! astadi — mane vá cere Domnedieu súfletulu teu dela tene, si cele adunate cui voru íf? căci viati'a trece cá unu visu, si tote lucrurile ei pieru si se prefacu in nemica! Oh desiertatiune fora de margini! Domne Isuse Christose, describeza de intru noi post'a de avere si de lacomía, cá se potemu urmá mai cu de adinsulu poruncile tale!

1.

Au nu e nebunía, cucerniciloru ascultatori a totu aduná aici pre pamentu numai pentru trupu, care e trecatoriu, si a nu te ingrigí neci odata de súfletu, care e nemoritoriu? Nu e nebunía a pune pretiu mare pre cele trecatorie, si a nu te ingrigí de cele vecinice? Spuneti-mi cene din viatia a potutu aduná atát'a, cătu se nu-i pota rapí nefericirea intru unu minutu? Cene dintre moritori a potutu gramadí atâtea bunatati, cá cu dinsele — nu se-si rescumpere viati'a — ei baremu se si-o lungesca pre o clipita? Nu ati audítu ce spune istori'a despre Cresu celu avutu — regele Persiloru, că nu putea neci se-si spuna numerulu si multîmea averiloru sale? Acesta cadiendu dupa aceea in robía, pismasiulu lui l'a judecatu la morte — si tote averile lui nu au fostu in stare, se-lu scota

dela mortea, dela care l'a scosu unu suspinu esítu din adunculu animei. Ce folosu dara, cà unii au adunatu in viati'a sa lumea intrega, si pote numai acela le mai erá necasulu, cà au prea multe, si nu-su in stare se chivernisesca cele adunate? Ce folosu, dîcu, deca cu ele nu a fostu neme in stare, se-si mantuesca viati'a dela morte si súfletulu dela osenda? Si totusi éta cà moritorii nu vreu se precepta, nepreceptii nu vreu se intielega. Sciu cu totii, cà este lumesci trecu tote cu tempulu, si viati'a inca trece cu dinsele, aducerea amente de ele e numai o parere de reu; — sciu si credu éراسي cu totii, cà este alta viatia fora de capetu, si totusi pucini, forte pucini suntu, cari se-si adune pentru aceea viatia fora de capetu, apoi dupa ce li-se pare cà au adunatu de ajunsu, poft'a-i duce si mai departe; a cere seau celu pucinu a cugeté la viatia lunga aicia pre pamentu, asemenea celui din evangelia, care sub numele vietiei de veci, credea cà vá dobendí viatia lunga aicia pre pamentu. — Acesta viatia a cercat'o elu mai vêtosu de câtu cea vecinica intru adeveru, caci altu cumu nu s'ar' ff intristatu, candu i-a dîsu Christosu : de vrei se ffi de plenu, adeca deseversítu, mergi sí-ti vende averea ta si o dà seraciloru, si vei avé comora in ceriuri. Se vede cà nu intru atât'a viati'a vecinica a cerutu acestu teneru, câtu si viatia lunga aicia pre pamentu, caci dupa ce-i spune Christosu, cà prin impartîrea averei sale pre sem'a seraciloru vá avé comora in ceriuri, abuna sema ar' ff fostu gata se si-le impartiesca, deca ar' ff doritu numai imperati'a ceriurilor. Comora din ceriuri, acesta se se nisuesca moritorii a-o câstigá, si nu bunurile lumei acesteia trecatorie, cà ce ajunge omului de ar' castigá lumea tota, deca-si pierde súfletulu, seau ce vá dá omulu schimbu pentru súfletulu seu?

Cunosceți acumu cu totii cucerniciloru ascultatori, cunosceți și precepeti cu totii, că adevèrulu cuventeloru lui Christosu amanintia pre o mare parte din omeni, pre totii, câti adeca se lupta mai tare dupa cele trecatorie de câtu dupa cele vecinice. Avutulu-si alipesce mai multu sùfletulu de avere de câtu de Domnedieu, pentru ace'a dîce Mantuitoriulu că e mai usioru a intrá camil'a si funea corabiei prin urechile acului, de câtu avutulu intru imperatî'a lui Domnedieu. — Cumu ca asupra multoru omeni se implenesce acestu adevèru, se vede de acolo, caci multi suntu in lume, cari suntu gata a face tote, a-si vende si sùfletulu pentru bani si pentru avere, ér' dupa ce le-au adunatu, nemica nu e in stare se-i deslipesca de ele; in locu de a face cá averile si avutî'a se le servesca loru, mai bucurosi se facu ei robi poftei de avere, folosescu tote midilocele spre a aduná la averi, fora de a cugetá că prin desfrenulu pofteloru sale se nefericesce deapropete, se vetema legile fîrei si se mania Domnedieu! Au nu adese ori vedemu in lume, că se scola poporu preste poporu, domnitori preste domnitori, bá ce e si mai multu : frate asupra fratelui, fiu asupra parentelui seu; se versa sange, se pierdu vietii omenesci si multîme de prunci se facu orfani? — Si tote acestea suntu nesce triste urmari ale poftei de avere. — Nu arare ori omeni de omenîa si drepti inaintea Domnului se despoia de fructulu osteneleloru sale, pentru cari s'au truditú dieci de ani; unu minutu e in stare se le topesca acestea tote pof'ta de avere, ce s'a incuibatu in anim'a celui reu. — Fomea si setea de auru si de argentu duce la tote foradelegile pre bietii moritori; in câtu poti dîce că pecatulu acesta e celu mai latítu iutre fîi lui Adamu. — Latítu si alipítu intru atâ'ta de anim'a omenesca, câtu nu crutia nemica; batucescu călile lumei întregi, incungiuira pamentulu, turbura marile si neleniscescu

totu universulu numai cá se-si pota aduná averi si comori, chiaru neci viati'a nu sí-o crutia nefericitulu inoritoriu. Dar' se ve aducu rsemenari si mai invederate. Cautati! Pentru ce se sue corabieriulu in nae si se duce pre mare departe, unde scie cá o fortuna, unu viforu, o clatire de ventu e in stare se-lu astupe in valuri, din cari numai singura man'a celui Atotu poternicu-lu pote scapá? Pentru ce face acesta? Nu pentru alta, de cátu impinsu prin poft'a de avere. Pentru ce cutarele se arunca in flacari, care scie cá de-lu voru cuprinde se vá preface in scrumu? Si totusi pentru ce-o face? Nu pentru alta, de cátu impinsu prin poft'a de avere! Pentru ce altii se cufunda in adâncurile apelu si a le mariloru invelinduse de multîmea valuriloru si espunenduse la gûtlegiulu ferelu de mare, cari stau gata se-i inghitia? Si pentru ce o facu? Nu pentru alta, de cátu impinsi prin poft'a de a aduná margaritariu si pietri scumpe. Eta si aci poft'a de avere! Pentru ce altii sapa si se cufunda in sinulu pamentului, care pote in unu minutu se mi-i inghita de ví? Nu pentru alta, de cátu cá se scotia de acolo auru si argentu. Au nu e si aci poft'a de avere? Oh dar' cene le-ar' si poté numerá tote relele câte vinu din poft'a de avere? Cene ar' poté se si spuna numerulu súfletelu osendite pentru acestu pecatu alu lacoméi, deca e dreptu cuventulu Mantuitoriu, cá mai usioru vá intrá camil'a prin urechile acului de cátu avutulu intru imperati'a lui Domnedieu?

Vedeti cucernici ascultatori aceste cugetari au intristatu si pre santii apostoli, cându au audítu cuventele lui Christosu; din asta causa mi-lu si intreba apostolii dîcundu: dar' deca e asia cene se vá poté mantuí! Cu grigia a cuprinsu pre santii apostoli acesta sententia aspra a Mantuitoriu, de si pote nu aru fi avutu atâta causa de ingrigire in acelu tempu, candu

crestinii celi cu anima buna si-vindeau averile sale, si pre cumu spune scriptur'a, duceau pretiurile lor la petiorele apostoliloru, cá se se impartiesca intre celi seraci. Oh ce fapta frumoasa, plena de fericire si vrednica de numele unui crestinu! Unde suntu tempurile acele sante, candu fratele ajutá pre frate in locu de a-i rapí si ce are, pre cumu facu celi mai multi in lumea de astadi? Evlavi'a acuma a peritu cu totul din anim'a omeniloru si s'a incuibatu pism'a si reutatea; indurarea s'a innedusítu prin poft'a de avere; iubirea crestinesca s'a stramutatu in ura neimpecata; poft'a de a despoiá pre fratele nostru domnesce fora de mesura, cu totu dreptulu pote dara se ne cuprinda pe noi fioru, de câte ori audímu aceste cuvente ale lui Christosu, cu dreptu trebe se ne temem candu vedemu, cá poft'a de avere intru atat'a s'a incuibatu in animele omenesci si atâtu de multi suntu legati si ferecati cu lantiurile ei. Audíndu si voi acestea pote veti cadé in desnedesduire, pote veti cugetá si voi cá santii apostoli : cá deca e asia, deca trebe se se implenesca cuventele lui Christosu, cene se vá poté mantuí?

2.

Da! suntu drepte, suntu adeverate cuventele Mantuitoriului, caci ceriulu si pamentulu vá trece, éra cuventele mele nu voru trece, díce insusi Mantuitoriulu : Suntu drepte, suntu adeverate si trebe se se implenesca, bá se voru si implení cu toti acelia, câti averea si-au facut'o siesi de Domnedieu; — suntu drepte si abuna sema se voru implení cu toti aceli nefericiti, cari traiescu numai pentru cá se adune, si nu aduna pentru cá se-si folosesca sufletului seu, nu-si cumpara cu ele comori neperitorie. Domne ce judecata aspra preste mare parte a omeniloru! Oh! dar' nu

desperati, nu ve infiorati, caci este inca diua, si deca voiti poteti lucrá inca pana nu vá vení noptea, nu desperati, nu desnedesduti, caci pre langa tota asprimea acestui adevèru nestramutatu, ne-a adansu doctorulu celu Domnedieescu — Christosu si mangaiare in dorerile nostre; elu dîce la capetulu acelei evangeliè : Ce nu e cu potentia la omeni, e cu potentia la Domnedieu. Asia e! Cà la Domnedieu tote suntu cu potentia.

De nu e cu potentia dupa judecat'a omenesca, cá avutulu se intre intru imperati'a lui Domnedieu, e cu potentia acesta dupa indurarea lui Domnedieu, numai totusi potenti'a ast'a aterna multu dela vointi'a omului, caci altu cumu ar' ff in contra toturoru legiloru firesci, cá Domnedieu cu sil'a se voiesca a face pre omu fericitu. Elu ne chiama numai la sene, er' cá se mergemu aterna dela vointi'a noastra, elu ne deschide usi'a, noi trebe se intramu. Elu ne dà averi aicia pre pamentu, cá se ne castigamu cu ele comora in ceriu. Nu suntu rele averile in sene, nu — pentrucà suntu date dela Domnedieu, si totu ce e dela Domnedieu este bunu. Ele suntu date dela Domnedieu cá nesce midiloce pamentesci, cu cari potemu câstigá comorile cele ceresci, si a le folosi spre benele nostru celu sufletescu. — Veti intrebá, cà cumu? Eta cumu! Avramu inca a fostu avutu, caci dupa cumu spune scriptur'a numai numerulu servitoriloru lui se urcá pana la 418 si totusi s'a mantuitu, caci nu a traitu pentrucá se adune, ci a adunatu pentru cá se faca bene. Davidu inca a fostu avutu, si totusi s'a mantuitu, caci nu a lasatu se domnesca averea preste sene, ci a domnitu sufletulu lui preste avere. — Iobu inca a fostu avutu, — si-a pierdutu tote averile, si dupa aceea éراسi s'a inavutitu! I-a datu Domnedieu averi, dar' nu pentru cá se se imbuibeze in ele, ci cá se

ne arete Domnedieu prin avuti'a si prin pierderea averei lui, cumca tote suntu in man'a lui Domnedieu. Si bogatulu la a carui usia jacea Lazaru inca a fostu avutu, inse acest'a nu s'a mantuitu, pentru ca avuti'a s'a nu o folosit'o spre aceea, spre ce i-s'a datu lui dela Domnedieu.

Urmati si voi pre celi de antaiu, nu pre bogatulu neci pre tenerulu din Evangelia, caror'a neci numele nu li-lu pomenesce sant'a scriptura; urmati pre celi drepti si veti fi vfi! Desbracati poft'a cea rea si lacom'a de a vená numai este trecatorie; cugetati, cà súfletulu e mai pre susu de câtu trupulu si de câtu tote averile lumei acesteia, elu nu se pote cumpará cu tote bunatatile lumei, se pote inse rescumperá prin fapte bune. Nu ve nesuiti a ve câstigá voue comori pamentesci, pre cari moliele le rodu si furii le sapa si le fura, ci ve adunati voue comori ceresci, pre cari neci moliele nu le rodu, neci furii nu le sapa neci le fura, cercati mai antaiu imperati'a lui Domnedieu si tote cele alalte vi se voru adauge voue dela Tatalu, carele domnesce intru marire dein preuna cu fiulu si cu spiritulu santu. Aminu.

X.

Despre pisma.

Se nu fimu maretu in desiertu unulu pre altulu intaritandu, unulu altuia pismuindu. (Galat. V. 21.)

Spunu povestile paganiloru celoru din vechime, cà pre cutare omu cu numele Prometeu, pentrucà a cutezatu a ispití a totu scienti'a dieiloru, se-lu fi legatu dien cu lantiuri de fieru de spatele unui munte,

si se ff rōnduitu langa dinsulu unu vulturu mare, care diu'a i rodea maiulu câtu crescea preste nopte, si asia se-lu ff piedepsitu. — Infioratoria piedepsa! grosnica de a o si audî, — dar' inca de a o suferî? Pentru o glumă atâta chinu, pentru o nemica atâta torturare, cene a mai auditu? Ve poteti intipui ce dorere ar' fi trebuitu se suferi acelu omu nefericitu candu ar' ff fostu drepta spus'a acelei povesti! Dar' se lasamu povestile, chiaru si candu ar' ff drepte de diumetate! se le lasamu si se trecemu la adeveru! Intipuitive, roguve unu bietu de omu nefericitu, — care de candu s'a apucatu pana la adunci betranetie — pana la or'a mortiei — jace cuprinsu de o bola forte grea; acesta bola crâncena intru atâta-lu torturaza, intru atâta-lu chinuiesce, câtu nu are neci unu minutu de repausu; striga, se vaieta, geme, se inverte neincetatu in asternutuliu seu, necasînduse intru atâta, câtu sternesce compatimire in toti celi ce suntu in giurulu lui; acestia toti intru atâta-lu compatimescu câtu dîcu : că mai bene i-ar' ff fostu lui, se nu se ffa nascutu, de câtu că atâtea patimesce si atâtea are de suferitu! Seracu omu fora de nōrocu! Seracu omu nefericitu! — Éta despre omenii cuprinsi de o bola cu multu mai rea, cu multu mai infioratoria voiu se ve vorbescu astadi! Mai rea si mai infioratoria, mai grosnica si mai crâncena I. A., pentru că cea ce o-amu adusu inainte de asemenare cu totii o credeti a ff bola numai trupesca, si cu totu dreptulu, éra bol'a, despre care voiu se ve vorbescu acuma, e o bola sufletesca, bola, ce nu omora nu mai trupulu ci ucide si sūffletulu. Bol'a trupesca ce cuprinse pre bolnavulu ce vi l'amu adusu inainte, e numai o bola ce pote se tiena câteva septemane, câteva luni, seau si câtiva ani, éra bol'a despre care voiu, se ve vorbescu acum'a e o bola, care dupa ce cuprinde pre omu nu-lu mai lasa,

nu pote scapá de ea. — Vedu pare cà asteptati cu nerabdare cá se audíti odata din gur'a mea — ce bola pote se ffa aceea, despre care voiú se vorbescu cu atáta pregatire! Oh nu asteptati, nu doriti tare, cà dier atátu e de infioratoria, atátu e de spurcata, câtu si numai a cugetá despre ea se infiora mentea omenesca! Relele si stricatiunile urmate din asta bola atátu suntu de mari, atátu de infricosiate, câtu limb'a omenesca nu le pote spune, pen'a nu le pote scrie cu tota maiestri'a ei! Dar' dupa ce me am suitu in acestu locu, dupa ce mi-am indreptatu vorbirea catra voi, me voiú incercá totusi pre langa tota nepotenti'a mea, a ve spune baremu atáta despre dins'a, câtu se pote spune, me voiú incercá a ve aretá baremu acele rele, cari le pote cuprinde mentea si preceperea vostra, era voi dupa ce veti audí dela mene, cercatile, si deca voru fí drepte spusese mele, urmati sfatulú mieu, feritive din tote poterile cá se nu cadeti in dins'a — rogati pre Domnedieu, cà mai bene ori si ce se trameta asuprave, de câtu bol'a ast'a, caci dieu mai bene este omului a suferí ori de ce bola, ori de ce necasu in lume, de câtu a se bolnaví de bol'a, despre care mi-am propusu se ve vorbescu astadi. Bol'a acesta e bol'a animei rele, e pism'a, ace'a, prin care a intratu uciderea in lume, aceea, prin care s'a spurcatu lumea indata dela inceputu, cà prin pisma a intratu pecatulu in lume, si prin pecatu mortea. — Deci pana ce voiú aretá ce este pism'a, pana ce voiú aretá urmarile ei cele stricatiuse, si suferintiele ce inneca cu reutatea sa anim'a celui pismataritiu — ve rogu se fiti cu luare amente!

1.

Ori ce lucrare a omeniloru in lume trebuie se-si aiba motivulu seau indemnulu seu, nemicu nu face

unu omu cu pricepere fora de indemnă, fora de motivu; altu cumva deca s'ar află si omeni de aceia, cari se lucre, se face ceva — fîa aceia fapta buna seau rea — fora de a fî indemnati prin ceva cauza din laintru ori din afora, despre acesti omeni trebe se credi — se presupuni că-su fora de mente, suntu nebuni fora de precepere. Asia deca vei întrebă pre ucidiatorin, că pentru ce ucide — de nu si-a pierdutu mentea-ti vâ respunde abuna sema că din manîa a versatu sangele fratelui seu; întreba pre furu că de ce fura, negresîtu vâ stă cu seracîa înainte, — întreba pre betîu că pentru ce be si se face de rîsu si de batjocur'a lumii, vâ respunde abuna sema din pofta, pentru că beutur'a-i place si trupulu-i poftesce. — Dar' ce se dicu despre omu, candu chiaru si fierele cele selbatece inca-si au indemnurile sale la tote lucrurile, la tote apucaturile, câte le facu. Fier'a selbateca — fîa aceea cătu de crudela — seau numai impinsa de fome, seau atîtiata de noi, sare asupra nostra, — altacumu se departa — se ascunde si lasa pre toti in pace.

Dupa ce vediurati acuma că astea tote suntu asia, si nu-mi dă neme a mentî, întoretîve la pismataritiu si întrebati-lu pre elu, că pentru ce pismuesce? Vâ stă inlemnitu — vâ amutî si nu vâ avé ce se ve respunda, nu vâ scî aretă indemnulu, pentru care pismuesce, nu vâ scî spune pentru ce se intristeza de benele si de fericirea de apropelui seu. — Vedeti dara că pismataritiulu e mai reu de cătu toti celi alalti peccatosi! Ucidiatoriulu pote stă înainte cu manîa, furulu cu seracîa, betîulu cu poft'a, fier'a selbateca cu fomea si cu manîa — numai acest'a, pismataritiulu nu are cu ce stă înainte. Au nu e mai reu de cătu toti peccatosii? Au nu e mai selbatecu de cătu fierele? Au nu e mai fora de mente de cătu

toti nebunii? Bá mai intru adeveru! Mai reu de câtu alti peccatosi, caci aceia hranescu cugetulu spre fapt'a rea in anim'a s'a, pana ce implinescu peccatulu — si apoi de sí nu de totu, dara-lu lapeda totusi baremu câte pre unu minutu; acesta inse, — pismataritiulu — pism'a nece odata nu o desbraca dintru anim'a s'a. Mai reu e pismataritiulu decâtu fier'a selbateca, cà si atunci, candu nu-i face neme neci unu reu, — si atuncia pismuesce, si atunci se chinuesce de bol'a pismei incuibate in laintrulu seu — si atunci se intristéza de benele fratelui seu, pentru cà pism'a e intristarea de benele altuia. Precumu porculu se bucura de noroiulu si tin'a, in care se scalda, astufeliu pismataritiulu si-afla mangaiare numai atunci, candu pismuesce pre fratele seu; precumu diavolulu se intristeza de benele, si se bucura de vetemarea nostra, astufeliu pismataritiulu se bucura de reulu, si se intristeza de benele vecinului seu. — Dar' ce veti cugetá atunci candu voiu spune, cà pismataritiulu e in togma de reu, bá pote si mai reu de câtu diavolulu, acel'a, care a semenatu pism'a in lume. Eta diavolulu e osenditu pre veci dela Domnedieu, elu pismuesce fericirea nostra neinctatu, nu pismuesce inse pre alti diavoli asemenea síesi, omulu pismataritiu intrece acì cu reutatea sa si pre diavolu, pentru cà pismuesce si pre fratele seu, pre acel'a, care e asemenea lui, pre cel'a, care e facutu dupa tipulu lui Ddieu. Dreptu are asia dara s. Chrisostomu candu díce : cà pismataritiulu e pote mai reu si de câtu diavolulu. Din pucine cuvente a-ti potutu cunosce cene e pismataritiulu, cu câtu e mai pre diosu chiaru si de câtu alte fapturi din lume; — ascultati se ve spunu si piedepsele lui, ascultati se ve aretu si relele ce urmeza asupra pismataritiului din acesta bola fora de parechia, din pisma!

Reutate cá aceea este pism'a — dîce s. Chrisostomu — câtu covêrsiesce tota reutatea si totu viclesiugulu, — pismataritii asia se chinuescu cu pism'a, câtu neci odata nu inceta a pecatuí. Alte rele si alte pecate strica tuturoru celora, asupra carora se indrepta; asia furulu strica celui pagubitu, ucigasiulu vetema pre celu ucisu, ér' pism'a din norocirea celoru pismuiti — pote pentru reutatea ei — nu strica atâta celui pismuitu, câta stricatiune aduce insusi celui ce pismuesce. Unu sierpe veninosu e pism'a, care de câte ori-lu sgâdaresce ceneva, totu de un'a se intorce si musica pre celu ce-lu porta in senu.

Pismataritiulu nu strica asia multu celui, pre care-lu pismuesce, pre câtu-si strica siesi pentru cá pismuesce. Asia pentru esemplu Cainu nu a stricatu lui Abelu intru atâta prin pism'a sa, câtu si-a stricatu sîe insusi, caci de si lui Abelu i-a scurtatu viati'a pamentesca, dara l'a mutatu la alta viatia mai fericita, pre candu elu din contra adeca Cainu in tota viati'a si-a portatu urmele piedepsei sale, facanduse fugariu pre pamentu si portandu frica de toti, — tremurandu pentru faptele sale si temenduse a prebegitu din aintea Domnului. — Esau de si a pismuitu pre fratele seu Iacobu, câtu acestuia i-a cautatu se fuga din aintea lui, totusi piedeps'a a remasu asupra lui Esau in tote dîlele vietiei lui, bá pre Iacobu celu pismuitu l'a benecuventatu Domnulu si l'a daruitu cu tote bunatatile sale, cu muieri, cu prunci, cu avere si cu servitori numerosi. — Pism'a, cu care pismuiau fratii lui Iosifu pre acesta, l'a scosu si din mchisoria Egiptului si l'a facutu mai mare preste curte si preste tier'a lui Faraonu éra dinsii in pism'a sa au remasu piedepsiti — torturati de necasuri si de

fomete, câtu pre cel'a, pre care intru atâta l'au pismuitu mai nainte, dupa aceea au trebuitu se-lu onoreze. Core, Datanu, Abironu si celi ce erau cu densii pismuindu pre Aronu, nu i-au stricatu acestuia, cã pre acesta l'a intarita Domnedieu in contra loru, — a facutu se infloresca toiagulu lui si i-a maritu onorea cea prentiesca inaintea ffiloru lui Israilu, éra pre celia pentru pism'a loru i-a inghitîtu pamentulu de vîi dupa camu spune scriptur'a. Ezechiele spune, cã Moabitonii pismuiau pre Israiliteni pentru cã le mergea bene, si togma atuncia-i ajutã Domnedieu mai multu pre Israiliteni in butulu pismataritiloru Moabiteni, cari cu atâtu se necasiau mai tare in pism'a loru. Dã se necasiau mai tare in pism'a loru, pentru cã pism'a chiaru si dupa spus'a unui poetu paganu, e bola aducatoria de morte, care totu de un'a se intorce asupra auctorului, adeca asupra celui ce pismuesce — si pre acesta-lu tortureza, — la anim'a acestuia rode. Rode sî-lu manca neincetatu, cãci dupa dîs'a unui s. parente pismataritiulu prin pisma, sternessce resboiu in anim'a s'a, care neincetatu fierbe sî-lu turbura; ochiulu pismataritiului pururea se topesce de scârba si celu ce pismuesce, traesce pururea in morte, pentru aceea dîce si scriptur'a la (Iob. V. 2.) pre celu ratecitu-lu omora pism'a; numai atunci se bucura celu pismataritiu, numai atunci i cresce anim'a lui, candu vede reulu si necasulu dè aprope-lui seu, mai bene i-ar' ff nefericitului se porte sierpe in anim'a s'a, cã de acesta baremi prin lecurile doctoriloru ar' poté cumva se scape, se se mantuesca. Oh dar' nu numai acestea, nu, — ci si altele mai multe suntu relele ce le aduce pism'a asupra celui pismataritiu, cãci de si ati potutu vedé, cã relele nascute din dins'a se intorcu si se versa in mare parte asupra celui ce pismuesce, totusi unu reu asia

de mare, unu reu asia de infricosiatu nu pote se nu casiune si doreri inafora asupra celoru nevinovati. Pecatele nascute din pisma lipsescu pre pismataritiu de viati'a vecinica, lu tragu la osenda acolo, unde e si tatalu pismeii adeva diavolulu.

Scriptur'a dupa ce pomenesce : uciderile, betiele, pismele — adauge dîcundu : celi ce facu unele că acestea imperati'a lui Domnedieu nu o voru mosteni (Galat. V. 21. I. Petr. II. 1.) Ce că se credeti cu de adinsulu voiu se ve mai aretu relele sufletesci ce se nascu din acestu mare pecatu.

3.

Deca dîce scriptur'a, că neci o vrednicia nu are crestinulu de iubesce numai pre celi ce-i facu lui bene, pentru că si vamesii si peccatosii facu asemenea, — atunci cu ce vă stă pismataritiulu inaintea lui Domnedieu, caci necumu se iubesca pre pismasiulu, dar' nu iubesce neci pre facatoriulu seu de bene, nu, ci-lu uresce si-lu pismuesce si pre acesta; dobitocele cele necuventatorie celu pucinu pre benefacatorii sei i iubescu si se apleca catra dinsi, pismataritiulu si pre acestea le intrece in reutate, că uresce si pismuesce si pre cel'a ce nu i-a facutu neci unu reu. Oh fientia nefericita — pismataritiule! Ore ce piedepsa are se te astepte? Gehen'a focului nestinsu si osenda fora de capetu! Acestea iubitoru ascultatori, aceste astepta pre pismataritiu, caci e mai reu de cătu paganii, mai reu de cătu vamesii!! A peccaitu cutarele in Corintu prin fapt'a curviei, si apostolulu Pavelu din preuna cu crestini din Corintu l'au datu satanei, adeva lau canonitu, si éta că dupa multa pocaintia, dupa multa frangere de anima, dupa multa plangere s'a mantuitu; a peccaitu si Cainu pismuindu pre fratele

seu Abelu si nu s'a mantuitu. — Curvari si vamesi au intratu intru imperatiã dupa cumu dice s. Chrisostomu, era pismataritii s'au scosu afora si s'au osenditu, asia : ca diavolii pentru pisma impreunata cu trufia fura aruncati din ceriu, lui Cainu pentru pisma i-s'a inchisu usi'a imperatiei ceresci; fariseii si carturarii din pisma au restignitu pre Christosu, -- si toti acestia fura eschisi din imperatiã a ceresca. — Totu celu ce va dice fratelui seu nebune, adeca va grai pre fratele seu de relã — vinovatu va fi Gehenei focului. Si ce? au nu pismataritiulu e acela, care in totu loculu si tota de un'a graesce de reu intru ascunsu despre fratele seu, ca din pisma se nasce grairea de reu despre de aproapele precumu spune inventiatur'a morale, si apoi despre unu atare graitoriu de reu dice scriptur'a : Pre celu ce graesce de reu intru ascunsu, si pre celu cu doue limbi blastemati-lu ca pre multi, cari aveau pace i-a pierdutu (Sirach 28. 15.) Eta precepteti acum'a si vedeti din acestea, ca pentru pismatariti este inchisa usi'a imperatiei ceresci! Inchisa e pentru totu de un'a imperatiã a ceriului pentru diavolii acelia, cari neincetatu se bucura de reulu omeniloru, dar' inchisa e usi'a imperatiei si pentru celi pismatariti, ca si acestia urmeza pre diavoli bucuranduse de reulu, de necasulu de apropelui si a fratelui seu. — Intru atatu de mare si uritu pecatu este pism'a, ca de ai face tote cele alalte fapte bune — precumu dice s. Chrisostomu — de vei da indurare, de vei priveghia pururea, de vei posti, si altele tote cate le pote face bune unu sufletu de omu, de cumva vei pismui, nemica nu-ti ajuta — tote cele alalte. Pentru aceea dice si apostolulu Pavelu : ca de si-ar' da ceneva trupulu seu se-lu ardia, era iubire nu are, nemica i folosesce, nu, ca unde nu este iubire acolo e pisma, unde s'a incuibatu pism'a acolo

s'a adunatu tota reutatea — acolo urmeza tota mesur'a osendei atâtu tempurarie câtu si vecinice. Din pisma se nasce ocar'a si vorbele rele, mintiunile si ur'a neimpacata — si pre urm'a acestora pasiesce mortea, cà prin pism'a diavolului a intratu mortea in lume, asia dîce scriptur'a. — Din cele dîse pana aci a-ti potutu vedé si cunosce, câtu de mari suntu relele urmate din pisma, precumu si osend'a cu piedepsele ce astepta pre celu pismataritiu, inse voiú totusi se ve mai adaugu unu adeveru cá se vedeti si mai multu si se ve convingeti si mai tare, si de cumva semtîti cà dora incepe a se incuibá veninulu acestei vipere intru anim'a vostra. se rogati pre Domnulu, cá se-lu departe dela voi, si se nu ve lase a fî ispititi de dins'a, se rogati pre Domnulu si pentru celi ce santu intinati cu acestu pecatu veninosu, cà vedeti iubitoru ascultatori, câtu de mari rele, câtu de grosnice piedepse au se-i astepte pre aceli nefericiti. Spre a ve poté aretá adeverulu dîseloru mele deplenu, dati se ne mai intorcemu pre unu minutu éراسي la celu pismataritiu, se ne intorcemu si se-lu cosemu, se-lu descosemu de tote partile, pana ce seau vá versá veninulu de vipera din anim'a s'a si se vá intorce la pocaintia dupa ce a cunoscutu reulu, care-lu tortura, seau deca nu, se se osendesca, se se pustiesca insusi pre sene in ainte de tempu, cà dieu mai bene e unu'a cá acel'a a morí mai 'nainte si a nu-si mai adauge la multîmea sarcinei si a piedepseloru sale!

Dara ce face pismataritiulu nefericitu? Pre cene pismuesce elu? In contra cui se scola, in contra cui se bursuca? Dîsamu la inceputu, cà ori cene ce face — ce lucra — face si lucra din ceva indemnu; singuru pismataritiulu pismuesce si nu are pentru ce, nu are cauza de a pismuí. Pism'a este intristarea de benele de apropelai, si bucuri'a pentru reulu de apro-

pelui. A pismuí benele de apropelui atâta insemna, câtu a-te intristá de darulu lui Domnedieu; acesta o face celu pismataritiu. — Vede totu de un'a cu ochi cordisi benele de apropelui. Ce anima indracita poté se aiba unu atare omu! Domnedieu are potere a impartî darurile sale fiacaruia omu dupa cumu voesce, dupa cumu-i place; unuia-i dà multe, altui-a mai pucine, dupa intieptiunea sa cea necuprinsa, si acesta, acesta nu-i place celui pismataritiu, pismuesce darurile lui Domnedieu in fratele, in de aproapele seu. De e ceneva avutu, de e ceneva sanetosu, de e ceneva frumosu; de inainteza ceneva in deregatoriá, in onore in aintea omeniloru si alui Domnedieu, ne-amu indatenatu a díce, cà darulu lui Domnedieu este cu acela, si cu totu dreptulu dícemu asia, cà totu darulu si benele ce ne vine e de susu dela parentele lumineloru, dela Domnedieu; astea nu le vede cu ochi buni celu pismataritiu, chiaru si atuncia nu, candu si elu e de o sorte cu cel'a, i pare reu, cà pentru ce vecinulu ori fratele seu e mai frumosu, mai norocosu intru intreprinderile sale, l'ar' inneacă se-lu pota, intru o lingura de apa, precumu díce dícal'a; lar' topí fora de mila candu ar' stá in poterea lui, bá ce, si mai multu si mai urítu si mai stricatiou, nu numai pre fratele seu pismuesce, nu numai de reulu acestuia se bucura, nu numai de benele acestuia se intristeza intru anim'a sa, pism'a satanica incuibata intru anim'a lui merge si mai departe, se mania chiaru pre Domnedieu, pentru ce a aretatu atâta lunatate catra de aproapele seu, se scola in contra celui atotupoternicu, pentru ce a datu daruri de apropelui si vecinului seu. Si ce insemneza a se scolá in contra adeverului, a se mania pre Ddieu? Insemneza a pecatái in contra Spiritului sântu, pecatuesce asia dara celu pismataritiu insusi in contra lui Domnedieu, insusi in contra Spiritului sântu, face

pecatu cá acela, care nu i-se vá poté iertá, nu, pentru cá insusi Domnedieescu Mantuitoriu dîce prin gur'a Evangelistului : Adeveru, adeveru dîcu voue, tote pecatele se voru iertá omeniloru, inse pecatele facute in contra Spiritului santu nu se voru iertá, neci in lumea acest'a neci in cealalta. Asia dara pism'a e pecatu, — care nu se vá iertá neci aci, neci in ceea lalta lume. — Feritive dar' de pisma iubitoru ascultatori, feritive si rogati pre Domnulu cá se o departe dela animele vostre, deci porunca noue dau voue, cá celu pucinu de aci inainte se ve feriti de pisma, si se ve iubiti unulu pre altulu, se faceti bene si celoru ce ve urescu pre voi, cá asia ve-ti implení voi'a tatalui, carele este in ceriuri. Aminu.

BCU Cluj / Central XIiversity Library Cluj

Despre iertarea celor'a ce ne gresiescu.

Si ne ierta noue gresielele nostre, pre cumu
si noi iertamu gresítilora nostri. (Din
rogatiunea Domnului Mat. VI. 12.)

Minunatu de mare si nespusa este bunatatea lui Domnedieu, fora margini este indurarea lui, candu tote intogmirile astufeliu de intieptiesce suntu asiediate, cá tote se concurga intra una spre a usiorá si inlesní mantuirea súfletului nostru! Tote se ffa indreptate intru acolo, cá se ne inaltie la ceriu si mai pre nesemtíte se ne duca intru imperatîa; — mai fora ostendela se ne faca mosteni vietiei de veci! Nu numai benefacerile; nu numai darurile ce le-a facutu cu noi nevrednicii si nemultiamitorii, ci chiaru si invetiaturile lui cele Domnedieesci, ne dau mau'a si ne in-

tindu ajutoriulu, cá se ne traga la ceriu. Dar' asta bunatate si indurare a marelui Domnedieu cu atátu e mai vrednica de mirare deca cugetamu, cá pre câtu in cutare lucru ne e de lipsa sfatulu si ajutoriulu, pre atátu de intieptá e intogmirea, pre atátu de mare si grabnicu e ajutoriulu. — Asia dupa ce amu cadíutu in pecatu, lips'a cea mare ce o aveamu erá lips'a midiloceloru de a ne poté mantuí, de a poté scapá de osenda, de a invinge pre pismasiulu, care ne-a insielatu. Si cumu ar' fí potut'o face acesta peccatosulu nepotentiosu, deca prea bunulu creatoriu nu ar' fí fostu gat'a cá unu parente prea induratu a ne intende mangaiare indata dupa facerea peccatului, si a-si aretá vointi'a deschisa a animei sale, cá vá tramite mantuitoriu, carele invingandu pre pismasiu, sdrobíndu capulu sierpelui, vá mantuí omenimea de peccatu? Asia s'a si intemplatú, caci peccatuíndu Adamu in data dupa aceea amblá prin raiu sí-lu strigá graíndu : Adame unde esci? Nu cá se-lu osendesca pentru totu de un'a, ci cá se-i spuna ca, de si pentru neascultare are se se supuna piedepsei urmate din peccatu, — totusi i-vá tramete rescumperatoriu, si acesta fagaduintia o mai repetiesce si urmasiloru lui de nenumerate ori, totu cá se-lu mangaie pentru in-tristarea, ce i-a fostu trasu asupra peccatulu. O face acesta Domnedieu adese ori, caci precumu robulu, care jace in legaturile robíei, numai atunci pote se semta ceva mangaiare intru anim'a s'a, candu ceneva i-aduce amente or'a cea de bucuri'a a libertatiei lui cele venitorie, asia si omenimea peccatosa — si pentru aceea vrednica de piedepsa — nu poté se affe mai mare mangaiare, de câtu candu audia fagaduinti'a creatoriului spunendui cá-i vá tramete rescumperatoriu, care se o mantuie de osenda si se o scape de piedepsa.

Inse de-sî atâtea fagaduintie inca in legea vechia pana la venirea acelu dulce mangaitoriu si mantuitoriu, voit'a totusi prea bunulu Domnedieu cá omulu, carele a potutu face peccatulu, nu s'ar' fí potutu inse mantuí de sene fora venirea mantuitoriului promisú, voitu-a dícu cá si omulu acesta, pentru care s'a facutu tote spre a-lu mantuí, se conlucre si se faca si elu, celu pucinu aceea, ce pote pentru mantuirea lui, se aiba baremu vointia tare de a-se nesuí spre ajungerea mantuirei sale; si pentru cá se pota face si elu aceste, i-a intinsu tote midilocele ce-lu potú ajutá si duce la mantuire.

Intre acestea midiloce, celu ducu la mantuirea castigata prin Christosu, cu totu dreptulu numerasantii parenti in loculu alu doilea tain'a pocaintiei, care e alu doilea botezu, prin care se scapa omulu totu de un'a de peccate de câte ori are lipsa; togma pentru aceea unii din Santii parenti o asemena tain'a pocaintiei cu o scandura remasa de asupra apei dupa derimarea corabiei; cá pre cumu celu, care a remasu intre valuri dupa derimarea corabiei, apucanduse de scandur'a remasa pre de asupra valuriloru marei, cu acesta pote se se mantuia de perire innotandu catra malu, asia peccatosului dupa ce s'a ingreunatu de sarcin'a peccatoru, i-a mai remasu ajutoriu de scapare tain'a pocaintiei, de care apucanduse pote innotá la limanulu curatíei súfletului, si cu ajutoriulu acest'a a scapá din viforosulu noianu alu peccatoru. — Domne! mare si fora de margini e nemesurat'a ta indurare, cá si dupa ce te-amu vetematu pre tere prin peccate, areti atáta iubire in locu de piedepsa!

Acelu mantuitoriu dulce, care a venitu pre pamentu la implenirea tempului, vediendu nepotentia nostra si vediendu cá neci a ne rogá nu scimu pre cumu se cade, de nu ne vá indreptá elu cu spiritulu

lui celu santu, intre alte sante si domnedieesci invetiaturi aduse din ceriu pre sem'a nostra, la Evang. Mateiu (VI. 12) ne invetia si cumu se ne rogamu parentelui celui cerescu. Si ce se vedi si aci in rogatiunea Domnului de câtu nespus'a lui bunatate! Caci dupa ce si in altu locu dîce — chiaru si catra satan'a, care se incerca se-lu ispitesca — că nu numai cu pane traesce omulu, ci si cu cuventulu lui Domnedieu, adeca cu invetiatur'a prevediendu de aci că acesta rogatiune, că si pana de tote dîle totu de un'a o voru avé crestiniî intru mentea si anim'a sa, cu intiepletiunea sa cea Domnedieesca a intretiesutu intre cele alalte si cuventele acestea : „si ne ierta noue gresielele nostre, precumu iertamu si noi gresîtiloru nostri“, voindu si aci, firesce a ne aretá bunatatea si vointi'a cea aplicata de a ne intende tote midilocene pentru mantuire. Că precumu totu crestinulu e detoriu in tota diu'a a se rogá si a dîce rogatiunea ast'a, asia a voitu a pune in dins'a cuventele, cari de cîte ori le vomu dîce, totu de un'a se ne aduca amente, că unu midilocu, prin care potemu ajutá mantuirea nostra dupa vredniciele lui cele nemesurate, stà intru aceea : deca vomu iertá pre celi ce ne gresiescu noue. Audîti dara ce poftesce Domnulu dela noi, pentru că se dobendimu si noi iertarea peccatoru nostre dela dinsulu, poftesce adeca că se iertamu si noi gresîtiloru nostri, caci precumu iertamu noi celoru, ce ne gresiescu, asia ne vá iertá si pre noi Tatalu celu din ceriuri. Deci pana ce voiu vorbí despre iertarea gresieleloru celor'a ce ne gresiescu, pana ce voiu aretá, ce lucru usioru poftesce Domnedieu dela noi, si ce detoriá mare ne ierta noue pentru unu lucru asia de usioru, ve rogu se ve desbracati de omulu celu trupescu imbracanduve cu celu sufletescu — si departandu cugetele lumei acesteia

pre câteva minute dintru animele vostre, se ve îndreptati mentea la cele ce le voiu dîce, si se fiti cu luare amente! Éra Tu Domne îndreptane pre noi cu spiritulu teu celu Santu!

1.

Santii apostoli si între acestia cu deschilinire Petru tienendu inaintea ochiloru euventele Mantuitoriului unde dîce : a cercá mai antaiu imperati'a lui Domnedieu, precumu de alta data, asia si candu a vorbitu Christosu cumu trebe se certamu si se iertamu pre fratele nostru, deca ne vá gresî, se apropia de Mantuitoriulu sî-lu întreba dîcundu : Invetiatoriule, de vá gresî fratele ierta-lu voiu pre elu pana de 7 ori; la acestea respunde Domnedieesculu Mantuitoriu : nu de 7 ori, ci deca-ti vá gresî se-lu ierti de 7 ori câte siepte dieci, si-i aduce apoi asemenare spre lamurirea invetiaturei sale despre detorasiulu celu cu 10 mîi de talanti. Spune Christosu in asemenarea adusa, cá cutarele detoriu fiendu cu 10 mîi de talanti, creditorulu l'a silitu se platesca, inse ne avendu cu ce, a poruncitu se-i vanda muierea si copii si pre densulu se-lu bage in inchisoria, acest'a inse s'a rogatu, cá se-lu mai astepte, si domnulu, facunduisse mila de elu, nu numái l'a asteptatu, ci i-a iertatu tota detori'a lui, — inse elu esîndu afora, a aflatu pre altulu, carele-i erá detoriu numai cu un'a suta de denari, si a inceputu numai de câtu a-lu sugrumá cá se platesca, si de si detorasiulu lui se rogá se-lu mai astepte, nu voiá; despre ce sciendu Domnulu, carele-i iertase celui de antaiu 10 mîi de talanti, sa maniatu, si prin-diendulu a poruncitu servitoriloru se-lu arunce in prinsoria, pana ce vá platí totu; adauge apoi Christosu dupa spus'a acesta : asia vá face si voue Tatalu

mieu celu din ceriuri, deca fiesce care din voi nu vá iertá gresielele fratelui seu din animele sale. Vedeti ce judecata dreapta! Vedeti ce modu usioru ne-a aretatu Domnedieu, prin care potemu dobendí iertarea pecatelor noastre! Cene e detorasiulu acel'a cu 10 mfi de talanti, cu atâta amaru de detoría pre capulu seu? Pecatosulu iubitoru ascultatori. Unulu fiacarele din noi detorimu lui Domnedieu nu numai mfi, ci milione de talanti, suntemu vinovati in aintea celui Atotupoternicu cu multe si nenumerate pecate, si pentru tote acestea nu poftesce dela noi, neci bani, neci sudore crunta, neci alte lucruri ce ne-ar' constá in osttenela; nu poftesce cá se ne vindemu viati'a, si cu acesta se platimu nemarginit'a detoría, ci poftesce numai atâta, cá se iertamu detorasiloru nostri sut'a de denari pentru cá se ne ierte si elu mfile de talanti, poftesce cá se iertamu de apropelui nostru gresielele cele pucine, prin cari pote de multe ori nu ni se strica nemica, pentru cá se ne ierte pentru acesta multímea pecatelor nostre. Me voiu silí dreptu aceea se ve aretu in cele urmatorie câtu de pucinu poftesce Domnedieu dela noi, si câtu de cu multu ne daruesce elu pre noi pentru acestu lucru pucinu alu nostru, voiu aretá si aceea, cà nemicu nu este mai frumosu de câtu a iertá pre fratele ce ne gresiesce; voiu aretá, cà nemicu este mai folositoriu de câtu a iertá gresítiloru nostri, si in urma cà nemicu este mai usioru de impletitu, de câtu asta porunca alui Christosu. — De te vei uitá la foradelegi Domne, cene vá poté suferí? Cene dintre pecatosi ar' poté suferí piedeps'a, de care e vrednicu pentru pecate? Pecatalu atâtu e de mare reu, câtu celu ce-lu face, e vrednicu de osenda, e vrednicu se ffa respinsu dela Domnedieu pentru totu de un'a, si deca Domnedieu ar' face acest'a ori cu care pecatosu, adeca se-lu respinga si se-lu osen-

desca, ar' face-o cu totu dreptulu, precumu a facuto si cu diavoliu osendindui pentru totu de un'a. Asia si pre omu numai pentru unu pecatu cu dreptu ar' poté se-lu osendesca, inse dreptatea lui o invinge nemarginit'a-i indurare, elu ierta foradelegea, caci candu ne-ar' piedepsi dupa cumu postesce dreptatea neme nu ar' poté suferi, si pucini s'ar' mantui, bá nu numai ierta, ci pentru reintorcere dela pecate inca si resplatesce cu darurile sale, si si in intorcerea ast'a dela pecate, ne-a cercatu tota usiorinti'a numai cá se ne abatemu dela rele. Asemenarea cu detorasiulu adusa mai nainte lamuresce lucrulu mai apriatu. — Cá se arete sarcin'a cea grea a detoriei, poruncesce Domnulu se i-se venda muierea, si totusi pentru cá se io ierte nu ar' fi postitu altu ceva, de câtu si acel'a se fía iertatu detorasiului seu sut'a de denari; astufeliu si nenumeratele nostre pecate ni le ierta bucurosu, deca vomu iertá si noi cele pucine a gresítiloru nostri; si cumu se nu fía acest'a mare folosu pentru noi, candu pentru cà vomu iertá gresítiloru nostri aici in viati'a asta trecatoria, ne daruesce cu o viatia vecinica? — Pentru aceea indemna apostolulu pre crestini (in epistol'a la Coloseni (III. 12.) si la Efeseni (IV. 32) a iertá unulu altuia gresielele cumu si Domnedieu ierta loru prin Christosu.

Cautandu apoi la nepotinti'a omenesca, neci cà pote fi ceva mai frumosu de câtu a iertá pre fratele, ce ne gresiesce; celu ce ierta pre fratele seu cunosce slabitiunea omenesca, — cunosce cà nu este omu fora de pecatu, cunosce firea omenesca si se cunosce pre sene, éra a se cunosce pre sene atâta insemna, câtu a fi omu de sevêrsítu si deplinu. Pentruce lauda mai pre susu de tote scriptur'a pre Josifu, pre Moisi si pre Pavelu pre Stefanu si pre altii, decâtu pentru bunatatea animei, cu care erau aplecati a iertá celora

ce le-au gresitu? Josifu pismuitu ba si vendutu de fratii sei si osenditu cá se piera de fome, dupace s'a inaltiatu la cea mai inalta trepta stralucita in Egiptu, in locu de a imputá fratiloru sei gresielele de mai nainte, cu cari l'au superatu si vetematu, cu iubire le platesce in locu de a-si isbendí, si togma pentru asta iubire l'a si inaltiatu pre elu Domnedieu. Moisi profetulu necasitu de atâtea ori si superatu de nemul-tiamitorii fii ai lui Israilu, se roga pentru densii in-antea Domnului in locu de a cere isbenda asuprale. Pavelu apostolulu, carele numai potea numerá, câte a suferitu dela ai sei, in locu de a cere isbenda dela Domnulu i ierta pre toti bá sî mai multu se roga pentru dinsii, si poftesce se fía anatema numai cá se se mantuiasca fratii lui, dela cari a suferitu nenu-merate. Antaiulu martiru si archidiaconu Stefanu in-genunchiá si asia se rogá la Domnedieu pentru celi ce-lu ucidea cu pietri, dicundu: Domne iertale loru pecatulu acésta! Dar' pentru ce se ve aducu atâtea esemple din sant'a scriptura, ascultati, voiu spune un'a din tempulu mai din coce, cá se vedeti si se ve convingeti câtu de multu pote anim'a buna, care e aplicata a iertá celuia ce-i gresiesce! — Unulu dintre domnitorii Prusiei avea intre altii si pre unulu dintre magnatii tierei in numerulu pismasiloru sei. Acestu neimpecatu pismasiu alu bunului domnitoriu nu se leniscea neci odata, de câte ori numai potea, totu de un'a vetemá, vorbiá de reu si gresíá in contra domnitoriului seu. Bagandu de sema acest'a domni-toriulu bunu la anima, nu-si isbendiá, ci iertá totu de un'a neleniscitului voitoriu de reu, bá nu numai i iertá, — facea si mai multu pentru dinsulu, lu-chia-má mai adese ori la mesa, — lu ducea in preambulare cu densulu sî-lu impartesiá din tota grati'a s'a, de-sî pismasiulu neimpecatu nu se leniscea. Intru un'a de

dile lu ià domnitoriulu pre omulu neleniscitu, lu-duse cu sene la preambulare si atât'a mi-lu preamblà, pana candu cel'a fiendu omu grasu si greoiu, nu mai potea de ostenitu; prc candu se intorsera acasa dîse apoi domnulu catra dînsulu : asta se-ti ffa piedepsa pentru multe gresiele, cu cari me superi asia adese ori!

Éta vedeti aci esemplu frumosu de urmatu, isbenda nobile si crestinesca asupra celor'a ce gresiescu! De aci se rusinà pecatosulu si incepù a onorá si a iubi pre acel'a, pre care-lu vetemase de atâtea ori.

Despre leu, spunu omenii, cà de-sî acesta pentru tari'a s'a se pote numí imperatulu fereloru, totusi pre ferele cele mai mici si mai slabe, deca se umilescu inaintea lui si dupa ce lau vetematu inca le ierta, si togma pentru asta insusîre nobile ce se afla in leu, s'a facutu vrednicu de a se numí imperatulu fereloru; apoi deca si in fer'a selbateca inca este aplicarea frumoasa de a iertá, cu câtu mai vêtosu in omu trebe se ffa asta insusîre frumoasa? Cu câtu mai alesu in omulu, care e dupa tipulu lui Domnedieu, si care dupa dîs'a Mantuitoriului are se se nesuesca a urmá pre parentele cerescu, carele lasa se resaria sorele si preste celi buni si preste celi rei, si dà ploia si preste pamentulu celoru buni si alu celoru rei?

Aplicarea de a iertá celoru ce ne gresiescu noue nu e numai insusîre frumoasa a omului, ci e totu de odata si unulu dîntre folosele cele mai mari pentru omu, bá potu dîce e celu mai mare folosu sufletescu.

2.

Precumu ve aretasemu mai susu, gresielele si peccatele nostre atâtu suntu de mari si de multe, câtu deca ar' piedepsí Domnedieu dupa dreptate si nu ar' vení la midilocu si indurarea lui nu amu poté su-

feri neci odata piedeaps'a, de care suntemu vrednici pentru pecate; acest'a nepotentia a nostra voidnu provedinti'a Domnedieesca ore cumu a-o ajutá, pre langa vredniciele cele nemesurate ale Mantuitoriulu si pre langa alte nenumerate midiloce ce conducu pre omu la mantuire, a pusu si acest'a prea intiepleta intogmire, — firesce numai din indurarea s'a cea mare, — cá neavendu noi cu ce stá facia, prin modulu celu mai usioru, prin iertarea celora ce ne gresiescu, se ne facemu vrednici de indurarea lui. Acesta cale usiora de a dobendí indurarea lui Domnedieu cu atátu ne aduce mai mare folosu, cu câtu suntu mai mari pecatele nostre facia cu Domnedieu, de câtu gresielele gresîtiloru nostri facia cu noi. Apoi deschilnirea intre pecatele nostre facia cu Domnedieu si intre gresielele gresîtiloru nostri atátu e de mare, pre câtu e de puternicu Domnedieu, si pre câtu de nepotentiosu este omulu. Pecatele nostre suntu cu multu mai mari de câtu cele 10 mfi de talanti, despre cari pomenesce s. Evangelia, si totusi acesta detoríá mare ni-o ierta Domnedieu pentru unu lucru asia de usioru; pentru cá iertamu fratiloru nostri gresielele loru. — Asia vá face si voue Tatalu meu celu din ceriuri, dîce Christosu, adeca de veti iertá gresîtiloru vostri, si Tatalu meu celu din ceriuri vá iertá pecatele vostre, ér' de nu ve-ti iertá din anima gresîtiloru vostri, neci Tatalu meu nu vá iertá gresielele vostre; deci cu câtu ierta omulu mai usioru gresielele de aproape lui seu, cu atátu mai usioru vá dobendí iertare dela Domnedieu. Areta-o acest'a si asemenarea adusa de Mantuitoriulu unde dîce Domnulu catra detorasiulu seu : servu vicleanu! ti-amu iertatu cele 10 mfi de talanti, pentru cá mai rogatu, si pentru acest'a tîe nu tî-se cadea se ierti fratelui teu sut'a de denari?

Voiu se ve demustru acestu adevèru si din semi-
tiulu iubirei adevèrate. Celu ce ierta gresielele frate-
lui seu, areta cà-lu iubescè pre acesta. Ve aduceți
amente cumu Christosu in cas'a lui Simonu fariseulu
fiendu, dîce despre muierea cea peccatosa, cà celora
cè iubescu multu, multu li-se ierta si celora ce iu-
bescu mai pucinu, mai pucinu li-se ierta, prin urmare
celu ce ierta multe si usioru fratelui seu, lu-si iu-
besce multu pre acest'a, si celu ce iubescè multu
pre fratele seu, multu iubescè si pre Domnedieu, de
aceca multe peccate i vá iertá si lui Domnedieu, caci
deca faceti unuia din cesti mai mici ai miei, mie-mi
faceti dîce Domnulu.

Éta folosulu celu mare, pentru unu lucru micu
si nebagatu in sema! Domnedieu ne daruesce cu
multe! Pentru unu lucru fora de truda, fora de
ostenela, Domnedieu ne daruesce cu o viatia vecinica,
cu o imperatiá ceresca, cu mantuirea sâfletului nostru!
Dar' pre câtu e de mare folosulu, pre atâtu e de
usioru modulu de a castigá acestu folosu. — Ce este
mai usioru dîce Christosu càtra fariseii — ce erau de
facia candu a vindecatu pre slabanogu. — ce este
mai usioru de câtu a dîce slabanogului : iertatî-se
tîe peccatele! Ce este si noue mai usioru de câtu a
dîce fratelui nostru : te iertu? bá de multe ori neci
atâta nu se poftescè dela noi; vointi'a deplina si mo-
iarea animei e de ajunsu spre a impleni acestu lucru
— de mare folosu pentru noi, caci precumu dîce s.
Augustinu (cuv. 211. c. 6) : Deca esti gata a iertá
din anima pre fratele teu, l'ai iertatu! Deca esti gata
a aretá iubire catra fratele teu, alu iubi pre dinsulu
si numai gresiel'a a-o urî ai facutu destulu, pentru
aceca adange totu acelu s. Parente : nu iubi in omu
gresiel'a, ci pre omu-lu iubescè, cà pre omu l'a fa-
cutu Domnedieu, éra gresiel'a a facut'o omulu; si

Christosu adauge la Mat. (V. 43) dîcundu : iubiti pre pismasii vostri, faceti bene celora ce ve facu voue reu, si ve rogati pentru celi ce ve gresiescu voue, cá se fiti fii Tatalui, carele este in ceriuri. Gresiel'a de multe ori nu se face din reutate, ci din slabituinea omenesca, si cene nu este slabu in acesta lume? Cene e nevinovatu cá se cuteze a luá piatr'a si a aruncá asupra celui vinovatu? Cene dara cautandu slabitiunea s'a singuru din acestu indemnu pentru cá insusi e slabu, — nu vá iertá pre fratele seu? Portati sarcin'a unulu altuia si asia veti implení legea lui Christosu, invetia Apostolulu la Galateni (VI. 2.)

Bene, vá dîce ceneva, cá si apostolulu Petru, dar' de câte ori se iertamu pre fratele nostru, destulu vá fi de-lu vomu iertá de 7 ori, deca ne vá gresî? Dîcu voue cu cuvintele Mantuitoriului Christosu : nu de 7 ori, ci de 7 ori câte 70 se iertamu fratelui nostru! Au nu de nenumerate ori gresîmu inaintea Domnului? Nu de 700 de ori pre dî, pecatuim noi inaintea celui Atotupoternicu, si totu de atâtea ori avem lipsa cá se ne ierte?

Acumu dupa ce insîne ceremu judecata asupra nostra, dîcundu : si ne ierta noue gresielele nostre precumu si noi iertamu gresîtiloru nostri; judecati voi insive dupa preceperea voastra, ore de câte ori se cuvine cá se iertamu pre fratele nostru? Precumu celui ce iubesc multu, multe pecate i-se ierta, pentru cá a iubit multu, asia si celui ce de multe ori ierta pre fratele seu, multa iertare vá aflá inaintea Domnului. Cu câtu e mai mare detor'ia nostra la Domnedieu cu atâta avem de a platí mai multu, cu atâta trebe se si iertamu mai multe fratelui nostru, caci precumu facemu noi omeniloru, asia ne vá face si noue Tatalu din ceriuri. — Insemnatîve bene, si nu uitati neci odata din mentea si din anim'a voastra,

cà precumu iertamu noi gresîtiloru nostri gresie!ele loru , asia ne vá iertá si pre noi Domnedieu! Aducetive amente si nu uitati , cà cu care mesura mesuramu noi omeniloru cu aceea ne vá mesurá si noue Domnedieu. — Dupa tote acestea ve-ti cugetá totusi — unii dintre voi intru animele vostre -- cà invetiatur'a mea de sí are adeveru multu in sene, totusi nu se unesce cu pracs'a si cu modulu lucrariloru omenesci din lumea acesta! — Christosu dîce catra Petru : cà se iertamu nu de 7, ci de 7 ori câte 70, de ne vá gresî fratele nostru, si totusi vedemu cà omulu indata ce se semte vetematu de fratele seu, nu numai cà se mania pre acesta, ci mi-lu prinde de gîtu si mi-lu duce la judecata strigandu : platescemi ce-mi esti detoriu , iàti piedepsa pentru gresielu! La parere lucru e camu siodu intru adeveru , dar' gresîta ar' fî judecat'a celoru , cari astufeliu ar' judecá? Cautati numai! Domnedieu nu poftesce neci odata dela omu lucruri ce nu-i stau in potenti'a omului. Elu cá dreptu si induratu nu poftesce neci odata se facemu pentru onorea si iubirea lui , bá chiaru neci pentru benele nostru nu poftesce lucruri de acelea, ce implenindule amu avé scadere de alta parte; asia si in lucrulu acest'a. Acele gresiele voiesce cá se le iertamu gresîtiloru nostri, cari se potu iertá fora stricatiunea, fora daun'a nostra. Nu poftesce Domnedieu cà deca ceneva ne vá stricá onorea nostra se nu-lu silimu pre acesta pre calea legeri, cá se ne despagubesca in onorea vetemata, ci togma din contra dreptatea lui cere de multe ori cá legea vetemata se se vindece prin celu ce s'a vetematu, strêmbatatea se se prefaca éراسي in dreptate, ast'a o cere, ast'a o poftesce dreptatea lui cea santa. — Astufeliu de lucru nu e numai iertatu, ci e chiaru si poruncitu.

Precumu in legea vechia pentru asprimea animei a concesu Domnedieu cá peccatosulu se se piedepsesca

cu pecatulu seu dîcundu : mana pentru mana, ochiu pentru ochiu, viatia pentru viatia; astufeliu in legea noua, care e legea darului, si nu umbra cá legea vechia, in legea noua dîcu, care e legea iubirei nu opresce Domnedieu cercarca dreptatei si lamurirea adeverului, numai roguve, bene se ve insemnati cá in legea vechia, erau iertate acelea pentru asprimea animeloru omenesci, in legea noua tote acestea au se purceda din iubire fratiesca, din iubire sincera; totu ce facemu dara, ori de iertamu, ori de certamu, ori de tragemu la judecata pre fratele nostru, tote aceste purcederi ale nostre se fía impreunate cu iubire crestinesca, se iub'mu pre omu, se certamu gre-siel'a lui, si atunci vomu impliní legea lui Christosu. Da ce amu dîsu! nu numai cá e iertatu a-si cercá adeverulu si dreptatea, ci acest'a o poruncesce si legea fírei, cá vetemanduse legea se ity se ibvindece éra, de câte ori nu se pote lasá acest'a se treca fora stricatiunea nostra, si fora osendirea celui ce a vetematu legea. De-sí dîce Mantuitoriulu, cá de te vá poftí ceneva se mergi cu elu o mila, tu mergi, si dá vestimentulu celuia ce nu are, pre firesce se intielege, cá atunci candu vei avé doue vestimente. — Celu ce certa pre facatoriulu de rele, deca-lu certa cu iubire i face bene, cáci o face spre indreptarea lui. Vedeti dara, cá Domnedieu nu poftesce nemica dela noi ce ar' fí cu stricatiunea si cu daun'a nostra! Elu nu poftesce dela noi ceva lucruri grele, ci lucruri de acelea, ce le potemu implení fora stricatiunea, fora daun'a nostra. Cene dara vá fí atátu de reu si nepasatoriu, cá pentru benele seu propriu, fora stricatiune, fora scadere, se nu se silesca a implení ceea ce pote implení pentru benele, pentru mantuirea súfletului seu?

Deci lapedaŧive de poŧtele intunerecului si ve imbracati cu poŧtele luminei, lapedati dela voi onulu celu patimasii si ve imbracati cu omulu iubirei creŧinesci, aruncati dela voi arm'a isbândirei si intr'armative cu scutulu adevverului si a dreptatei, cu scutulu fapteloru bune; iubiti pre pismasii vostri si nu-i oŧenditi, aducetive amente de Christosu, carele pre Jud'a-lu impartesiesce din grati'a s'a, spala petiorele, manca cu elu din unu blidu, bá i-da chiaru si sarutare in locu de a cere isbenda asupra lui; — aducetive amente de Mantuitoriulu, carele poruncesce lui Petru se-si bage sabi'a s'a in teca si in minutulu candu-lu prindu pismasii lui, vindeca urechia taiata a servului archireului; aducetive amente de dulcele Mantuitoriu, care si pre cruce fiendu restignitu, se rogá parentelui cerescu pentru cei'a ce-lu spindiura pre lemnu, rogative si voi pentru pismasii vostri, faceti bene celor'a ce ve urescu pre voi, iertati gresielele celor'a ce ve gresiescu, cá si Tatalu din ceriuri se ierte pecatele vostre, si se ve faca mosteni imperatŧiei sale celei de veci, rogati-lu pre dinsulu pentru tote acestea si dŧceti : Tatalu nostru, carele esti in ceriuri etc. Aminu.

XII.

Despre indurarea creŧinesca. Partea I.

Fiti indurati precumu si Tatalu vostru, carele este in ceriuri induratu este. — Éra din cele ce ve prisosescu dati seraciloru. — (Luca XI. 41. etc.)

Nu ve mirareti deca cu vorbirea-mi de astadi voiú fŧi mai lungu de câtu de alta data, neci deca voiú vorbf cu mai mare si mai infocatu zelu, de câtu

cumu m'am indatenatu a ve vorbí, caci o facu acesta pentru insemnatatea lucrului, ce mi-am propusu a-lu asterne inaintea voastra; — O facu acesta, si a-si faceo chiaru si atunci, candu a-si scí, cà cele ce se dîcu nu suntu spre placerea voastra a tuturoru, si multi dintre voi pote aru fí de acelia, cari numai cu urechile se asculte cele dîse, er' anim'a le este inchisa cu totul, cà se nu strabata cuventele mele la dins'a; — face-o-asi acesta si o voiu face totu de un'a, pana candu vá stá in potenti'a mea, pentru cà sum detoriu a ve spune invetiaturi mantuitoire, bá am chiaru si porunca a o face acesta, dela celu ce mi-a datu in grigia mantuirea súfletelorú vóstre. „Precumu isvorele, de nu vá luá neme apa din ele, totusi curgu, asia si invetiatur'a de nu o vá ascultá neme cu placere, totusi suntemu detori a o spune; riuurile, de sí nu se oprescè neme la malu, cà se bè din dinsele, totusi-si pazescu cursulu seú, asia si invetiatur'a de nu se vá oprí neme se-o asculte, cauta se curga de pre buzele nostre.“ Si candu pote pentru nepasarea unuia seau altuia dintre voi, asi incetá de a invetiá, ar' trebui se asteptu piedepsa dela Christosu, care de sí a sciutu despre Juda, cà nu se vá abate dela propusulu de a-lu vinde, totusi nu a incetatu a-lu invetiá, ai aduce amente fapt'a, ce voiá se o faca. Si Jeremia profetulu (XX. 7.) vediendu cà nu-lu asculta Judeii si-a fostu propusu cà se taca, se nu le profetiesca mai multu, inse indata a semtítu, cà arde anim'a lui de zelulu si indemnulu spiritului, si crasi i-a cantatu se incepa a invetiá si a profetizá. — Dar' face-o-voiu acesta cu totu de adinsulu si din acelu indemn, cà vedu cumca mare parte a omenimei e cuprinsa de unu reu, care pre dî ce merge totu mai tare se latiesce si se inradecineza intru anim'a ei. Bol'a scumpetei si a nedarniciei a cuplesítu pre omeni cu totul, precumu cium'a

venindu rapede cu tempu se veresce in tote casele si anghiurile loru, asia nedarnic'a, scumpetea si nepasarea facia cu lipsele celoru seraci s'a vêritu in animele tuturoru. — Despre acesta dara voi se ve vorbescu acum'a, si fiendu cà lucrulu e cu multu mai insemnatu, de câtu cumu si-lu cugeta unii, de cumva nu asi poté se le dîcu tote acum'a, câte mi se cade a le dîce, voi pastrá o parte a acestei invetiature pre de alta data, cá cu atátu mai usioru se cuprendeti in mentea vostra cele audîte, si se aveti folosu de ele; cà neci mam'a nu de o data torna laptele in gur'a pruncului celui micu, ci pre rondu si mai adese ori, cá cu atátu se se intaresca mai bene si se sporesca in crescere; asia si invetiatur'a de multe ori pote se folosesca mai tare, deca pre rondu si mai adese ori se vá spune. Sciti si voi, seau celu pucinu ati audíta, celi ce a-ti fostu norocosi a nu scí din patín'a vostra, ca doctorulu numai pre rondu in parte medicin'a celui bolnavu, cà cu atátu mai sigura se fía vindecarea lui, si cu atátu mai usioru se pota suferí amaratiunea lecuriloru ce i-le dà spre vindecare. Asia trebe se urmamu si cu invetiatur'a, care nu e alta de câtu lécu in contra boleloru sufletesci; candu ascultatorii nu suntu in stare, seau din slabitiune, seau din prea lung'a invetiatura a-o ascultá, avemu se o impartímu dupa impregiurari. Dar' necautandu la tote, me voi apropiá mai curundu de lucru, cá cu atát'a se-mi remana mai multe minute a ve pune inaintea vostra cele de lipsã. Inainte de a intrá in materia voi se ve aducu amente, cà dupa ce ve-ti audî dela mene lucrurî, ce pote pana acuma nu a-ti audítu asia de respiratu si la intielesu, se sciti cà cu câtu veti fí mai nepasatori, cu atâta mai aspra judecata ve vá asteptá la venirea lui Christosu, pentru cà deca pote nu asi fí venitu la voi se ve spunu si se le audíti

acestea, pentru nescienti'a voastră peccatului ve ar' fi mai usioru, si mai lesne a-ti poté stá inaintea dreptului judecatoriu, inse dupa ce vi se voru spune, dupa ce le veti audí, cu ce veti mantui de peccatu? — Dreptu aceea cá cu atátu mai vêrtosu se credeti, nu me voiú folosí multu de cuventele mele ci mai multu de ale ss. parenti si de sant'a scriptura, caci totu cuventulu din acestea e plenu de invetiatura si de adeveru. Ascultati dreptu aceea cu luare amente, si cele audíte se strabata intru anim'a voastra si se prenda radecina cá si sementi'a aruncata in pamentu bunu, cá asia veti poté aduce frupte vrednice de mantuirea voastra, asia veti fi fii tatalui vostru, carele este in ceriuri!

1.

E ore numai sfatu seau dora porunca a dá daru si a ajutá pre celu lipsitu? voiú se ve aretu, cá nu e numai sfatu, dar' si de ar' fi inca ar' trebui se-lu urmamu, si se-lu implenimu, — ci e porunca si inca strinsa a dá daru si a ajutá pre celi seraci si lipsiti, caci in lege apriatu se dîce: „iubese pre deapropetele teu cá insuti pre tene“ si cene este seraculu si lipsitul? nu altu neme decátu deapropetele nostru. Deci dupace ne se poruncesce a iubi pre de aproapele nostru cá pre noi insîne, de sene urmeza: cá precumu pre noi insîne asia trebuie se ajutamu si pre fratele si pre deapropetele nostru. Noi cá crestini si cá fii aceiiasi parente toti formamu unu trupu intru Christosu, fiacare din noi e unu medulariu din trupulu acela, celu formamu intru Christosu, si precumu neme nu este asia de nepasatoriu ca se lase unulu din membrele sale se putrediesca seau se se langediesca, asia fiacare din noi are de a se ingrigi de fratele si de deapropetele seu, care e membru din trupulu ce-lu formamu intru Christosu.

Cumca e porunca a dá daru si nu e numai sfatu areta-o acesta intre altii si s. Ioanu cu rostulu de auru (cuv. d. Laz.) unde dîce : cà precumu pazitoriulu visteriei, deca banii celi incredintiati lui, de nu-ivá impartî celoru, caror'a i-s'a poruncitu, ci i-vá cheltuí intru desmerdarile si desfetarile sale, — se piedepsesce si se lipsesce de deregatoria, asia barbatulu celu avutu trebe se se porte cá unu agonisitoriu, carele a luat delà Domnedieu bani, cá se-i dè seraciloru, dreptu aceea de cheltuesce pentru sene mai multu decátu postesce lips'a lui, se scia, cà forte greu se vá pie-depsí, cà nu suntu ale lui cele ce le are, ci ale celoru din preuna cu dinsulu servitori, pre cari lips'a i-a asupritu. E dara porunca a dá daru, si inca cu atâta mai strinsa cà scriptur'a inca intaresce acestu adevèru. Asia la Ev. Luca (XI. 41.) dîce : Inse din cele ce aveti faceti indurare, ~~si etant totensunt~~ Lyoue curate, Tobia (IV. 7.) invetia pre ffílu seu dîcundu : Din cele ce aibi tu fà daru, si se nu pismuiesca ochiulu teu candu faci indurare. Se nuti intorej faci'a ta de catra neci unu seracu, si de catra tene nu si vá intorce Domnedieu faci'a sa! Cà dupa cumu dîce la II. lege (XV. 11.) nu vá lipsí seracu din pamentulu teu, pentru aceea eu poruncescu tîe, se faci cuventulu acesta, deschidiendu deschide man'a ta fratelui teu celui seracu si celui lipsitu din pamentulu teu, „celu ce vá avé avut'a lunei acestei si vá vedé pre fratele seu avendu lipsa, sí-si vá inchide anim'a sa de catra elu, cumu petrece iubirea lui Domnedieu intru elu (Io. ap. I. 3. 17.)? Deca e porunca a dá daru, acesta pre toti ne indetoresce, prin urmare toti suntemu detori a dá daru, cà porunc'a iubirei pre toti ne indetoresce, pentru ca de ar' luá fiacare numai câtui este de ajunsu, cá sesi plenesca lips'a sa, si celui lipsitu ar' lasá ce intrece, neme nu ar' ffí avutu, neme

nu ar' fi seracu, — dîce s. Vasiliu (cuv. 6. de iub. avut.) — Dela implenirea acestei detorie de multe ori neci celi seraci nu suntu scutiti, pentru cã porunc'a iubirei si pre acestia-i indetoresce. — Multe avemu — dîce s. Augustinu, — „cari ne prisosescu, de vomu tiené numai cele ce ne suntu de lipsa, cã de cantamu cele desierte nemicu nu ne este destulu. Fratiloru, cautati ce este destulu la lucrulu lui Domnedieu, nu ce este destulu la poft'a vostra : poft'a vostra nu este lucru lui Domnedieu, careia pofte, cã se placa, a dîsu ore cene; abia vá aflá nescene la mireni si si la imperati, care se se dîca, cã prisosese, si asia abia este detoriu vre unu mirenu a face indurare, de ora ce numai din cele ce prisosescu este detoriu a dá indurare. Ci acesta invetiatura rea este si osendita.“ Rea si osendita este asta invetiatura, caci precumu audîrati din gur'a sant. Vasiliu : de ar' luá fiacare numai catu ãre de lipsa cã se si plenesca lips'a, si ar lasá celui lipsitu ceea ce prisosese, neme nu ar' fi avutu, neme nu ar' fi seracu. Apoi deca inca in legea vechia, in care porunc'a iubirei de apropelui nu erá asia desvolta cã in legea noua, care e legea darului — inca erá rouditu cã pamentele zologite in alu sieptelea anu se se dè spre folosulu celoru seraci, (II. Mois. XXIII. 11.) si se dîcea : de este seracu fã bene cu elu si usura nu luá dela dinsulu (IV. Mois. XXV. 33., 36., 39.) cu câtu mai vêtosu e porunca acesta in legea noua, unde totu ce avemu de a face se facemu din iubire crestinesca. Se vede dara de aci, cã acesta porunca a iubirei pre toti ne indetoresce, si detori'a nostra numai in marime se deschilinesce, cã pre cumu celu tare multe pote, si celu slabu mai pucine, asia si detori'a nostra de a dá indurare se intogmesce, cresce seau scade dupa starea nostra. Scriptur'a si aci ne areta calea dîcundu (Tob. l. e.) cumu vei poté asia fii induratu, de vei avé tu

multu, multu dà, éra de vei avé pucinu nevoescete cá si pucinu se dai bucurosu, cà plat'a bunatatei agonisesci in dñu'a cea de lipsa, cà indurarea de totu pecatulu si de morte mantuesce, si nu vá lasá pre sufletu se merga intru intunerecu si cutezare mare vá ff in aintea prea marelui Domnedieu, indurarea tuturoru celoru ce o facu pre ea.

Deca a dá daru e porunca, care pre toti ne indetoresce, ore ce facu celi ce nu implenescu acesta porunca? Ascultati ce dñce Domnulu prin profetulu dogenindu pre Iudei : Scosau pamentulu fruptele sale, si nu ati adusu diecimile, ci rapirea seracului este in casele vostre, pentru cà aducere si prinose, cele indatinate nu ati datu, ati rapitu acele, cari suntu ale seracului. — Asia dara ne fiendu indurati, — dñce s. Chrisostomu, — de o mesura ne vomu piedepsí cu celi ce lipsescu pre altii si jafuescu. Caci pre cumu unu economu, care e pusu se imparta bani altora, de nu vá impartí se piedepsesce, asia si noi fiendu numai economi preste cele ce le avemu, de nu vomu face pre cumu ni s'a poruncitu, Domnulu ne vá piedepsí.“ S. Vasiliu intreba dñcundu (cuv. 6.) Er' deca marturisesci, cà cele ce le ai suntu dela Domnedieu, spune pentru ce leai luatú? Au dora nedreptu este Domnedieu, celu ce nu asemenea ne-a impartítu noue cele de lipsa a le vietiei, pentru ce tu esci avutu si altulu seracu, au nu pentru cà si tu se iei plat'a economului celui bunu si credintiosu, si lui se se daruesca plat'a cea mare a rabdarei? Éra tu cu braciele celé ne saturate a le lacomieii tote le ai cuprinsu, si pre multi de acestea i-ai lipsitu, si socotesci, cà nemenui nu faci strembatate, celu ce nu te indestulesci cu lucrurile, cari-ti suntu tñe destule? Cene este jafuitoriu? Celu ce ià lucrurile fiesce cui? Au nu esti tu lacomu, au nu esti tu jafuitoriu, celu ce cele ce

le ai luatú cá se le impartiesci, acele le faci a le tale? Furu se vá chiamá celu ce a desbracatu de vestimentu pre celu imbracatu; éra celu ce nu imbraca pre celu golu, candu pote face acesta, de altu ore ce nume este vrednicu. Panea, care tu o tieni este a celui flamendu; vestimentulu, carele lu tieni tu in lada, este alu celui golu; incaltiamentea, care putrediesce la tene, este a celui descultiu; argentulu, carele l'ai ingropatu, este alu celui lipsitu. „Dreptu aceea la câtí omeni poti se le dai, si nu le dai, la atâtia faci nedreptate. Pote vá dîce ceneva : deca suntemu detori, bene! Dar ce si candu suntemu detori a dá indurare? Voiu respunde si aci totu cu cuventele santiloru parenti si a le scripturei, cà le aflu cu multu mai petrundia-torie, decatu se nu pota dá acestea respunsu indes-tulitoriu si chiaru.

2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cá se scimu ce suntemu detori a dá daru sè ascultamu pe Christosu, care la Luca (XI. 41.) dîce : „ceea ce prisosesce dati indurare.“ Asia dara cele ce prisosescu suntu a se dá in indurare. Si ce este ceea ce prisosesce? Prisosescu acelea, fora de cari potemu tiené viati'a si sanetatea nostra. Prisosescu acele, fora de cari potemu tiené starea nostra asia precumu se cuvine, si prisosescu acele, fora de cari potemu tiené cas'a nostra asia precumu se cuvine; totu ce intrece preste acestea se dîce prisosentia, pentru aceea dreptu are santulu Augustinu candu dîce (Salm. 142.) „Cele ce prisosescu avutiloru suntu cele de lipsa ale sera-ciloru, si nu pecatuesce mai pucinu celu ce ià dela celu ce are aceea ce are, decâtu cumu pecatuesce celu ce nu dà celoru lipsiti, candu pote si candu-i prisosesce. — Si mai apriatu o areta acesta s. Au-gustinu (cuv. 81. c. 2.) candu dîce : Neci acestea asia

le am dîsu că se silescu pre celi avuti că se se sature de bucate, de cari manca celi seraci. Mance celi avuti dupa daten'a nepotintiei sale, ci se le para reu ca nu potu altu mentrelea, că mai bene aru poté de aru poté altumentrelea manca bucate alese si scumpe, pentru că de nu tieni daten'a te bolnavesci. Este iertatu tîe, folosesc-te cu cele ce intrecu, dà seraciloru cele de lipsa; manca tu cele scumpe, dà seraciloru cele proste. — Ticalose omule, dîce s. Ioanu (cuv. de av.) membru trupului teu lu vedi jacandu in aintea usiei, si nu te induri, de nu socotesci poruncile lui Ddieu, inca-i fia-ti mila de tene insuti, si te teme, că se nu te faci si tu asia, ce tieni spre desfetarile tale, ce prisosesc? Ce lapedi dà daru, nu dîcu că se iai din avuti'a ta, ci ce lapedi afora, farimaturile mesei tale dà-le in daru membrului teu. Aduti amente de tene insuti, cene esti acaroru lucruri ispravnici'a ti-s'a incredentiatu tîe? Dela cene ai luat? pentru ce esti alesu si pusu inaintea multor'a? Te ai facutu servitoriu alu prea bunului Domnedieu, economu celoru ce impreuna cu tene suntu servii lui, nu socoti că tote sau gatitu pantecelui teu, ci de cele ce aibi in mani, ca de cele straine ronduesce! La cari adauge si s. Gregoriu cuventatoriu-lu de Domnedieu, pentru ca in lege scrisu este : se iubesci pre de aproapele teu, că pre tene insuti, acela se vede, că mai pucinu iubesc pre de aproapele, carele nu imparte cu elu, candu este acela in lipsa, si cele ce suntu tîe de lipsa. Trebe se portamu grigia de lips'a fratiloru — dîce s. Vasiliu, dupa porunc'a Domnului. Celu sanetosu cu trupulu, trebe se lucre, că se pota dá celoru lipsiti.

Vedeti, aci e regul'a vietiei, dupa care avemu a ne indreptá, dar' pre langa tote acestea se nu uitamu neci o data, că feliulu indurarei trebe se se indrepte dupa feliulu și lips'a acelu, carora avemu a dá daru.

Lips'a deapropelui pote fi de multe feliiuri, deci si darulu nostru dupa feliiulu acesteia are se se indrepte caci precumu copilasiului flamendu, dandui mama-sa apa, cu acesta nu-i pote stempera fomea, asia seracului, nu multu-i vei folosi deca nu-lu vei ajuta in ceea ce-i lipsesce. De multe ori pote ave ceneva lipsa de multu ori de pucinu, de multe ori are lipsa ingraba de ajutoriu, de multe ori are lipsa de ajutoriu in tempu mai indelungatu; dupa atari impregiurari are se se intogmesca si indurarea nostra in catu se pote, ca se fia primita in intielesulu seu, caci precumu pre celu caditu in apa candu ai voi se-lu scoti din focu, de care este departe, nu l'ai mantu de reu, asia a da vestimentu de ierna in midiloculu verei celui flamendu si ruptu de fome, nu ar' insemna a te indura spre elu, si erasi precumu candu ceneva, dorendulu petiorulu s'ar' apuca se-si lege man'a, nu s'ar' face sanetosu, asia ajutandu pre celu ce pote se o duca si fora ajutoriu si traganduti man'a dela celu lipsitu de totu ajutoriulu, nemicu ai folosi cu darnici'a ta. — Togma asia si indurarea se-si aiba pretiulu si folosulu seu, trebe se o faci atunci candu are lipsa deapropelu teu de dins'a, caci precumu mediculu nemicu nu folosesce cu lecurile si cu scienti'a sa, deca nu alina cu ele dorerea celui bolnavu astadi, ci-lu lasa pana mane se mora in chinuri; asemenea traganduti ajutoriulu dela celu flamendu, seteosu si golu astadi, si amenandulu pana mane, candu more de necasu, nemicu-ti va folosi dorinti'a si vointi'a de eri de a-lu ajuta; ajuta pre celu lipsitu atunci candu are lipsa de ajutoriu si asia va fi primitu ajutoriulu teu! De aceea si s. Gregoriu graitoriulu de Domnedieu indemna dicundu: Ca se cade si fora intardiare se se de, pentru aceea este scrisu: Se nu dici pretebului teu, mergi si te intorce si mane-ti voiu da, candu poti indata

dà; bá chiaru si proverbialu dîce : celu ce dà ingraba, dà de 2 ori atât'a, pentru cà ajutorialu grabnicu are potere mare.

Éta cuviosiloru ascultatori, vam descoperitu si vam aretatu, cà a face indurare si a dá daru celui lipsitu nu e numai sfatu, ci, porunca. Spusuvam si v'am aretatu, cà deca porunc'a acesta purcede din a iubirei, care e cea mai mare in lege, de sene urmeza, cà acesta pre toti ne indetoresce, si neci odata nu suntemu deslegati de ea, candu e cu potentia a-o implení. Ati audítu ce, cui si candu suntemu detori a dá daru, sciti cà cene e lipsitul si seraculu; deci primiti cele audíte adunca intru anemele vostre, nesuitive a implení dupa potere cele poruncite de Domnulu, cà bene a fagaduitu Domnedieu celoru ce implinescu poruncile lui (III. Moie. 26. 34), si din contra piedepse celoru ce nu le implinescu. (III. Moie. 26. 15 - 39) Lipsesce acumu cá se ve aretu cumu trebe se ffa indurarea vostra, cá se ffa primita, se ve aretu peccatulu celoru ce nu implinescu acesta, si piedepsele ce voru se astepte pre celi neindurati, se ve aretu in urma folosulu si resplat'a celoru indurati eu anim'a, inse voiú lasá partea acesta a invetiaturei mele pre de alta data, pentru aceea cá se nu ve incarcu mentea, si anim'a vostra prea cu multe de odata si se aveti tempu a cugetá cu de adinsulu despre cele audíte, dar' nu numai a cugetá, ci dupa ce veti ff cunoscutu adeverulu lorú, se-lu sediti acesta intru anim'a vostra cu propusulu tare de a urmá in calile si poruncile Domnului, cà mai buna este legea gurei lui de cátu mfi de auru si de argentu, ori si câte vârfele ar' spune in contra facatorii de lege; me voiú oprí asta data dela spus'a mai departe, cá si voi

audîndu invetiatur'a pre rondu, mai multu folosu se trageți din cele audîte, caci pccumu mancarea, care de altu cumu e ronduita spre nutrirea, intarirea si sustienerea trupului si a vietiei noastre, deca trece cumpetulu cu atâta se face mai stricatiota, si trandavesce pre celu incarcatu cu dins'a preste mesura, togma asia si invetiatur'a spunenduse prea multu de odata, ingreuna mentea, turbura limpedîmea ei si trandavesce poterea cugetarei.

Me voiu bucurá dreptu aceea, deca cele spuse de mene cu acesta ocaziune, voru pregatí animele vostre si le voru deschide si mai tare, pentru cele ce am de a vi le mai dîce despre indurarea crestinesca, si deca cu dat'a mai de aproape voiu vedé si mai numerosi adunati in acestu locu santu. Amblati in càlile Domnului si tieneti poruncile lui, cà asia ve-ti dobendí mantuirea castigata prin Isusu Christosu Domnulu, carele imperatiesce de-a pururea cu Tatalu si cu Spiritulu santu. Aminu.

XIII.

Despre indurarea crestinesca. Continuare. Partea II.

Éra candu faci indurare, se nu scie steng'a ta ce face drept'a ta. — Mergi sî-ti vinde avut'ia ta si o dà seraciloru si vei avé comora in ceriuri. — Fericiti suntu celi indurati. (Mat. VI. 2.)

A sositu or'a, candu se-mi reincepu firulu vorbirei mele despre daru seau indurare, si me bucuru intru anim'a mea pentru voi, cà pote partea cea mai mare din voi, suntu éra de facia, — adunati in cas'a Domnului, cà se audia poruncile lui.

M'asi bucurá chiaru si atunci, candu mi-ar' dice careva dintre voi, se nu mai facu vorbe despre acestu lucru, dar' credu cá voi sunteti cu multu mai buni crestini de cátu se si cugetati asia ceva, anim'a vostra e petrunsa de sentiulu iubirei crestinesci si a de-apropelui, de cátu cá poterea invetiaturiloru mantuitorie se nu strabata pana la adunculu ei. Neci chiaru aceea, de si trista impregiurare, nu m'ar' superá, candu apriatu a-si scí cá dora multi dintre voi numai cu urechile au primitu cele audíte mai nainte, si cele ce voru se urmeze, cá Domnedieu resp!at'a ostenelei o daruesce dupa staruintia si buna vointi'a de a invetiá, ér' nu dupa nepasarea unuia seau altuia nefericitu. Si pescariulu de multe ori arunca latiulu seu de demaneti'a pana ser'a, fora cá se prinda ceva, dar' cene-i imputa pentru acesta, cá dora nu a pescuitu cu de adinsulu? se intempla inse adese ori cá pescuindu tota diu'a se nu prinda nemieu, si candu e de plecatu catra casa, aruncandu latiulu mai pre urma se prenda pescele celu mai mare. -- Asia, pote se-mi partenesca si mie noroculu, cá cutare dintre voi, care tote cuventele mele se le fía luatú in risu, candu vá fí la capetulu vorbirei mele, venindusi in fire se vina si elu prinsu in latiulu mantuirei spre folosulu sufletului seu. Insive sciti dícal'a : ca cu rim'a mica se prende pescele mare; asia si cu invetiatur'a : astadi unu cuventu, mane done, pana candu in urma se molia anim'a celui impietritu si se mantuesce dela morte, scapandui súfletulu de pecate.

Mi-se pare, cá din vorbirea de mai nainte a fostu remasu cá se ve aretu : cumu trebe se facemu indurarea, cá se fía primita, cari suntu piedepsele celoru ce nu implinescu acesta porunca, si ce resp!ata voru avé celi indurati si milostivi. Asia dara partea cea mai insemnata mi-a remasu in dreptu. In spu-

nerea acesteia voiu urmă că si pana aci, aducandu adevăruri din s. scriptura si din santii parenti, pot-tescu inse si dela voi că cu atât mai tare se ve încordati mentea la cele ce se voru dîce, că asia rentornanduve din acestu locu santu, se ve coboriti la casele vostre, nu osenditi că fariseulu, ci indrep-tati că vamesiulu, desbracati de poft'a si lacomi'a celoru lumesci, cu anima plena de indurare, că ve-duva cea seraca, care dandu din lips'a si nu din prisosintia ei, a datu mai multu in visterf'a besericei, de cătu celi, cari aruncau cu sutele. Fiti dara cu luare amente! Er' Tu Isuse Christose tramete spiritulu santu, că cele audite se le insuffle nestersu in animele nóstre!

1.

Precumu ori ce lucru in lume, numai atunci se pote dîce deplenu si bunu, deca judecandulu de tote partile nu vá avé scadere, asia si indurarea, că se ffa primita, că se aduca folosu si nu piedepsa asupra celui ce-o face, trebe se ffa implenita precumu se cuvine, pentru că celu ce iubescce pre deapropete seu, pre Domnedieu iubescce, si celu ce se indura spre deapropete seu pentru Domnedieu se indura, caci Christosu a dîsu : celu ce face bene unui'a din celi mai mici ai miei, mi-e-mi face, prin urmare faciarf'a inaintea lui Domnedieu nu are locu, pentru că elu cele ce suntu a-le animei le cerca, si nu cauta la cele din afora, ci dupa cele din laintru judeca si dupa dreptate respatesce. — Dreptu aceca că indura-rea se ffa deplenu si bene primita inaintea Domnului, trebe se aiba insusîrile urmatorie :

a) Celu ce o dâ se o dè bucurosu din anima vesela nu din nevoia (II. Cor. IX. 7), că pre data-

toriulu de buna voia lu iubesce Domnedieu. „Si indurarea voastra, — dîce s. I. Chrisostomu (cuv. 16. in c. II. la Cor.) atunci este adeverata, candu tu cu anima gata si voiosa dai, ci primesci candu asia dai, cá si cumu tîe ti-sar' face bene, si cá cumu ai agonisi, nu cá cumu ai pierde, ce dai. Pentru cá dupa dîs'a s. scripturi (Proverb. 19. 12) celu ce se indura spre seraci imprumuta lui Domnedieu, si elu-i vá resplatí pentru cele ce a facutu.“ Si in altu locu (28. 27) dîce : Celu ce se indura de seracu nu vá suferí lipsa.

b) Milosteni'a trebe se fia din anima buna si din iubire, cá de intindi man'a dîce s. Aug. (in Saln. 125.) si in anima nu ti este mila, nemica nu ai facutu; ér' de-ti este mila in anima, macaru de nu ai ce se dai cu man'a, primesce Domnedieu mil'a ta, cá nu for' de pricina a dîsu : cá ori cene vá dá vone unu paharu de apa rece in numele meu, nu si vá pierde plat'a s'a, cá de si nu este c. bani paharul celu de apa rece, ci in daru, totusi aorea asia este, câtu unulu se-lu aiba, altulu se nu-lu aiba; dreptu aceea celu ce are, de-lu vá dá celui ce nu-lu are, atâta a datu, de a datu din iubire de plena, câtu muierea, care a datu duoi bani, câtu Zacheiu celu ce a datu diumetate din lucrurile sale.

c) Milosteni'a se fia data fora de fala, cá insusi Domnulu la Mat. (6. 2.) dîce : Candu faci milostenia nu trambitiá inaintea ta cumu facu faciarnicii in adunari si in ulitie, cá se se cinstésca dela omeni, ci se nu scia steng'a ta, ce face drépt'a ta, cá se fia milosteni'a ta intru ascunsu, si tatalu teu celu ce vede intru ascunsu vá dá tîe la aretare. Pelda avumu despre acestu lucru pre celi bogati, cari aruncau cu sutele in visteri'a besericei cá se se falesca, si totusi mil'a loru nu fù asia de mare pretiu ca si celi duoi bani ai veduvei, care cu umilintia se apropià si-i

puse în visteria; pelda avemu pre fariseulu, care mergundu în beserica se se roge începù a se falí și asi bate pieptulu dîcundu, că platesce dicciuela și togma pentru acest'a se întorse ne îndreptatu la cas'a sa, că jerfa umilita Domnedieu nu o vá urgisî dîce Davidu.

d) Mai încolo cá milosteni'a se fia primita, trebe se fia facuta întielepiesce și cu luare amente la lipse tienendu rondulu iubirei, că unde e lips'a mai aproape acolo se poftesce și mila mai în graba. — Pentru aceea dîce s. Ambrosiu (cart. II. de dereg. c. 16.) „Nu numai cu urechile trebuescu audîte viersurile celoru ce se roga, ci și cu ochii a vedé lipsele lor. Trebe a vedé pre celu ce nu te vede pre tene, a cautá pre celu ce se rusineza a se vedé, a cautá între celi asemenea lipsiti pre celu mai de aproape alu teu, „cá celu ce nu are grigía de casnicii sei, — dîce st. Pavelu la Tim: (I. 5. 8.) s'a lapedatu de credintia și este mai reu decátu celu necredintiosu!“

„A cercá între straini asemenea lipsiti, pre celu mai dreptu“. Totu celui ce cere dela tene dai, și se asude milosteni'a ta în man'a ta, pana ce vei aflá pre celu dreptu carui'a se-i dai. Mare pecatu este candu scii pre celu credintiosu, că are lipsa, candu 'lu scii că rabda fome, pate nevoia, și nu-lu ajuti, căci macaru de suntemu detori toturoru a face mila, inse celui dreptu mai multu suntemu detori. Buna este milosteni'a aceea, cá se nu urgisesci pre rudeniele sangelui teu, de le scii lipsite. Că mai bene este cá tu se ajuti pre ai tei, carora le este rusíne a cere dela altii — inse nu cá ei se voesca prin acest'a a se face mai avuti cu ceea ce tu poti dá seraciloru.

e) Milosteni'a se se faca din cele cu dreptulu agonisite, despre care lucru asia ne invetia s. Ioanu cu rostulu de auru (În Ioan. cuv. 73.) Cu milosteniele și cu credinti'a se curatiescu pecatele, cu milosteniele

cele ce nu suntu din agonisiri nedrepte, cà cele din agonisela nedrepta nu suntu mila ci suntu neomenia si tirania. Cà ce folosesce pre unulu alu desbracă, pre altulu alu imbracă, mai antaiu te infreneza de nedreptate si atunci dà milosteni'a, se ne ferimu de reu si se facemu bene, si manile ti le opresce dela rapire, si asia le intinde la milostenia.

'Era deca cu aceleasi mane pre unii-i desbracamu, macaru de nu imbracamu pre altii din cele luate, nece asia nu voru scapá de munca. Ca asia materi'a milosteniei (prin care speramu se dobendimu indurare) este materi'a pecatului; cu adevveratu mai bene este a nu milui, decatu asia a milui. Cà si lui Cainu mai bene i-ar fí fostu se nu fia adusu nemica, er' deca a maniatu pre Domnedieu, celu ce a adusu cele mai mici, celu ce dà cele straine cumu nu-lu va mania. Eu tiam dîsu tie, se nu rapesci, si tu din cele rapite me cinstesci, ce socotesci, cà dora eu cu de acele me desfatezu?"

Cà nu vre Domnedieu se se cinstesca din asuprelele altor'a, cà o jerfa cá acesta este necurata, si mai multu mania decatu inblandiesce pre Domnedieu — er' celu ce rapesce cele straine si dà altaia, acela nu a facutu milostenia ci a rapitu si forte mare fora delege a facutu. — Se nu socotimu numai acesta, cà se damu milostenia, ci se luamu sem'a, cá se nu damu din rapire, caci candu unulu se roga pentru tene altulu te blastema, alu caruia viersu vá audí Domnedieu. Unii reu intielegandu rapescu lucrurile straine — adauge s. Aug. — si dau ceva de acolo seraciloru, si socotescu, cà ei facu ce este poruncitu. Intielesulu asesta trebue alu indreptá, bá cu totulu a-lu sterge din tablele animei. Din ostenele drepte faceti mila, din ceea ce cu dreptate aveti, dati, — nu faceti milostenia din cameta si din mita. Ascultati

acestea voi celi ce inghititi pre seracu dîce Domnulu prin gur'a profetului Amosu (8. 4.)

Mai este inca o impregiurare se vio aretu la facerea si darea milosteniei, pentru cá acesta se fia primita.

Dîsam mai nainte, cá trebe luatu amente cui suntemu detori a face si a dá milostenia, bagati inse bene de semna iubitiloru ascultatori, cá celi mai multi gresiescu astadí in puntulu acela.

Gresiescu, cá facu deschilinirea acolo unde nu ar trebui se o faca, gresescu apoi si intru aceea unii cá facu mil'a acolo unde nu ar' trebui se faca; miluescu pre celu nelipsitu de multe ori sî-si nita de seraculu si sermanulu cersitoriu. Multi suntu in lumea de astadí, cari facu prandiuri si ospctie, chiamandu si adunandu la dinsele multîme din celi nelipsiti, si implu casele sale cu celi satuli sî si incungiura mesele sale cu celi de frunte si cu celi nelipsiti, deschidu usiele sale celoru avuti si alunga de pre langa casele sale pre celi goli si amariti. Vedeti aci este gresiel'a, dar' ce am dîsu gresiel'a? aci este nesocotint'a impreunata cu pecatu, cá nu celoru avuti ni se poruncesce a dá milostenia, ci celoru seraci, nu pre celi in vestimente de metasa ni se poruncesce ai imbracă ci pre celi goli, seau deca si facemu cu acestia bene, pentru ce se nu facemu si cu celi lipsiti si seraci, cari au lipsa de ajutoriulu nostru, pentru ce nu damu antaiu celui lipsitu? pentru ce nu hranimu mai antaiu pre celu flamendu? si intru adevuru nu e acest'a nebunia, asemenea nebuniei aceluia, care sar' încercá din unu isvorasiu ori fuintana mica a duce ap'a in mare cá se se impla acesta. Celu ce vre se fia milostivu catra toti, fia mai antaiu seracului si celui lipsitu, cá acesta are dreptulu antaiu de a se impartasí din mila, acesta are dreptulu de a capetá mai

antaiu ajutoriu. Fiti dara milostivi, deca voiti, catra toti, dar antaiu catra celi lipsiti. Nu cautati la facie, că nu asia au facutu dreptii in tempulu de de multa. Ascultati cumu graiesce dreptulu Iobu si ve invetiati dela elu! Elu dîce : „Usia mea la totu celu ce vene'a se deschidea. Asia se facemu si noi, se nu cautamu pricin'a seraciei, fia acest'a chiar' si din vin'a lui, se damu milostenia deca este lipsitu, caci de togma din neravulu lui celu reu a seracitu ceneva — e vrednicu de milostenia si de ajutoriu, pentru că deca damu milostenia, n'ı damu neravului ci omului, nu pentru fapta miluimu pre ceneva, ci pentru lipsa si pentru nevoia. Au dora Domnedieu cerca vrednici'a nostra si dupa acesta se ne daruesca fiacui? Nu! Elu nu caută reutatea nostra, ci dă si celui dreptu si celui nedreptu, resare sorele seu si preste celi buni si preste celi rei, si ploua preste pamentulu celui dreptu si alu celui nedreptu. Santulu Chrisostomu dîce, că vrednici'a lui Avramu celui primitoria de straini a statu intru aceea, că nu a facutu deschilinire intre fecie si pre toti i-a primitu in cas'a sa fora de ai cunosce, si togma pentru aceea s'a invrednicitu a primi si pre angeri. Celu milostivu totu dupa dîs'a acelui santu parente — este limanulu celoru din nevoi, deci precumu limanulu dela marginea marei primesce si pre celi buni si pre celi rei, cari au scapatu din frangerea si din derimarea corabiei, asia omulu milostivu trebe sei primesca pre toti deca vre se aiba vrednicia deplina si respłata dela Domnedieu.

2.

Deca fapt'a milosteniei precumu a-ti audîtu e porunca, urmeza de sene, că celu ce nu o implinesce dupa potenti'a sa si asia precumu se cuvine — pe-catuesce, de aceea amu dîsu, că celu ce face bene

mai antaiu celui nelipsitu, si avutu asemenea lui, face pecatu in locu de milostenia, trecundu cu vederea pre celu seracu. Ceea ce prisosesce este a seraciloru dupa dîs'a unui santu parente, si deca acestea le mananca celi avuti, manca partea seraciloru, jefuescu pre celi seraci de partea loru si asia pecatuescu facundu nedreptate celoru lipsiti, alu caror'a plansu se aude in ceriuri. Pecatuescu celi ce nu dau milostenia, pentru cã nu economiseza bene cele, preste cari i-a pusu Domnedieu de ispravnici in asta lume; intaresce acestu adevèru insasi sant'a scriptura la proverbie (28, 27) unde dîce : celu, care-si inchide ochii sei de inaintea seracului aduna multe blastemuri asupra-si; caci dupa cumu marturisesce apostolulu Iacobu (2, 13) celu ce nu a facutu mila cu aspra judecata se vá judecã! De aceea dîce si Mantuitoriulu in cele 8 fericiri : „fericiti celi milostivi, cã acelia se voru miluá; acestea le dîce Christosu despre celi milostivi si apoi adauge la capetu pentru toti celi fericiti dîcundu : Bucurative si ve desfetati, cã plat'a vostra multa este la ceriuri! Din aceste cuvente poteti vedé, cã precumu cele alalte fapte bune nu voru remané neresplatite in ceriuri, asia si milostivii voru avé mare plata in aintea dreptului judecatoriu, care vá dá fiesce caruia dupa faptele lui. Si ce plata voru avé milostivii? Éta si aci ne spune scriptur'a dîcundu : eu care mesura ve-ti mesurá, cu aceea vi se vá mesurá, precumu faceti voi omeniloru, asia vá face si voue Tatalu din ceriuri.

Multe suntu resplatirile pentru milosteni'a facuta, precumu multe piedepse astepta, pre celi ce nu o facu acesta. Bá potu dîce fora de sfiela, cã milosteni'a are mai mare resplata de cãtu multe alte fapte bune. Pentru ce a benecuventatu Domnedieu pre Avranu si l'a facutu mare, au nu si pentru milostenia, care

o aretá catra toti, câti mergeau la cas'a lui? Pentru ce a sustienutu pre Jobu in dreptate si scotindulu dela ispita din seracu. éراسي la facutu avutu si a mai traitu dile multe bucuranduse de fii si fete? au nu pentru milostenia? Pentru cà nu inchidea usia la neme, cati mergeau la cas'a lui. Asia dara si resplata trupesca aci in asta lume daruesce Domnedieu celoru milostivi, caci elu este, care face seracu si avutu (I. Samuel. II. 7. Salm. 75. 8. 113. 7). Si deca acestea suntu resplatiri placute si de mare pretiu inaintea omeniloru, cu câtu voru fí mai mari resplatirile cele sufletesci? Milosteni'a este materia, care stinge foculu pecatelor. De nemicu nu avem mai mare lipsa de câtu de mila lui Domnedieu, de iertarea pecatelorú cá se ne mantuimu; scriptur'a apriatu spune, cà celi milostivi voru aflá multa mila la judecata, si Ddieu nu-i vá judecá aspru pre celi milostivi, bá intru atâtu e de mare poterea milosteniei, câtu de ar' face ore cene tote alte fapte bune, de nu vá fí induratu nemica i folosescu cele alalte; pentru aceea si santulu Vasiliu (cuv. 7. asupra celoru bogati) dîce : Veditamu eu pre multi postindu, roganduse, suspinandu, si facundu tota fapt'a cea buna, care se pote face fora de cheltuela, é' neci macaru o imbucatura seraciloru dandu. Ce folosu au acestia de cele alalte fapte bune, cà nu-i primesce pre ei in imperati'a ceriuriloru. — Fiti dara indurati precumu si Tatalu vostru, carele este in ceriuri, induratu este. Aminu.

XIV.

Despre furtu (lucru strainu.)

(Imit.)

Si vá veni blastemulu preste cas'a celui ce fura si vá romané in midiloculu casei lui (Zach. V. 4.)

Din tote darurile cu câte a indiestratu bunulu Domnedieu pre omu, neci unulu nu mi-se pare a fí

mai pre susu, si mai frumosu de câtu mentea si priceperea. Acesta intre tote darurile e celu mai de frunte — afara dora de acela, cà din nespusa indurarea s'a ne-a daruitu si cu dreptulu, de a poté fi mantuiti prin fiulu lui, si prin vredniciele acestuia a ne face partasi nemorii si vietiei vecinice; inse pre câtu e de mare darulu, cu atât'a pecatuimu mai tare, deca nu-lu folosimu spre aceea, spre ce ni s'a datu. Prindeti-lu pre servulu celu lenesiu, care nu a folositu bene talantulu ce i-l'am datu — sî-lu aruncati in intunereculu celu mai din afora, acolo vá fi plansu si scrisnirea dentiloru! Auditi ce dîce Domnulu despre celu ce nu folosesc bene darulu, de care s'a invrednicitu! Asia voru patî toti acelia, cari nu folosescu bene talantulu, adeca darulu ce li s'a datu. Mentea si preceperea e data omului spre a deshilinî benele de reu, a alege intre focu si apa, si dupa ce le-a cunoscutu amendoue, a urmá benele si de reu a se ferí, de unde de sene urmeza, cà mentea si preceperea cá daruri date noue dela Domnedieu avemu de a le folosi spre a ne ferí de reu si a face benele; a nu pune talantulu cá se ruginesca in pamentulu celu intielenitu alu pecatelor si alu foradelegiloru, ci a castigá cu elu dobenda vrednica de Domnulu, care ne-a onoratu cu atât'a incredere. Toti celi ce se lenevescu si nu facu asemenea ori cà folosescu spre reu benele, ce li s'a datu, voru avé de a respunde greu la judecata, — candu vá fi darea de sema — candu-si vá trage Domnulu sem'a cu servitorii sei. — Éta cà si fora de voia m'am' intinsu pote mai departe de câtu unde mi-am propusu a me intinde! Dar' ce se faci, cà darurile lui Domnedieu atât'a-su de mari, atât'a de bune, câtu deca inepi a vorbí despre dinesele, cu uimire trebe se te minunezi de nemarginit'a bunatate a facatoriului; vorbindu despre bunatatile

lui, anim'a tî-se înalta de atâta bunatate si limb'a nu se pote oprî in spunerea nemarginitei sale îndurari! Pote că in anumite împregiurari si scriptar'a însasi mentea si preceperea o întielege prin talantii dati ser-vitoriloru, trasi la darea de sema înainte Domnului. — Dar' fîa cumu vá fî, voi se me apropiu de lucru, despre care mi-am propusu a ve vorbî astadi; voi se folosescu tempulu pana ce este lumina, pana ce este ziua, că vá urmă noptea si me tenu, că nu vomu poté se lucramu.

Multi pote voru fî între voi, cari nu voru aflá de nimeritu lucrulu, despre care voi se me vorbî astadi! Oh baremu de ar' fî asia, că se nu-mi trebuiesca a vorbî despre elu, baremu de ar' fî asia, că neci unulu dintre voi se nu fîa intinatu cu pecatulu, a-le cărui rele mi-am propusu se vi le punu înainte. Lasu dara se fîa asia; neci unulu dintre voi se nu fîa intinatu cu acestu pecatu uritu, inse neci atunci nu-mi ve-ti poté imputá, deca vorbescu despre elu, caci o facu ast'a cu totu dreptulu, mi se cade se lucru pana ce este lumina, că nu cumuva venindu pecatulu cu intunereculu noptii sale preste voi, se nu ve mai poteti luminá, se nu mai poteti gustá din dulceti'a dioriloru celoru luminoase a-le nevinovatiei.

Se punemu, că cutare familia-si are doctorulu seu de casa platitu bene pentru ostenelele sale, si togma pentru aceea este detoriu a se ingrigí in totu tempulu de sanetatea membriloru din aceea familia. — Ore ce e mai aproape detori'a unui atare doctoru, unui atare ingrigitoriu? Éta ce! Detori'a lui se intende nu numai pre acelu tempu candu ceneva este bolnavu dintre membrii familiei, ci detori'a lui e că si atunci candu nu e neme din familia bolnavu dupa scienti'a ce si-o-a câstigatu, se fîa cu luare amente la amblarea tempului, — si din acest'a se prevedia in câtu-i

e cu potentia — se veda înainte ce bole voru se se nasca — si apoi in contra acestoru bole — ce aru poté se se nasca, se intaresca pre clientii si pre omenii sei, se le prescrie regule, dupa cari au se-si indrepte viet'i'a, cá se nu cada in bol'a, ce pote se se radice; si asia înainte se se ingrigiesca de sanetatea acelei familie, care-i pusa in grigi'a lui. Ore nu face bene unu asemenea doctoru? Vetí dîce cu totii, cá bine. — Éta lumea este plena de bol'a pecatului, caci pecatulu le-a stricatu tote, le-a imputítu tote cu uritiunea s'a. Privitime si voi pre mene cá pre doctorulu, cá pre parentele vostru celu sufletescu, càruia-'mi stà in detorintia a me ingrigí cá se nu ve impleti de acesta bola, si deca astfelu veti judecá, neme dintre voi nu-mi vá poté imputá cea despre ce voi se vorbescu.

Inse cá si eu se potiu avé bucuria dupa ostenelele mele, si voi se aveti folosu din cele ce le veti audí dela mene, numai singuru unu lucru poftescu dela voi acuma, caci in desiertu se vá ostení doctorulu deca bolnavulu nu vá urmá sfaturile lui, — si cea ce poftescu acuma dela voi e : cá pana ce voi se vorbi despre furtu, seau instrainarea lucrului strainu se lepadati cele lumesci la o parte, se ve indreptati cugetele vostre spre cele saute si se fiti cu luare amente.

1.

Fii si nepotii lui Adamu nu aru trebui se si uite neci o data ceea ce a patít'o stramosiulu loru, — din patîn'a aceluia se invetie intiepletiune si se si capete mente, ar' trebui se nu pierda neci odata din aintea ochiloru, câtu de reu patiesce omulu deca se intende la lucrulu opritu; pote cá si pentru aceea a piedep-situ Domnedieu pacatulu stramosiului Adamu in paradisu cu morte, cá se infrice pre urmasii lui si se-i

departe dela poft'a de a se intende la lucrulu opritu, la bunulu strainu, dar' ce se vedi, cà pismașiulu fericirei omului, diavolulu celu cadıutu dın fericire la osenda — nu s'a leniscitu, nu a avutu pace cu sene pana ce nu sia capetatu soci la rele, — pana ce nu a rapitu pre omu de fericirea cea frumoasa a nevinovatiei, si lui Adamu si urmasiloru lui — i'a aretatu folosu si acolo, deunde nu pote se-i vina omului decâtu paguba; i'a nelucitu bunatate si acolo, de unde nu pote asteptá omulu decâtu stricatiune; — lea facutu tote incercarile cu unu cuventu numai cá se prinda pre omu in latiu, numai ca se-lu insiele si se-lu duca la pecatu, si dorere — cà omulu s'a lasatu a fi amagitu de mentionile lui, nu a bagatu in sema adeverulu, a' calcatu porunc'a — a facutu pecatulu si prin acesta si'a trasu asuprasi osenda, si'a trasu asuprasi piedeps'a, cá prin pecatu a' intratu mortea in lume, si prin morte tote relele a' nepaditu pamentulu. — Asia e! Pecatulu a intratu in lume si cu uritiunea sa le-a spurcatu tote, pentru aceea a introdusu aceea datena santa maica Beserica, cá la tote ceremoniele, la tote lucrarile se incepa cu bene-cuventare; cerendu darulu preste tote lucrarile omenesci. Nu ve mirati dara, cà atâtea rele suntu in lume, pentru cà precumu potopulu cu valurile sale a acoperitu totu pamentulu pentru pecate, asia pecatulu cu relele sale a inundatu tota lumea, — si precumu Noe cá dreptu a scapatu dın undele potopului, asia si moritoriulu, numai pazindu dreptatea si implenindu poruncile creatorinlui, se vá poté feri de pecatu si vá scapá si de osend'a lui.

Omenii, pote dela diavolulu au invetiatu maies-tri'a de a unge cu cleiu spicele cele frumoase de grâu cá asia cu ele se amagiesca paserile si se le prinda in laturile sale; — pentru cà asemenea face si diavo-

lulu cu averile si bunurile lunei acesteia, le unge pre aceste cu tote bunatatile si placerrile cele amagitorie, cá se atraga pre omeni la ele, si se-i prinda in latuurile sale, de aci dîce si s. Pavelu (I. Tim. 6. 9.) cá celi ce se silesen se fia avuti, cadu in ispita si in latuurile diavolului. — Toti celi ce nu se ferescu a se atinge de lucrulu opritu, de lucrulu strainu se amagescu prin dinsulu si cadu in latiu. — Am dîs'o, se amagescu, cá de si lucrulu furatu areta bunateti si placeri celoru ce suntu dedati spre acestu lucru urîtu, in fapta nu e neci unu bene in dinsulu, nu, de.câtu pagub'a furului, rusînea si necasulu lui.

Pre câtu de mare se pare a ff folosulu din cele furate, pre de diece ori e mai mare daun'a, e mai mare stricatiunea, pentru cá rapesce pre furu si 'lu despoia de tote placerrile, ce cugeta cá le vá aflá in cele furate.

Si mai antaniu de tote rapesce si despoia furtulu pre furu :

a) De leniscea cea din laintru a sufletului si a conscientiei sale, fora de care lenisce si conscientia tote bunatetile lunei nu ajungu nemica. Nelenisce, turburare si frica cuprinde pre totu omulu facatoriu de rele, dar' cu deschilimire pre celu ce fura. Inca pana ce neci nu a facutu ceneva fapt'a furtului piedeps'a-i stà in spinare, temenduse cá nu cumva ceea ce are in cugetu, se se descoperia la lume si se fia vediutu cugetulu lui celu reu! Dar apoi dupa ce ceneva s'a lasatu la acestu pecatu urîtu, la acesta fapta fora de neci o rusîne! Domne câtu de mare pote se fia fric'a lui, câtu de neleniscita este anim'a lui, câtu de mare e turburarea sufletului amaritu? Ori ce suflare de ventu linu, ori ce miscare de frundia, ori ce deschidere de nsia si sioptire intre duoi, mi-lu nelenescescu si-lu infrîca, chiaru si atunci candu nu-i are

neme grigi'a! Si cumu se nu fia neleniscitu, cumu se nu fia turburatu sufletulu lui celu amaritu, mai turburatu de câtu marea viforosa, mai neleniscitu de câtu tote valurile ei?

Marea se turbura, se neleniscesce si de multe ori-si radica valurile cele spumose ale sale de mai multi stangini in inaltîme, pentru că viforul luptanduse cu leniscea o aducu in fierbere si in turbare; sufletulu furului se turbura si se neleniscesce, că a inceputu a se luptá in anim'a lui reulu cu benele, adevverulu cu strembatatea. Dar nu ve cuprinda mirare pentru o asia schimbare, nu nece de câtu! Cautati numai la lume, cautati la fire si la legile ei, câtu e de framosu ordulu, in care se afla tote, cumu curgu legile firei una dupa alta, fora că se se temple canduva turburare in cursulu loru? Firesce asta vine de acolo, că unulu este adevverulu, unulu este Domnedieu cela ce indrepta lumea si iudrepta si cursulu legiloru firesci!

Intemplese ceea ce nu se pote, că numai o dî, numai o ora, numai o minuta se fia duoi seau mai multi Domnediei, ce ar' fi atunci din lume, ce din cursulu legiloru firei, ce din ordulu celu framosu, care se vede asiediatu intru tote? Domne! nu ar stá pietra pre pietra! Eta! astufeliu de lupta, astufeliu de resboiu, astufeliu de turburare se intempla in sufletulu celui ce fura si se intende la averea altuia! Furulu furandu se lapeda de Domnedieu celu adevveratu, acarui sentiu este seditu in anim'a lui, si face siesi averea de Domnedieu si asia telninduse mamonulu cu adevverulu, lumin'a cu intunereculu la unu locu, se lupta amendoue unulu in contra altuia, aducandu in turburare anim'a celui nefericitu. De aci vine turburarea, de aci neleniscea conscientiei din laintru, de aci neodign'a omului nefericitu. Si ore ajunge ceva tota viati'a fora de leniscea sufletului si a conscientiei?

Nu ajunge chiaru nemicu! Cene e ore mai leniscitu, cene e mai fericitu? Avutulu cu o multîme de averi câstigate cu nedreptulu? seau seraculu fora conscientia petata? Judecati insive si respunsulu 'lu veti aflá in-tru anim'a vostra!

Ce tiar' fí candu furulu ar remané numai cu piedepsa acesta a turburarei conscientiei sale? Lucru firescu, cà unde este frica acolo se fia si temere si sfiala, furtulu despoia pre furu nu numai de leniscea conscientiei, ci si de indresnel'a, care trebe se aiba fiesce care omu cá omu, lu despoia de totu ajutoriulu care-lu pote asceptá dela altii. — Omulu lasatu de sene e totu de una numai unu omu, si cá omu fora ajutoriulu altora nu pote trai in lume.

Ajutoriu inse, scutintia dela lume nu pote asceptá altulu de câtu celu dreptu, celu care se porta bene facia cu lumea, si le si capeta acestea candu are lipsa de ele, nu inse celu reu, nu furulu, carele a vetematu lumea si pre omu, dela cari ar avé de a asceptá ajutoriu. Vestea si faim'a rea preste totu si cu deschilinare vestea omului reu a furului se latiesce in vecini, in satu, in cetate, in orasiu si in tienutulu, in care se afla acela, mai iute de câtu putorea trupului celui mortu, acumu venindu unulu cá acest'a in necasu si in lipsa cumu si dela cene vá poté asceptá ajutoriu si sprigiona?

Au dela aceia, pre cari ia vetematu in averile si in bunurile sale? Nu nece de câtu. Acestia toti-lu urescu, toti se ferescù de dinsulu cá si de o fiera selbatica, cá si de unu omu, care e cuprinsu de ciurma si de bola rea. Ba necumu se-lu ajute, necumu se-lu compatimesca, se lapeda toti de elu de tote partile. De aci vine, cà candu suntu batai si resboie, celu pucinu mai nainte erá datin'a asia, si se me credeti nu erá rea, candu erá lipsa cá se piera si se se pra-

padesca in lupta, stringeau toate adunaturile, toti oamenii rei de prin sate si-i tramiteau acolo se piera se se pastiesca. Au facut-o asta cu totu dreptulu, ca deca economulu intieptu si cu mente face bene candu taia lemnele cele strimbe din padurea s'a si le arunca pre focu, lasandu cele drepte se cresea si se se intaresca, pentru ce se nu piera celi rei si fora de lege remanendu celi buni si drepti. Au voi lasareati lupula se vina la turm'a voastra se-o spiatece, se-o predeze si se nu-i faceti nemicu. Asia face si lumea cu lupii celi rapitori de averea castigata cu crunta sudore, aduna lupii celi rapitori ca se na mai face reu.

Éta a dou'a urmare a furtului, a dou'a urmare a laptelui rele si fora de rusine.

Oh dar nu numai aceste rele astepta pre celu ce fura, si altele nenumerate suntu totu urmari rele a-le furtului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Furtulu despoia pre furu si de averile sale cele ce pote mai nainte le-a castigatu cu dreptulu si cu crunta sudore.

De cugeta ceneva, ca pote ave ceva folosu din cele furate forte se insiela, eu cugetu togma contrariulu, dar nu numai cugetu, ca asia si este intru adeveru. Pierde furulu cu lucrulu furatu si averea castigata mai nainte cu totu dreptulu. Lucru prea firescu e acesta, ca asia postesce dreptatea si asia aduce adeverulu cu sene; Domnedieu mai totu de un'a piedepesce pre omu cu peccatele sale, cu deschilinire pre celu ce fura-lu piedepesce cu aceea si piedepsa-lu bate cu bot'a sa dupa cumu dice dical'a. Caci ce face furulu roguve? Se scola in contra lui Domnedieu. Vre se restorne ordulu, care l'a statoritu Domnedieu. Domnedieu e Domnulu tuturor, elu imparte bunatatile

sale dându fiacarnia atâta câtu vocee, câtu afla cu cale ai dá, unuia imparte mai multu altuia mai puțin, dupa întieptiunea s'a cea nemarginita. Furulu din contra vre se strice ordulu acesta, elu vre tote se le adune la unu locu, tote se le duca si se le gramadesca acolo, unde nu voiesce Domneditea, inse întieptiunea si dreptatea Domnedicesca la asta nu se invoiesce, nu pote se se invoesca si 'i oauta se puna era in ronu ordulu celu firescu alu lucrurilor, facundu Domnedien acesta piedepsesce totu de odra pre furu, de o parte pentru că s'a sculatu in contra ronuului sale, de alta pentru că pagub'a facuta prin furtu se-o despăgubesca, se-i întorca celui pagubitu pagub'a facuta. De aci vine apoi ca multi din cersitori seraci se facu avuti, era celi bogati se seracescu seau că se vorbescu cu cuventele scripturei: celi ce se inaltia se umilescu, si celi ce se umilescu se inaltia, precumu si ceea dîcala prea adeverala: că ce nu e câstigatu cu dreptu se resipesce fora de urma, fora de folosu. Potetio sei asta si voi insive că cea ce a câstigatu omulu fora de truda, fora de sudore, nu crutia si nu grigesce asia precumu ar trebui se grigesca. Mai este o dîcala forte adeverala, că cruceriulu bagatu in punga cu nedreptu, duce sută de floreni câstigata mainainte cu dreptu.

Si aci nu aflu altu ceva de câtu unu lacru prea firescu, prea naturalu, pentru că dreptatea pottesce, că nu numai lucrulu furatu se se dec in apoi asia precumu s'a furatu, ci totu dreptatea pottesce că se se întorca si daun'a casunata prin furtu si prin insrtainarea lucrului dela domnulu seu celu adeveralu, si de unde se se întorca asta dauna in dreptu, de câtu din averea celui ce a casunatu daun'a, adeca din a furului, asia dara se implinesce si aci dîsa scripturei, că furulu platesce si ceea ce nu a rapitu întorce de multe ori inapoi si ceea ce nu a luat.

Pote se se afle ceneva si se dîca : bene, tote suntu frumose, tote suntu bune cîte le audîmu, da dieu nece aceea nu e asia reu candu poti pune man'a pre ceva, si nu te scie neme, vá se dîca candu poti furá si nu te afla. Dea rondulu s'a indatinatu a dîce furulu deca-lu prinde, a dîce ca nu a avutu norocu. Vai de capulu lui nenorocosu! Cu multu e mai norocosu deca 'lu afla de câtu cà i'aruf f remasu fapt'a intru ascunsu; caci de si scapa ceneva din manele omeniloru nu vá scapá acela din aintea lui Domnedieu. Deca e ceneva crestinu, deca crede ceneva in inviare, deca crede cà fapt'a cea buna se vá respalá si cea rea se vá piedepsi, negresîtu trebuie se creda si aceea cà fapt'a rea de si remane intru ascunsu nu vá scapá de piedepsa. — Si acela inca e adeveru neresturnatu, cà piedeps'a nu se ierta pana candu nu se re'torcee lucru furatu indereptu, apoi celi, cari au scapatu nepiedepsiti aicia pre pamentu, cu atátu mai multu voru avé de a platí acolo la judecata, acolo inaintea acelu judecatoriu, care scie si cele ascunse. Se pote ce e dreptu se pote templá cá furulu remanendui fapt'a ascunsa inaintea omeniloru, se vina vre odata la cugetu si vointia, cá se intorca daun'a ce o a facutu, inse cu tote cà e lucru cu potentia, nu o face asta neci unu furu, ci remane numai cu vointi'a si cu potenti'a, nu face iuse neci odata aceea ce ar' trebui se faca. Celu ce fura nu e dedatu neci o data a intorcee lucru furatu, si asia pre asta cale iadulu se indesa pre totu minutulu si raiulu remane голу.

Numerulu celoru drepti scade si a celoru osinditi cresce pre fottu minutu.

Vedeti iubitoru ascultatoru, la cîte rele duce furtulu pre ffi lui Adamu; lipsesce pre omu de le-

niscea conscientiei, lu lipsesce de mila si de ajutoriulu altoru omeni, lu despoia si de averile cele pre dreptu castigat, lu face seracu si de a fostu mai nainte avutu, lu lipsesce in urma chiaru si de mantuirea súfletului, de imperatí'a ceresca, cà scriptur'a apriatu dîce : neci furii nu voru intrá intru imperatí'a lui Domnedieu ! Vedeti câtu de rele suntu latiurile cele amagitorie ale diavolului ; fagaduescu tolosu, in loculu acestuia aducu paguba, si ducu súfletulu la stricatiune si la osenda. — Deci deca celi mai multi dintre voi au fostu norocosi a scapá pana acumu din ghiarele lui, fugiti si de aci inainte de ele, fugiti departative cá de celu mai mare reu ! Éra celia, cari pote si-au unsu manele cu oleiulu amagiriloru, intorcasse la Domnedieu, plangasi peccatele din trecutu, spalesi tin'a de pre súfletulu seu cu lacremile pocaintiei. Nu se tema de fric'a seraciei, cà e mai bene a ff seracu si a se mantuí ; de câtu bogatu a ff osenditu. Pazesca calile dreptatei, urmezele acele, cà inca nu amu vedutu neci amu audítu, cà pre celu dreptu se-lu ff uitatu, se-lu ff parasitu Domnedieu. Altcumu se sciti, cà e cu multu mai reu a cadé in manele lui Domnedieu de câtu in manele omeniloru, si celu ce pentru atari fapte vá cadé la osenda, abuna sema nu vá scapá de acolo, pana nu vá platí totu. Rogative si lucrati, si atunci nu veti ff seraci, atunci nu veti avé lipsa pentru cà de veti cercá imperatí'a lui Domnedieu, cele pamentesci tote vi se voru adauge voue. Aminu.

XV.

Despre betia, urmarile si stricatiunea ei.

Vai de celi ce se scola demanetia si ambla
dupa beutura betiva, asteptandu pana
ser'a, ca beatur'a i va pierde pre ei.
(Isai. I. 11.)

Nu arare ori se templa, ca cutare omu se jaca
seau se se usce pre petiore, se sentia ca-i scadu po-
terile pre di ce merge, i pierde apetitulul de mancare,
si pierde tota voi'a dela lucru; tote incepu a-i merge
din di in di mai reu. Se sente si le vede tote aceste
bietulu bolnavu, se mira adese ori, ba se si tangu-
esce neincetatu fora ca se pota afla isvorulu la atatea
rele, si nepotendu afla de unde-i vine dorerea; se
plange pre lume si pre tiera; dice ca e facatura,
alerga la babele cu bobii, se-i desface legatur'a, si
deca acesti domnediei mintiunosi nu potu se-i ajute,
se intorce la preoti si da liturgie, tiene posturi si le
probeza tote, numai ca se-si alunge lucrulu reu dela
casa. Oh dar' tote aceste suntu in desiertu, caci is-
vorulu releloru nu-lu afla bietulu nepotentiosu, bub'a
nu-si da de lecu, de nu cumva vine unu medicu
intieptu, care se nu ceree bol'a in bobi, neci in
boscone, ci mai de aproape in trupulu celui bolnavu.
— Acesta cunoscundui apoi dorerea, cea ce bolnavulu
nu o scfa, i spune pre scurtu, ca isvorulu bolei e
in trupu, si nu are de a cerca mai pre departe. O
asemenea bola mai totu de un'a inceta cu intristare
si mortea e leculu, care o vindeca.

Cautati la betiu si veti afla, ca acesta e bolna-
vulu, pre care vi l'am descrisu; in celu betiu se im-

plinescu tote aceste triste templari, bá potu dice, cà mai multe rele cuprindu' pre betîu, de câtu câte v'am adusu inainte; betî'a e bola mai rea de câtu tote bo-
lele, ce potu veni asupra unui moritoriu. Pentru cà bol'a ce vi-o am adusu pana aci inainte; asia credu, cà cu totii o-ati intielesu a fi numai trupesca, si cu totu dreptulu, cà numai trupulu celui bolnavu l'a omoritu, éra súfletulu a potutu se se mantuesca, inse bol'a betîei, e o bola mai rea, mai stricatiosa, cà nu numai trupulu, ci si súfletulu celui bolnavu-lu pierde si-lu osendesce, e mai rea, cà pre mare parte din moritori i cuprinde stî-i omore inainte de tempu, i omore cu díle dupa cumu dice dícal'a; bol'a betîei e cu multu mai grea, cà dupa ce s'a incuibatú in omu, numai eu anevoia si numai postulu bolnavului pote se-lu mantuesca de ea, dar' nu se-lu mantuesca de totu, ci se-i mai lungesca viatîa in doreri si in neccasuri, pentru cà urmele ei, precumu veti vedé, remanu nesterse in trupu si in súfletulu celui betîu.

— Oh bola nefericita! nu te-ai fi mai pomenitu pre lume, cá se nu-mi fla a vorbi si despre tene, cà nu este pena, care se te pota descrie, nã este limba, care se te pota spune, nu suntu lacreme, cá se pota lumea plange numerulu celoru nefericiti, pre cari-i pierdi tu! Pentru aceea o numesce si s. scriptura betî'a, bola, din care vinu tote relele in lume, si nu fora de temciu, caci pre candu cele alalte bole vinu mai multe numai singurite asupra bietului moritoriu, si capetulu loru e seau morte, seau insanctosiare, bol'a betîei nu e neci odata singura, ci e premergatoria la o multime de bole, ce se latiescu pre pamentu, precumu insive veti vedé din spusele mele.

Veti cugetá, cà dora voiescu se ve spariu, pentru aceea vorbescu asia catra voi? Nu, neci de cumu nu. Pentru ce asi si voi se ve spariu, candu, pro

cumu insive poteti judecă, nu am neci unu folosu, ci folosulu vá fi alu acelor'a, cari voru ascultá cuvintele mele, si se voru ferí se nu cada in bol'a betíei. Neci se cugetati, cá dora vreu se spunu neadeveruri. Voi si asia acumu nu mai sunteti toti copii, aveti mente si precepere, pre toti v'a daruitu bunulu Domnedieu cu potere de a judecă si a deschilini benele de reu, si de voru fi neadeverate cele ce le voiu spune, nu mai puncti neci odata sema pre vorbele mele. — Afláse-voru si de aceia, cari voru díce se nu credeti; dar' éta vi-o spunu inainte, cá se cunosceti paserea de pre pene si se sciti, cá togma aceia suntu cuprinsi de asta pátima; dorerile ei le-a cuprinsu mentea, cátu nu mai potu judecă, ametiel'a ei i-a innoratu intru atáta, cátu nu potu vedé reulu, nu scíu cá ce-i dore, nu scíu cá ce le lipsesce.

Se ne oprimu la acesti nefericiti, se le aretamu reulu, nu cá se-i infricamu, ci cá se-i lamurimu si se se intorca; se ne oprimu si se le aretamu reulu, nu cá se-i infruntamu, ci cá se-i scapamu dela morte si se mantuimu sufletu de pecate, se ne oprimu si se le aretamu stricatiunea, nu cá se-i ducemu in desperare, ci cá se le intarimu credinti'a. Voiu se ve vorbescu asia dara despre relele ce vinu din betíia, inse fiendu cá acestea suntu legionu, si in tempu scurtu nu e cu potentia a le insírá tote, me voiu restringe a ve aretá numai unele mai stricatiuse in viati'a asta trecatoria, éra altele pentru sufletu, pre carele-lu osendescu, fiti numai cu luare amente. Éra Tu Domne Atotopoternice, lumineza mentea nostra, cá se urmamu ce e bene si se ne ferimu-de reu!

1.

1. Celu de antaniu reu ce se nasce din betíia, e pierderea tempului, si cu acesta, ca soru cu frate e impreunata serací'a si lips'a. Potereasi se ve aducu esemple din vechime, de sí reulu acesta atunci nu

a fostu latîtu asia cá acumu; inse acele esemple ar' fí invecbite si pote pentru multi din voi nu aru avé atâta potere, câta cele prospete. Esemplele si faptele cu câtu-su mai prospete, cu câtu-su mai deaprope, cu atât'a au potere mai mare; luati dreptu ace'a si voi la acestu pînetu esemple vie dintre voi, si ve veti convinge despre adev eru. Aduce ti-ve amente de câti cunosceti de acumu si de mai nainte, nu cumva au fostu unii dintre ei vre odata omeni avuti si plini de tote bunatatile, avendu mosía, casa si vite frumose cu multîmea in giurulu casei sale, si betî'a, afurisit'a de betîa astadi i-a adusu la sapa de lemn u, unii ambla a cersî, altii tempulu celu scumpu, care mai inainte si-l'au pierdutu in crisma, acum'a-lu platescu amaru si cu dorere crunta, asudandu si lucrandu la altii, cá se-si capete câte o coja de pre o dî pre alt'a cá vai de capulu loru. Ce cugetati, au bene le cade loru, candu vedu, cà cei ce erau seraci pre tempulu, candu si-petreceau ei viati'a intre cupe si pochare, adi suntu gasdutie bune, si acumu la acestia e silitu se lucre celu ce mai inainte a fostu bocotanu avutu in satu. Au nu-i dore anim'a pre acci nefericiti, aducandu-si amente, câtu de bine le cadea mancarea si somnulu la mes'a si in cas'a loru, si astadi abia capeta locu la usia si pre sub parietii altor'a, fora casa, fora mesa, fora picu de ajutoriu. Oh Domne! pare cà vediu, cumu le crepa anim'a; dara e tardîu, càci gîtlegiulu tote le-a inghitîtu, riulu celu de vinu si de vinarsu tote le-a menatu! Se nu cugetati, cà aceste suntu vorbe gole. Ascultati cumu intaresce acestu adev eru si insasi s. scriptura, dîcundu (Prov. 23. 31): „De vei dá ochii tei spre cane si spre pochare, mai pre urma vei amblá mai golu de câtu pilugulu;“ si in altu locu dice (Prov. 23, 20 - 21): „Se nu fii intre betîvi, caci betîvulu se seracesec.“ Éta o ur-

mare trista a betŃei, éta seracŃa si lips'a, cu care precumu bene sciti, cãte si mai cãte suntu strinsu impreunate.

2. Dreptu cã scriptur'a dŃce : ajuta pre seraculu, ce-ti vine la casa; dar' cui i-se face roguve a-si impartŃi panea sa cu unulu cã acela, care mai inainte le-a avutu tote si cu voi'a si le-a predatu? Si ce e silitu se faca apoi unulu cã acestu nefericitu si lipsitu de ajutoriu? E gata se mora de fome, se inghietie de frigu; nu are in catrau de cãtu seau se piera, seau se ice de acolo, unde este. Vedeti dara cumu curgu relele un'a din alta cã dintru unu isvoru nesecatu! Deci a dou'a urmare trista este furtulu, care nu strica numai trupului, ci osendesce si sũfletulu; caci scriptur'a insasi dŃce (Cor. 6. 10) „Neci betŃvii, neci furii, imperatŃa lui DomnedŃeu nu o voru vedé.“ Dar' roguve, nu cumva se ve mirati pentru cã aci e numai inceputulu, care totu de un'a s'a indatenatu a fi micu, si cu tempu a se marŃ. Precumu dintru unu isvoru astupatu candu-lu destupi, de odata nebusiesce ap'a in tote partile, cãtu nu o poti oprŃ, ci curge neincetatu, pana candu innéca giurulu, asia isvorescu din betŃa relele neintreuptu, pana candu omoru pre celu betŃivu; pentru aceea se si numesce betŃ'a isvorulu tuturoru releloru.

3. Intre relele urmate din betŃa in loculu alu treilea cu totu dreptulu potiu pune stricarea si scurtarea sanetatiei trupesci, debilitatea trupului, tremurarea membrorulu, tempirea mintiei si hebeuci'a. — A ve aretã si aici esemple din vechime, credu cã nu ar' fi asia de puternice, cã cele dintre voi; si de altucumu, betranii au fostu mai cu minte de cãtu noi, si s'au feritu tare de acestu sierpe veninosu. Omulu betŃivu erã raru, mai cã si corubulu celu albu. Ci totusi nu voiu se ve remanu detoriu. Despre Sardana-

palu imperatulu celu molesîtu spunu scripturele, cã avendu datina a se imbetã, dupa ce se amplea pana in gûtu, nu mai cugetã de nemica, le uitã tote, uitã de sene, uitã cã e imperatu, se facea comedia curteniloru sei, si atunci putea ori cine se-i restorne imperat'ia, se-i iee capulu, si se face ce vã voi cu dinsulu. Si care i-a fostu capetulu vietiei? Acel'a, cã a peritu plinu de rasîne in bet'ia sa. Voiu se ve mai spunu despre acesta molesîtu si in altu locu ceva, acumu trecu la exemple protivite la punctulu, care vi-l'am adusu inainte; si de altcumu mi-se pare, cã m'am' abatutu dela fitulu vorbirei, nu amu facut'o inse din altu indemn, de câtu pentru cã relele atãtu-su de multe, cari se nascu din bet'ia, câtu nu scfe omulu din cele multe, cari se le aduca inainte. Nu ati bagatu insi-ve de sema; cã omulu bet'ivu neci odata nu se sente sanetosu cã cei alalti omeni : mancarile i-suntu gretiose, i-vine scârba de tote, dorerea de capu nu mai inceta, tremura din capu, scapeteza din petiore, i curgu ochii si suntu plini de urdore, i-se schimba cautarea, i-se schimosesce faci'a, uita astadi ceea ce s'a templatu eri, se face hebeçcu, si pierde poterea cugetarei. Deci neci nu pote se ne cuprinda mirare despre cea ce ne spunu unii scrietori, cã adeca unii bet'ivi si-au fostu uitatu chiaru numele lor, nu mai scieau, cã cumu-i chiama. Asia e acest'a intru adeveru si astadi; si adi uita bet'ivulu candu se imbeta, de numele seu; uita, cã e omu facutu dupa tipulu lui Domnedieu; se face pre sene mai pre diosu de câtu animalele, caci aceste candu beu ori manca, o facu cu mesura, elu inse be preste mesura, de aceea pote s'a indatenatu si lumea a numi pre celu bétu cu numirea unui animalu forte de diosu. Dar' apoi candu i-ai luã de-a rondulu pre bet'ivi, ore aflare-ai vre unulu, care se ffa ajunsu la adunci be-

tranetie? Cu greu, forte cu greu; toti se usuca si pieru forte de tempuriu, si-ciunta viati'a inainte de tempu; seau de se si intempla totusi, cá din o suta unulu se o duca mai departe de diumetate viati'a, dílele vietiei lui suntu numai amaritiune, rusíne si slabitiune, si-pierde audiulu, si-pierde vederea, si-pierde limpedínea mintiei, si-pierde tarí'a trupului, se face gârbovu de spate, se face cuibu alu tuturoru nepotentiiloru. Pre dreptu díce dar' scriptur'a (Prov. 23, 29—30): „Cui este vai, cui suntu necasuri, cui doreri, cui suntu ochii urdurosi? au nu celoru ce zebovescu la beutura, si celoru ce padiescu unde se facu ospetie!“

Pentru alte pecate, deca-si iea omulu piedeps'a si aici pre pamentu, celu pucinu dupa suferirea piedepsei remane éراسi liberu, sanetosu trupesce, precumu a fostu si mai inainte, si nu pote se-lu astepte dupa morte de cátu piedeps'a sufletesca, adevératu, cá cea mai infricosiata si, deca n'a facutu penitentia inainte de a morí, eterna seau vecinica; din contra precumu veti vedé din esemplulu, ce vi-lu voiu aduce inainte, la omulu betívu si piedeps'a trupesca de multe ori trece si dupa morte, si si dupa acest'a se vedu de multe ori urmele cele rele in trupulu celui betívu. Unu semnu e acest'a, caré areta, cátu de urita e betí'a inaintea lui Domnedieu. In valea Sidim in Asi'a, unde au fostu asiediate cele cinci cetati: Sodom'a, Gomor'a, Adm'a, Zeboim si Zoar, pre cari Domnedieu le-a arsu cu focu si pietra putiosa cadiuta din ceriu inca pre tempulu lui Lotu, pentru foradelegile loru, si in loculu loru de atunci in coce se afla marea morta, spunu caletorii, cá si astadi in ap'a acestei mări nu se afla neci o viatiuitoria, neci nu cresce nemica pre langa malurile ei; éras pre de asupra ei de sbora vre-o pasere, cade in dins'a si

acolo piere. Ore ce se ffa caus'a la a'cesta minune? Ve veti mirá si voi cu totii. Dar' roguve nu aveti de ce ve mirá, caci scriptur'a ne spune caus'a apriatu. Caus'a e pecatulu, de or'a ce intru atát'a a uritu Domnedieu pecatulu lorú, câtu intru aducerea aminte a uritiunei pecatului a lasatu Domnedieu, cá si dupa ce se voru prepadí acele cetati, se remana. urmele uritiunei pecatului spre invetiatur'a celoru viitori.

Éta in câtu a uritu Domnedieu pecatulu lorú, câtu de atátea m'í de ani si astadi se infioreza omulu de piedeps'a, cu care i-a piedepsitu Domnedieu pre acei omeni peccatosi! Vetii intrebá, cá ce am voitu cu acest'a? Nu alta nemicu, de câtu se ve aretu, cá si betí'a e asemenea peccatu uritiosu, câtu si dupa mortea celui betívu i remanu urmele, spre invetiatur'a celoru ce au remasu in viátia. Si cumu? Prin doue esemple voiu se ve aretu : unulu departatu de voi si altulu dintre voi, cá cu atátu se credeti mai tare si se ve convingeti. In orasiere cele mari suntu musee, adeca localitati de acelea, unde se aduna tote lucrurile cele rari din vechime, si se pastreza acolo, parte cá se le veda si celi ce voru urmá, parte cá cine vá voi se si invetie ceva despre ele. In unulu din museele acestea, precumu spunu chiaru in imperati'a nostra, intre alte raritati se afla si unu tipu de omu negru cá carbunele. Acestu tipu sapatu din cintirimulu acelu orasiu stá acolo si e pusu la vederea toturoru. Ore ce tipu pote se ffa? Nu alta nemicu, de câtu trupulu unui omu, care pana ce a fostu in viatia a fostu celu mai betíu in totu orasiulu, asia, câtu nu erá neci odata cu capulu trédíu. Éta urmele betíei si dupa morte au remasu in dinsulu, caci pamentulu inca nu l'a putredítu. — Dar' atát'a nu e destulu. Celi ce l'au vediutu spunu, cá precumu in marea morta pentru uritiunea ei nu traesce neci o viatiuitoria, asia si pre tipulu acest'a

neci o musca nu se pune, de se pune pre elu îndata piere. Vedeti aici si după morte urmele betfiei!

Se trecemu acumu la exemple mai de aproape. Si in alte forme inca se cunoscu urmele betfiei după mortea celui betfii. Multîme de prunci bolnavi si chilavi vedi in tote partile, deca te intorci. Cautati numai la acestia si sciriciti după ei, si veti aflî, că suntu copii celoru betfivi, pentru că stricandu-si ei trapulu si sanatatea prin betfa, firea lucrului aduce cu sene, că ce semeni aceea se resara, si ce pote se resara din omulu nesametosu, de câtu prunci éراس nesametosi? Cu deschilinire tempirea si hebeuci'a min-tiei cuprinde pre acesti prunci nefericiti. Pentru ace'a dîce scriptur'a (la Luc'a 21. 24) „Luative aminte, că nu cumva se se ingreuneze animile vostre cu ametieele beuterei.“ Spunu scrietorii despre Nero si despre Alesandru, că intra atata erau de uituci după ce se imbetau, in câtu nu sciau de sene, uitau cele de mai înainte — Dar' fia de ajunsu despre ast'a stricatiune; se treceru la alt'a

2.

4) Intre urmarile cele rele ale betfiei nu fora de temeiu mi-vine se punu si nerusinarea, vorb'a multa si cuvintele spurcate, ale caroru urmari mai de aproape suntu o multîme de pecate. Sciu că multi dintre voi a auditu despre Leonatu din Longobard'a. In viatia acestui vitezu mare, care tota si o a petrecutu langa cepu, câte lucruri de rusine, de batjocura si de rîsu tote vinu înainte. Acumu de veti luá pre cei betfivi dea rondulu, despre toti s'ar' pote scrie asemenea istoria plina de rusine. Betf'a duce pre omu pana la nerusinarea cea mai mare, din gur'a betfivului nu mai audi vorbe alese, in locu de rogatiune versa blastemuri si sudalme infocate, in locu de vorbe bune,

hule si defaimari preste mesura, strigari si chiuituri nerusinoase, sfede, imparechiar, certe si necuvenintie isvorescu din gur'a lui cá si dintr'unu coptoriu alu iadului celui grosnicu; „betivulu e mai reu de câtu omulu celu mortu dupa cumu dice s. Chrisostomu, căci mortulu, de nu face bene, nece reu face, éra betivulu numai spre rele e aplecatu.“ Dreptu are asia dara s. scriptura candu dice (Prov. 23. 29—30) : „Cui este vai, cui suntu gâlceve, cui judecati, cui necasuri si sfedi, cui sdrobirea in zedaru? Au nu celor'a ce intârdia la beutura?“ Pentru aceea adauge apoi : „Nu ve imbetati, ci amblati cá omenii celi drepti.“ Beti'a si pre celu mai intieleptu inca mi-lu face nebunu. Despre Sardanapalu spunu, că dupa ce se imbetá, cá imperatu, auditi acolo! se imbracă in vestimente muieresci, se rumeniá pre facia, si-schimosiá trupulu, jocá, si facea toate schimele comediose in aintea curteniloru sei; bá pana la atât'a veniá, câtu nu-i érá rusíne a se desbracă in pielea gola. Nabuchodonosoru, candu s'a scolatu si a vorbitu in contr'a lui Domnedieu, pentru ce l'a si piedepsitu Domnedieu cá se pasca érba cu vitele, beti'a l'a adusu si pre acest'a la atât'a reutate.

Oh dar' nu numai acestea, ci si alte nenumerate rele urmeza din beti'a; a spune numerulu loru e cu nepotentia. Deca ne-ar' fi iertatu a intrá pre câteva ore intru o inchisore publica, unde se tienu inchisi facatorii de rele de prin tiera, si am intrebá pre acestia unulu câte unulu pre rondu, ne-amu convinge, că abia din o suta unulu este, care se nu fia facutu in beti'a fapta, pentru care se nu suferu. Cugetati numai bene! De se intempla sfedi, certe, batai, uideri, aprinderi, furturi, juramente strimbe, curvie, cleвете si rapiri, la tote acestea mam'a le este beti'a; pentru că omulu betu nu are rusíne de omeni, neci

frica de Domnedieu, nu se sfiesce de legi, neci cugeta, că ce pote se urmeze in venitoriu, nu vede cele de pre pamentu, cu atātu mai pucinu cele din ceriu; apoi scifi cu totii, că unde nu e rusîne, neci frica, acolo domnesce pecatulu, unde nu este lege, acolo se face foradelegea, unde nu e grigia, acolo urmeza periclu, acolo urmeza mörte, acolo urmeza perire. Cu dreptu striga asia dara profetulu Ioelu (1, 5): „Desceptative betîviloru si plangeti!“ Despre poporulu judeescu dîce scriptur'a (Num. 11. 32), că l'a piedep-situ Domnedieu pentru lăcom'ia in mancare, „caci inca fiendu carne in dentii loru, mai inainte de ce s'a finitu, s'a maniatu Domnulu pre poporu si a batutu Domnulu pre poporu cu bataia mare forte,“ si in altu locu (Psalm. 77, 34): „Inca mancare fiendu in gar'a loru si man'ia lui Domnedieu s'a suitu preste dinsi.“ Cu multu mai cu dreptu s'ar' potea dîce aceste despre celi betivi, că inca beutura fiendu in gîtlegiulu loru multi au perita.

Asia despre Baltasaru si despre Nero, asia despre Olofernu. Asemenea templari vedemu si acumu destule intre omenii celi betîi, remanendule copîi seraci si numele plinu de rusîne. Tote acestea ar' ff inca de suferitu, candu ai scîi, că a pieritu numai trupulu si nu s'a osenditu si sîfletulu. Oh dar' nu e asia! Perindu trupulu se osendesce si sîfletulu, chiaru si atunci, candu din betîa nu ar' urmá altu reu. — Dar' precumu amu vediutu din betîa urmeza multîme de pecate, si pecatulu omora si osendesce sîfletulu. Nero dîpa ce se imbetá, nu facea alta nemicu, de câtu totu numai pecate; chiaru si dreptulu candu se imbeta, cu greu incungiura alte pecate, cu greu, caci atunci nu mintea indrepta pre omu, ci betî'a. Alexandru, cărui'a nu i prea placea a se demite la omoru, invingundulu betî'a, a facutu trei pecate cumplite de

odata : a aprinsu cetatea cea renumita Persepoli, a aprinsu-o, pentru că se se pota desfrená intru o muiere, si a omoritu pre servitoriulu seu celu credintiosu pre Clitu. Vedeti peccatele cu gramad'a facute in betiá ! Dreptu se plange dara scriptur'a (la Iesai. 5. 12), candu díce : „Vai celoru ce se scola demaneti'a si ambla dupa beutura scl.“

Pote se cugete ceneva dintre voi, cà nu stà lucrulu asia. Dreptu cà multi omeni in betiá facu tote relele ; inse suntu si omeni, cari se imbeta si nu au cu neme neci o treba. Dreptu e, asia e. Dar' se scíá unulu cá acel'a, cà beti'a in sene e pecatu ; si ore ce pecatu cugetati voi ? Pecatu de morte deoa e facutu cu voi'a, pentru aceea díce scriptur'a, cà neci betivii nu voru intrá intru imperati'a lui Domnedieu. S. Augustinu (cuv. 232.) díce : „Celu ce crede, cumcà beti'a este pecatu micu, de nu se vá indreptá si nu vá face penitentia pentru betia, pre acel'a impreuna cu precurvarii si ucigatorii piedept's'a cea vecinica i-vá torturá.“ — Spunu omenii, cà in marea resaritena este unu soiu de pesce, pre care nu-lu potu prinde pescarii altcumu, de câtu cà aruncandu-si retieu'a (mregiele) se punu in casuliele sale, incepu acolo a cantá, a strigá, a face larma si a díce cu ceter'a, si placundu acestu lueru pesciloru, se aduna cu gramad'a, si asia cadu in latiu. Togma asia face si diavolulu cu celi ce vre se-i duca la pecatu : si-arunca cursele sale, face se se adune la crissime multíme de omeni, se strige acolo, se cante, se díca cu ceter'a, cá se se adune totu mai multi, si dupa ce acestia au gustatu din bucat'a cea aruncata, din beutura, i prinde in ghiarele sale pre nefericitii, cari cadiendu apoi in cursele diavolului in betiá, nu se mai potu mantuí. Unu pecatu cu câtu e mai latítu, cu atát'a e si mai stricatiосу ; io neci nu credu, cà mai este

altulu asia latftu, cá betí'a, in câtu cu totu dreptulu se pote plange Domnedieu despre noi, precumu s'a plansu odata despre poporulu lui Israilu prin gur'a profetului (Osea 4, 11) dîcundu : „Curv'a si vinulu si beutur'a betíva a cuprinsu anim'a poporului meu.“

Éca ati vediutu pre scurtu urmarile cele rele ale betíei; cu totii aveti mente si pricepere, judecatle, deca suntu drepte cele dîse de mine? si le primiti in animele vostre; urmati sfaturile mele, cà numai spre benele vostru suntu spuse tote aceste; feritive de betí'a, si atunci darulu si benecuventarea lui Domnedieu ve vá urmá in toti pasii vietiei vostre. Aminu.

XVI.

Despre insocirile rele.

Nu poftí a fi cu omenii celi rei, cà stricatiune cugeta anim'a loro. (Proverbe).

Precumu spune sant'a scriptura multíme de leprosi erau pre tempulu Mantuitoriului in pamentulu Iudeiei. Lepr'a erá o bola uritiosa si atátu de infloatoria, in câtu si numai la pomenirea ei se ingroziau resaritenii de dinsa, pre de in afora semená cu bol'a versatului, care domnesce câte odata si pre la noi, se deschiliniá inse prin aceea, cà pre candu versatulu tiene numai câteva díle ori septemane, lepr'a tienea preste tota viatia, si forte arare ori erá careva asia de norocosu cá se se pota vindecá si scapá de ea, bá cu atátu avea si urmari mai grele, cà trecea dela parenti la ffi, necasulu se maria cu atátu mai tare, cà fiendu bola lipitiosa, nefericitii, cari erau cuprinsi de ea, erau totu odata si eschisi — scosi din societatea omenesca siliti fiendu a locuí in corturi si prin pestere afora de cetati si de sate. — Despre vindecarea ataroru leprosi nefericiti prin Christosu amentesce sant'a scriptura in mai multe locuri.

Câtu de fericitii suntemu noi, cà tienuturile nostre si pre noi ne-a feritu bunulu Domnedieu de bol'a acesta, pre câtu de ingrozitoria, pre atâtu si de rusînosă! fericitii suntemu de acesta parte, dar' cu do-rere-mi cauta se ve spunu, cà suntemu nefericitii de alta parte, caci de si lepra trupesca nu domnesce între noi si nu suntemu leprosi trupesce, suntu totusi si între noi unii leprosi sufletesce; acestia suntu omenii celi rei, cuprinsi de lepr'a pecatului si a foradelegiloru, a càroru bola sufletesca, vá se dîca pecatulu si foradelegile, se latiescu si se reslatiescu, togm'a cá si lepr'a, implendu si pre celi buni si curati la anima, si ducandui spre perire. — Despre sociatatile acestoru leprosi voiui se ve vorbescu astadi aretanduve :

1. Cumu trebe incungiurate aceste societati rele, cá se scapamu de lepr'a cea sufletesca, si
2. deca nu le potemu neci de cumu incungiurá, cumu se ne portamu in sociatatile celoru rei si leprosi sufletesce.

1.

Cautandu la firea omenesca, aflamu, cà omulu cu deschilinare e creatu cá se traesca in societate, si cá atare i cauta se vina in coatingere cu deschilinite soiuri de omeni, si neci la o templare nu pote incungiurá cu totulul societatea loru, pote inse omulu celu pucinu atât'a, cà cu câtu vine in mai de aproape atingere cu asemenea societate de a celoru leprosi sufletesce, cu atâtu se fîa mai cu grigia, deca nu le pote incungiurá de totu, caci lipsindui si grigia si propusulu tare, de a nu se mestecá in lucrarile astoru feliu de leprosi sufletesce; mai curundu seau mai tardîu o patiesce cá si acelu nesocotitu, care atât'a ambla in susu si iu diosu pana ce-si rumpe petiorulu seau si sparge chiaru si capulu. — Voiui se ve intarescu aceste spuse

cu templari si fapte implenite, cá se vedeti, cá e adeverata si dícal'a cea de tote dílele, cá adeca societatile rele strica neravurile cele bune.

Ce a dusu pre Eva la pecatulu stramosiescu? au nu aceea impregiurare, cá s'a lasatu in vorbe cu celu ce-o a insielatu? Ce a dusu pre Adamu la facerea pecatului stramosiescu, si la calcarea porunciei lui Domnedieu? Eva si insocirea cu dins'a. Éta vedeti, cá societatile rele strica neravurile bune. — Cátu de tare erá imperatulu Solomonu si placutu cu deschilnire lui Domnedieu, si totusi pre langa tota intielep-tiunea s'a venindu in atingere si in societate cu paganii, s'a abatutu dela legea Domnului si s'a plecatu spre rele. Ore invetiatur'a cea Domnedieesca a Mantuitoriului si mustrarile cele blande esíte din rostulu lui celu Domnedieescu, — nu ar' ff potutu abate pe Iud'a dela reutatosulu propusu dela vende pre invetiatoriulu? Bá, abuna sema l'aru ff abatutu, abuna sema l'aru ff intorsu dela propusu, deca cumva nu ar' ff incungiuratu societatea lui Christosu si se cerde a celoru foradelege, a pismasiloru lui Christosu. Pote cá la inceputu cá unui invetiace lu invetiatoriului Domnedieescu, neci nu i-a venitu prin mente, cá se se dè spre o asia foradelege, inse des'a insocire si atingere cu celi reutatosi nu numai cá i-a sternitu propusulu — ci l'a si intaritu intru atát'a, cátu a cutezatu a vende cu pretiu de argenti neinsemnati, pre celu ce nu e cu potentia alu pretiuí.

Urmatorii lui Setu, despre cari díce scriptur'a, cá pentru bunatatea loru se numiau ffi lui Domnedieu, pana atunci au remasu in bene si au fostu fericiti, pana candu s'au feritu de societatea urmasiloru lui Cainu, pre cari scriptur'a i aduce inainte cá pre ffi omeniloru pentru reutatea loru, éra dupa ce sau mes-tecatu si celi buni cu acesti rei, intru atáta a crescutu

pecatulu si reuitatea pre pamentu, câtu cù potopu a fostu indemnatu Domnedieu se spale pamentulu de intinatiunea pecatului.

Lui Avramu, de si erá tare incredentia-i demanda Domnedieu cá se esa din poporulu celu reu si se mergea in altu pamentu, si pentru ce o facù acesta? nu pentru alta de câtu cà-lu temea nu cumuva se se strice si dinsulu. Scimu din s. scriptura, cà poporului israilutenu î erá opritu a se insoci cu paganii si cu ori ce alte popore, si ore pentru ce? nu pentru alta de câtu cá se nu i-se dè ocaziune a se alipi de rele. Apostolulu, care pentru credenti'a lui cea tare, s'a numitu Petru, de-si intru atat'a iubia pre invetiatoriulu câtu nu încetá a dîce, Domne de voiu si morí, nu me voiu despartî de tene, totusi fù strancenatu in credentia, indata ce a remasu indereptu de Christosu in societatea pismasiloru celoru rei ai lui Christosu. Din tote acestea apriatu se vede, cà mai durundu se strica celi buni deca se insociescu cu celi rei, de câtu cà celi rei se se facea buni. Si acesta e urmare cam firesca, pentru cà celu ce ambla cu focu, cauta se se arda, si scriptur'a inca dîce : cu celi buni vei remané bunu, éra cu celi rei te vei face reu, neci nu postí a fí cu dînsii, caci stricatiune cugeta anim'a loru, pentru aceea se dîce, cà o oie rîiosa imple tota turn'a, unu mârú putredu strica si pre cele alalte. Luati pentru asemenare unu pacharu de apa limpede, si turnati in dînsulu altu pacharu de apa turbure seau si numai câtiva picuri din acesta, si veti vedé, cà se turbura tota ap'a. Asia stà lucrulu si cu celi buni deca se insociescu cu celi rei. Nu se increda neme intru aceea, cà e tare si cu barbatia, e statornicu in propusulu seu spre bene, cà mai fostau tari in lume si totusi au cadiutu, dar' chiaru de nu ar' cadé ceneva de totu, totusi neci atunci se nu se increda tare, pentru cà precumu e cu nepotentia, cá

celu ce ambla cu funingine de si nu se arde se se unga pre mane, asia si celu bunn insocînduse cu celi rei, e mai cu nepotentia, cá cu tempu se nu se dedè la rele. Pentru aceea dîcea evlaviosulu Vigilantiu, cá elu incungiura pre câtu se pote societatea omeniloru, pentru cá î este frica cá se nu cadia; Toma de Chempî nu incetá a dîce : de câte ori am amblatu pre intre omeni, de atâtea ori mam rentorsu mai micu. Dreptu aceea si eu ve dîcu voue cu s. scriptura : fugiti de omenii celi rei, cá stricatiune cugeta anima loru. Fericitu barbatulu, carele nu s'a mestecatu in sfatulu celoru fora delege! Cá ceneva se se pota feri de reu, trebe se cunosca reulu, cá ceneva se se pota feri de societatile cele rele, trebe se cunosca pre celi rei. Vetî intrebá, cá cumu pote ceneva sei cunosca? Precumu pascrea de pre pene, si pomulu de pre pome, asia se potu cunosce si celi rei de pre faptele, vorbele si portarea loru. Omenii necvlaviosi, cari incungiura cercetarea besericeî, vorbescu cu nepasare despre totu ce e bunu, frumosu si santu, cari suduescu, injura cu limba necurata si vorbe desfrenate, cu viatia inmorale si alþii asemenea acestora, se tienu de ceta celoru rei, fugiti de acesti, nu poftiti a fî in societatea loru, cá stricatiune cugeta anim'a loru; fugiti si de acelia, cari pre facia si deprendu reutatea loru, ca celu ce nu incungiura pre celi rei, cu diunsii din pre-una vá pierî.

Istori'a amentesce duoi omeni, cari au moritu din musicarea de sierpe : unulu a fostu Ignoru, regele rusiloru, celu alaltu Heraclide invetiacelelu lui Platone. Ignoru esîndu la venatu a calcatu pre unu sierpe si acesta la musicatu de morte, alu duoilea, a nutritu unu sierpe in cas'a sa, pana candu fier'a ne multiamitoria l'a omoritu prin musicarea veninosa. Celu de antaiu e de compatimitu, cá a moritu fora de vin'a

sa, alu duoilea nu pote remané fora de imputare pentru ce — cá filosofu intieleptu pre cumu se tienea — a tienutu unu astu feliu de pismasiu reutatosu in locasiulu sen. Asia ambla si celu ce se mesteca in societatile celoru rei, caci de si nu indata dar' pre incetulu cade. Cugetati bene la acestea nu cumva si dintre voi ore care a amblatu cu celi rei pre o cale, abatenduse dela legea Domnului, cugetati si cunosceptive pre voi insîve, si deca cumva a incinsu lepr'a pecatelorü sufletulu vostru, mergeti si ve aretati preotiloru, spalative de dins'a prin lacremile pocaintiei si asia ve veti vindecá; alergati la preoti si rentorcanduve apoi curatîti abatetive dela societatile celoru rei, cá se nu fia caderea a doua mai rea cá cea de antaiu.

Pre langa tote acestea suntu totusi casuri candu suntemu ore-si cumu siliti a ne mestecá in societatile celoru rei, se vedemu dereptu aceea ce avemu de facutu atunci si cumu avemu de a ne portá facia cu dinsii, cá se nu ne potîgnimu!

2.

Multe si ne numerate suntu calile lumei acestei, si prin multe avemu de a trece luptandune cá se ajungemu la scopu. De multe ori impregiurarile statului, in care ne aflamu, ne silescu ore-si cumu cá se venimu in atingeri cu societatile celoru rei, — si ore ce e de facutu atunci? A ne concrede cu totulü in darulu lui Domnedieu, caci fora de ajutoriulu lui chiaru si in midiloculu celoru buni nu potemu face nemicu. Ajutoriulu lui atunci e mai grabnicu si mai tare, candu lips'a si impregiurarile ne facu sé avemu mai mare lipsa de elu; precumu bolnavii au mai mare lipsa de medicu, asia si ajutoriulu lui Domnedieu acolo e mai curundu de facia, unde avemu lipsa de elu. Asia scimu ca vertuos'a Iudit'a erá in periculu

pentru insocirea lui Holofernu celu cu cugetu reutatosu, inse cu ajutoriu de susu a scapatu dela rele si a mantuitu si cetatea Bethulia de pismasiu. Profetulu Iona fũ chiaru tramesu de Domnedieu la Ninivitenii pecatosi, ca sele predĩca pierirea de nu se voru ren-torce, si-i cautã se merga si se petreca acolo, ci da-rulu lui Domnedieu fũ cu dinsulu, si dogenele lui intorsera pre aceli pecatosi dela rele, s. Paulu dupa intorcere fũ silitu a merge erasi la acelia, cu cari in societate fiendu mai nainte se luptã in contra legei lui Christosu.

Deci si atunci, candu ore carele dintre noi vine in asemenea impregiurari de a nu poté incungiurã societatile celoru rei, seau chiaru de a le cercã pre acestea, se nu slabimu, se nu desperamu, cãci man'a lui Domnedieu ne vã sprigioni si nu vomu cadé, deca si noi nesuindune mai alesu ne vomu aduce amente : cã Domnedieu pentru aceea ne-a pusu in atari im-pregiurari, cá se fimu spre indreptarea acelu rei, si se-i intorcemu dela calea fora de legei, dreptu aceea spre acestu scopu se fia indreptata tota nesuinti'a nostra, prin vorbe si prin fapte se ne nesuimu a abate pre aceli nefericiti dela calea peritiunei, si asia vomu câstigã vrednicia indoita dela Domnedieu, cã cu pe-riclitarea nostra in societatea celoru rei, pre unii din acestia i-am indreptatu.

Fireamu ori si in ce pusetiune, deregatoriu, pa-rente, ori domnu, ne se cade se ne deprindemu in ṽtute, se premergemu cu esemplele cele bune si frumose, se aretamu si se deprindemu la lumina si a ievea faptele nostre cele bune, caci de sã dĩce Do-mnedieu, cã se nu bucinamu faptele nostre se nu scãfa stang'a nostra ce face drept'a nostra, cu usia incuiata se ne rogamu, si se facemu intru ascunsu tote, si Tatalu celu de in ceriuri vã dá faptele la

ivela, totusi rostulu 'celu Domnedieescu e si acela, carele (la Mat. V. 16) dice : Asia se stralucesca lumin'a vostra in aintea lumii, cá vediendu faptele vostre cele bune, se laude pre Tatalu, carele este in ceriuri. Si deca suntemu detori a face totu de un'a bene si a indemná si pre altii la acesta, cu cátu vá cresce detori'a nostra atunci, candu avemu ocasiune a veni in atingere cu celi rei.

Nesuitive totu de un'a a premerge cu exemple bune in aintea celoru rei, chiaru si atunci, candu veti vedé, cá faptele si nesuintiele vostre nu se bucura in data de rezultatulu doritu, caci de-si unulu seau altulu se vá aretá dora inpietritu si nemiscatu, totusi barem mai târdiu-sivá veni cátu de puicinu in ori, si vá incepe a cugetá mai seriosu la cele petrecute inaintea ochiloru sei. Cercati tote calile, folositi tote impregiurarile, si deca vi s'a datu ocasiune a face acest'a, spre indreptarea celoru retaciti, — bucurative intru anim'a vostra, cá ati implenitu un'a din cele mai sante detorii de crestinu, caci celu ce invetia si face mare se vá chiamá intru imperati'a lui Domnedieu, éra celu ce abate dela rele pre deapropetele seu, indrepta pre celu peccatosu si mantuesce súfletulu dela osenda.

Greu gresiescu asia dara unii cá aceia, cari si atunci incungiura societatile cele rele, candu potu face bene si potu indreptá pre vre unulu din celi retaciti, seau candu cu despretiu cauta spre celu retacitu in locu de a se încercá se-lu indrepte. Cugetati dreptu aceea, cátu de mare vrednicia e a indreptá pre celi retaciti, nesuitive dreptu aceea a folosi privilegiulu si atunci, candu sunteti in societatile ataroru nefericiti; ér' deca neci de cumu nu ve scáfiti destuli de tari spre a nu cadé cu dinsii din preuna, fugiti si incungiurati societatea lorú, cá asia veti mantú suflele vostre. Aminu.

Catalogulu

p. t. domniloru prenumeranti.

1. Dieces'a Gherlei.

1. Gherl'a

Macedonu Popu	1
Lazaru Huza	1
sum'a	2

In seminariulu diecesanu :

Nicolau F. Negrutiu (colectante)	2
Cirilul Deacu	1
Constantinu Margineanu	1
Joane Juga de Solisce	1
Gabriele Mustea	1
Simeone Filipu	1
Michaele Nemesiu	1
Stefanu Anderco	1
Georgiu Muresianu	1
Leone Cosbucn	1
Lazaru Caba	1
Jacobu Popu	1
Avramu Brebanu	1
Michaele Moldovanu	1
Aureliu Popu	1
Joane Dorosiu	1
Michaele Borosiu	1
Stefanu Achimu	1
Joane Goronu	1
Vasilii Muresianu	1
Joane Cupcea	1
Joane Fane	1
Joachimul Fetu	1
Emiliu Manu	1
Elia Centea	1
Tiberiu Gaelu	1
Anania Hosszu	1
Alecsandru Popu	1
Gregoriu Simonu	1
Gabriele Sabou	1
Onisimu Rotariu	1
Vasilii Popu	1
Cristoforu Turtureanu	1
Joane Marchu	1
Stefanu Rebreanu	1
Augustinu P. Muresianu	1
Arone Nemesiu	1
Michaele Popu	1

Teodorn Sabo	1
Alecsandru Hosu	1
Sandru Anca	1
Vasilii Bota	1
Joane Banciu , , , , ,	1
Joane Ivasko , , , , ,	1
Joane Petrisioru , , , , ,	1
Joane Mesesianu , , , , ,	1
Ludovicu Buteanu , , , , ,	1
Jacobu Nechita , , , , ,	1
Lazaru P. Popu , , , , ,	1
sum'a , , , , ,	50

2. Tractulu Gherlei :

Andreiul Antonu (colectante) ,	1
Joane Silasi , , , , ,	1
Alecsandru Lochianu , , , , ,	1
Joane Chintoanu , , , , ,	1
Joane Csergi , , , , ,	1
Simeone Rusu , , , , ,	1
Vasilii Horvatu , , , , ,	1
Petru Tamasiu , , , , ,	1
Moise Cosma , , , , ,	1
Nicolau Popu , , , , ,	1
Gabriele Biltiu , , , , ,	1
Joane Hosu , , , , ,	1
Simeone Popu , , , , ,	1
sum'a , , , , ,	13

3. Tractulu Ciocmanului :

Joane Chesieli (colectante) ,	1
Vasilii Andercanu , , , , ,	1
Augustinu Mosolygó , , , , ,	1
Joane Iliesiu , , , , ,	1
Joane Balintu , , , , ,	1
Vasilii Paulu , , , , ,	1
Carolul Lazaru , , , , ,	1
Vasilii Gradovicu , , , , ,	1
Stefanu Popu , , , , ,	1
Jeremia Danciu , , , , ,	1
sum'a , , , , ,	10

4. Tractulu Baiel mari :

Teodorn Sabo (colectante) pentru	
v. Cleru tractuale , , , , ,	8
sum'a , , , , ,	8

5. Tractulu Pericelului :

Alecsandru Lemeni (colectante)	1
Paulu Coroianu , , , ,	1
Joane Cosma , , , ,	1
Isidoru Barbalovicu , , , ,	3
Elia Fortisu , , , ,	1
Mateiu Silvani , , , ,	1
Simone Bulisianu , , , ,	1
Joane Popu , , , ,	1
sum'a , , , ,	10

6. Tractulu tierii Oasiului :

Alecsandru Erdösiu (colectante)	
pentru ven. Cleru tractuale	10
sum'a , , , ,	10

7. Tractulu Lapusului-ungurescu :

Joane Dragomiru (colectante)	1
Demetriu Varna , , , ,	1
Joane Macsimu , , , ,	1
Nicolau Popu , , , ,	1
Joane Juga , , , ,	1
Joane Martonu , , , ,	1
sum'a , , , ,	6

8. Tractulu Ipulul :

Joane Vecasiu (colectante)	1
Constantinu Sabo , , , ,	1
Georgiu Modi , , , ,	1
Samuele Cadariu , , , ,	1
Joane A. Popu , , , ,	1
Teodoru Bruchentalu , , , ,	1
Demetriu Cupsea , , , ,	1
Alecsandru Badescu , , , ,	1
Teodoru Popu , , , ,	1
Michaela Buteanu , , , ,	1
sum'a , , , ,	10

9. Tractulu Basesciloru :

Teodoru Lengyelu , , , ,	1
Stefanu Sabo , , , ,	1
Joane Popu , , , ,	1
Vasiliu Popu , , , ,	1
Joane Vasvari , , , ,	1
Vasiliu Muresianu , , , ,	1
Joane Popu Vitéz , , , ,	1
Daniele Vultur , , , ,	1
Joane Simonu , , , ,	1
Georgiu Cosma , , , ,	1
sum'a , , , ,	10

10. Tractulu Niresiului mare :

Niceforu Osianu (colectante)	1
Alecsiu Varna , , , ,	1
Joane Avramu , , , ,	2
Paulu Cototiu , , , ,	1
Alecsiu Citianu , , , ,	1
Stefanu Popu , , , ,	1
Elia Avramu , , , ,	1
sum'a , , , ,	8

11. Vicariatulu Rodnei :

Gregoriu Moisilu (colectante) pen-	
tru ven. Cleru vicariale	30
sum'a , , , ,	30

12. Tractulu Cristurului :

Joane P. Popu (colectante)	1
Gabriele Muresianu , , , ,	1
Josefu Gaborfi , , , ,	1
Vasiliu Muresianu , , , ,	1
Georgiu Popu , , , ,	1
sum'a , , , ,	5

13. Tractulu Logiardului :

Simeone Bocsia (colectante)	1
Joane Olteanu , , , ,	1
Joane Velle , , , ,	1
Simeone Baldinu , , , ,	1
sum'a , , , ,	4

14. Tractulu Oartiei :

Laurontiu Caba (colectante) pentru	
ven. Cleru tractuale	6
sum'a , , , ,	6

Singuratici :

Moise Popu (colectante)	1
Jeane Timariu , , , ,	1
Niceforu Cionca , , , ,	1
Vasiliu Patcasu , , , ,	3
Anatoliu Ciupe , , , ,	2
Stefanu Sioimusianu , , , ,	1
Demetriu Olteanu , , , ,	1
Gregoriu Boca , , , ,	1
Juliu Derabantu , , , ,	1
Patriciu Lobontiu , , , ,	1
Joane Cristeneanu , , , ,	1
suma , , , ,	14

II. A-Dieces'a Blasiului.

I. Blasiu :

Joane F. Negrutiu	- - - -	1
In seminariulu Archi-Diecesanu :		
Gregoriu F' Negrutiu (colect.)	- - - -	1
Lazaru Stupineanu	- - - -	1
Georgiu Petrisioru	- - - -	1
Liviu Jancu	- - - -	1
Stefanu Cacovanu	- - - -	1
Joane Fratila	- - - -	1
Teodoru Popu	- - - -	1
Joane Campianu	- - - -	1
Joane Handrea	- - - -	1
Simeone Tamasiu	- - - -	1
Alecsandru Popu	- - - -	1
Petru Precupu	- - - -	1
Vasiliu Andrea	- - - -	1
Georgiu Munteanu	- - - -	1
J. P. Vladu	- - - -	1
Arone Domsia	- - - -	1
Augustu Blasianu	- - - -	1
Nicolau Galea	- - - -	1
S. Cotta	- - - -	1
Joane Popu	- - - -	1
Joane Socaciu	- - - -	1
Franciscu Nemesiu	- - - -	1
Florianu Muntenescu	- - - -	1
Teodoru Domsia	- - - -	1
Ambrosiu Nemesiu	- - - -	1
Zacharia Harsianu	- - - -	1
Stefanu Mezei	- - - -	1
Samuele Socolu	- - - -	1
Teodoru Avramu	- - - -	1
sum'a	- - - -	30

2. Tractulu Csikgyergyó et Kászón

Arone Boeriu (colectante)	- - - -	1
Solomonu Cotta	- - - -	1
Michaele Teslovanu	- - - -	1
Joane Cotta	- - - -	1
Michaele Dobranu	- - - -	1
Teodoru Cojocariu	- - - -	1
Georgiu Filipu	- - - -	1
Gabriele Tieranu	- - - -	1
Petru Dobranu	- - - -	1
Joane Ursica	- - - -	1
sum'a	- - - -	10

Singuratici :

Georgiu Chiffa	- - - -	1
Joane Popescu	- - - -	1

Andrei Boeriu	- - - -	1
Simeone Auguru	- - - -	1
Nicolau Mateiu	- - - -	1
Daniele Rusu	- - - -	1
Joane Albonu	- - - -	1
Daniele Harsianu	- - - -	1
Georgiu Totoianu	- - - -	1
Nicolau Maioru	- - - -	1
Andrei Voda	- - - -	1
Arone Mateiu	- - - -	1
Georgiu Filipescu	- - - -	1
Zacharia Popu	- - - -	1
sum'a	- - - -	14

III. Dieces'a Urbei-Mari :

Ciriacu Barbulu (colectante)	- - - -	1
Demetriu Lauranu	- - - -	1
Augustinu Pelle	- - - -	1
Joane Rezey	- - - -	1
Georgiu Fasy	- - - -	1
Emanuele Pelle	- - - -	1
sum'a	- - - -	6

Singuratici :

Joane Sabo	- - - -	1
Georgiu Marchisiu	- - - -	1
Antoniu Grama	- - - -	1
suma	- - - -	3

IV. Dieces'a Lugosiului :

Elia Con Terra	- - - -	1
suma	- - - -	1

V. Archi-dieces'a gr.-orient

Macedonu Flamendu	- - - -	1
Paulu Besianu	- - - -	1
suma	- - - -	2

VI. Dieces'a Bucovinei :

Gregoriu Tomowicz	- - - -	1
suma	- - - -	1

Conspectu sumariu :

I. Dieces'a Gherlei	- - - -	19
II. Archi-Dieces'a Blasiului	- - - -	54
III. Dieces'a Urbei-Mari	- - - -	6
IV. Dieces'a Lugosiului	- - - -	1
V. Archi-Dieces'a gr.-or. (Sabi)	- - - -	1
VI. Dieces'a Bucovinei gr.-or.	- - - -	1
suma sumaria	- - - -	263